

3. 260/3

๗ ๔๔๕ ก

๖ ๖

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองกำแพง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชาญวิทย์ สุวรรณรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

๒-๔ พ.ค ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน ๒๕๓๐

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๒๕๔๓

178093

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ คำนสาธา
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทคัดย่อ

ของ

ชาญวทยา สุวรรณรอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2530

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมือickleแปค
 ค้านสมาธิ ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบวัดคุณธรรม
 จริยธรรมมือickleแปค ค้านสมาธิ ฉบับนี้ประกอบด้วยสามค้านย่อย คือ สัมมาวายามะ
 สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529
 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1,153 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา วิธีการศึกษา
 ได้ทำการทดลองสามครั้ง การทดสอบครั้งที่ 1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
 เพื่อคัดเลือกพร้อมปรับปรุงข้อสอบ การทดสอบครั้งที่ 2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
 อีกครั้งหนึ่งและคัดเลือกข้อสอบ การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก
 ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนที่ปกติ

ผลการศึกษาพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหาโดยใช้การทดสอบค่าที
 มีค่าตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเชื่อมั่นของ
 แบบทดสอบหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ .790 ถึง .838 และ
 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรวมทั้งฉบับมีค่า .966 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ
 แบบทดสอบหาโดยวิธีกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้วพบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบหาโดยการหา
 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการสังเกตกับคะแนนของแบบทดสอบโดยวิธีสหสัมพันธ์ของ
 เพียร์สัน มีค่าตั้งแต่ .914 ถึง .928 และค่าความเที่ยงตรงรวมทั้งฉบับมีค่า .916
 แบบทดสอบทั้งสามค้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในแต่ละค้านอยู่ระหว่าง .862 ถึง .924
 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละค้านกับทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .915 ถึง .981
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF NOBLE EIGHTFOLD PATH VIRTUE TEST ON CONCENTRATION
FOR MATHAYOM SUKSA I STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

CHARNVIT SUWANARAW

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1987

The purpose of this study was to construct a qualified Noble Eightfold Path Virtue Test on Concentration for students in Mathayom Suksa I level. This test, composed of three subtests, was designed to measure the Noble Eightfold Path Virtue on Concentration in three aspects : Right effort (*Sammāvāyāma*), Right mindfulness (*Sammāsati*), and Right concentration (*Sammāsamādhi*). The samples of the study randomized by using the simple random sampling technique, were 1,153 Mathayom Suksa I students of the academic year 1986 in Changwat Petchaboon. The procedure of study consisted of three testings. The first testing was administered to review and select test items and to find discriminating power. The second one was to re-determine the discriminating power of the test and select test items. And the third one was to find discriminating power, reliability, validity and normalized T - score norms.

The result of this study indicated that the discriminating power through using t - test which ranged from 9.620 to 24.755 was significant at .01 level. The reliability of three subtests, calculated by Alpha Coefficient Formula, indicated that the reliability ranged from .790 to .838 and showed .966 for the whole test. The construct validity of test, determined by using known group technique, was highly significant at the .01 level.

Pearson product - moment correlation coefficients were employed to find the concurrent validity between the score of the student scored by virtue test in responsibility and by teacher. The concurrent validity on each aspect of responsibility ranged from .914 to .928 and showed .916 for the whole test. The intercorrelations of subtests to test ranged from .915 to .981 and statistically significant at .01 level.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติ และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น'ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา
.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ
.....ประธาน
.....กรรมการ
.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ล้วน สายยศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จรินทร์ ประสงค์สม ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระราชมารดาที่ เสด็จโลภณคณาภรณ์ และท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการเขียนข้อสอบ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบทดสอบในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ตลอดจนคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบใจนักเรียนทุกคน ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ทุกคน ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงโดยเร็วยิ่งขึ้น

ขอบคุณ คุณคาพรอย สุวรรณร่อ ที่ได้อุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดา คุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ให้แสงสว่างนำทางชีวิต และพระคุณของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ซึ่งให้ความก้ำกัณ

ชาญวิทย์ สุวรรณร่อ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก "ทุนศาสตราจารย์ ดร.ชวาล
แพรัตกุล" ซึ่งเป็นทุนของมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ชวาล แพรัตกุล มอบให้แก่มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนในการทําวิจัยทางด้านการวัดผลการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในพระคุณยิ่ง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า	5
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	6
2	ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม	10
	แนวความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม	16
	ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	19
	สมาธิในหลักธรรมของพุทธศาสนา	24
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอริยมรรคมีองค์แปด ค่านิยม	27
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	ประชากร	49
	กลุ่มตัวอย่าง	49
	วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค่านิยม	51
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	54
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	56
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์และอักขรยอที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น	61
ตอนที่ 2 การทดสอบครั้งที่ 1	62
ตอนที่ 3 การทดสอบครั้งที่ 2	68
ตอนที่ 4 การทดสอบครั้งที่ 3	74
5 สรุปผล วิจารณ์และข้อเสนอแนะ	102
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	102
กลุ่มตัวอย่าง	102
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้	102
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	102
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
วิจารณ์ผล	105
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	119

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	23
2 รายชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างและครั้งที่ใช้ในการ ทดลองจาแนกตามโรงเรียน	50
3 ค่าสถิติพื้นฐานและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามค่าน จากการ ทดลองสอบครั้งที่ 1	62
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ค่านิยมมาวามะ จาก การทดลองสอบครั้งที่ 1	63
5 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ค่านิยมมาวามะ จาก การทดลองสอบครั้งที่ 1	65
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ค่านิยมมาวามะ จาก การทดลองสอบครั้งที่ 1	66
7 ค่าสถิติพื้นฐานและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามค่าน จากการ ทดลองสอบครั้งที่ 2	69
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ค่านิยมมาวามะ จาก การทดลองสอบครั้งที่ 2	70
9 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ค่านิยมมาวามะ จาก การทดลองสอบครั้งที่ 2	71

10	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านาจาแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาสมาธิ จากการ ทดลองสอบครั้งที่ 2	73
11	การสถิติพื้นฐาน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้าน และรวมทั้ง ฉบับ จากการทดลองสอบครั้งที่ 3	75
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านาจาแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาสมาธิ จากการ การทดลองสอบครั้งที่ 3	76
13	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านาจาแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาสมาธิ จากการ ทดลองสอบครั้งที่ 3	77
14	ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านาจาแนกของแบบทดสอบ วัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาสมาธิ จากการ ทดลองสอบครั้งที่ 3	79
15	ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมี องค์แปดด้านสมาธิ แยกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน	81
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิกับคะแนนการสังเกต ในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน	83
17	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมี องค์แปดด้านสมาธิ แต่ละด้าน และรวมทั้งฉบับ	84
18	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนชาย	85
19	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนหญิง	88

20	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสองเพศ	91
21	เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งฉบับ แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปโครงของพุทธศาสนา	25
2 ลำดับชั้นในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมนักเรียนมรรคเมืองคแปค คานสมาธิ	51

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นคุณภาพของการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่นักการศึกษาทุกคนจะต้องคำนึงถึง จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทางก็ยึดถือจริยศึกษาหรือการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เยาวชนมีคุณสมบัติทางบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ดีงามเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของแนวนโยบายทางการจัดการศึกษาของรัฐเสมอมา การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของความถูกต้องดีงามของการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม สำหรับบุคคลในสังคมไทยนั้นได้รับอิทธิพลมาจากหลักธรรม ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนระดับอุดมศึกษาก็ยังมุ่งเน้นและสอดแทรกไว้ในจุดมุ่งหมายตลอดจนเนื้อหาวิชา

ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังไว้ถึง 30 หัวข้อ และในปีการศึกษา 2528 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดให้มีโครงการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษา โดยนำเอาอริยมรรคมีองค์แปด มาเป็นหลักจริยธรรมที่วางรูปโครงขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 1 - 2) กิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษา ได้มีเนื้อหา 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 อริยมรรคมีองค์แปด และตอนที่ 2 แผนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยมีหัวข้อธรรมซึ่งเป็นจุดประสงค์ปลายทางในแต่ละชั้น ดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเป็นบุตรที่ดี
2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 การเป็นศิษย์ที่ดี
3. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การเป็นเพื่อนที่ดี

4. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การเป็นพลเมืองที่ดี
5. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การเป็นสาวกที่ดี
6. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การเป็นมนุษย์ที่เต็ม

อนึ่ง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจริยศึกษานี้ เพราะได้เล็งเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัมภีร์ จึงได้จัดทำขึ้นเพื่อทดลองซึ่งได้ทดลองใช้ในปีการศึกษา 2528 ใน 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา นครราชสีมา และ สุราษฎร์ธานี ซึ่งได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อกำเนินการใช้ทั่วประเทศต่อไป สำหรับการใช้อริยธรรมเมืองคัมภีร์เป็นโครงสร้างนี้ได้ครอบคลุมทุกองค์มรรคและกระจายอยู่ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6

ในหลักสูตรของมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 , 2520 : 2) ได้กำหนดลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในอันที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัมภีร์ คำนสมาธิ ได้ดังนี้

1. มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. มีทัศนคติที่ต่อสัจมาที่ทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงาน ทั้งในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะพากเพียร อุตสาหะ ประหยัด และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคม รับผิดชอบตนเอง ครอบครองและสังคม ตลอดจนสร้างเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

ในหลักสูตรของมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 , 2523 : 7) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัมภีร์ คำนสมาธิ ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักการวางชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครอง ห่วงถิ่นและประเทศชาติ

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและรู้จักประหยัด

3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในการสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา

4. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติรักประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จะเห็นได้ว่าทั้งหลักสูตรของประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ต่างให้ความสำคัญของคุณธรรมกันมาก โดยเฉพาะในเรื่องของคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ด้านสมาธิ ซึ่งโดยทั้งนี้คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรและกำหนดวิธีการสอนจริยศึกษา สำหรับใช้สอนนักเรียนทุกระดับ ซึ่งคณะกรรมการได้เสนอแนะวิธีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับจริยธรรม โดยแบ่งเป็นศีล สมาธิ และปัญญา การจัดจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาให้เน้น ศีล 60% สมาธิ 25% และปัญญา 15% ในระดับมัธยมศึกษาเน้น ศีล 20% สมาธิ 60% และปัญญา 20% ส่วนในระดับวิทยาลัยหรือสูงกว่ามัธยมศึกษาเน้น ศีล 15% สมาธิ 25% และปัญญา 60% (กรมวิชาการ 2523 : 37)

จากการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย ระหว่างวันที่ 22 - 27 มกราคม 2523 เรื่อง แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับจริยธรรมไทย ได้กล่าวถึงจริยธรรมที่จำเป็นในสังคมไทยซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับอริยมรรคมีองค์แปด ด้านสมาธิ เป็นอย่างมาก อันได้แก่ การบังคับตนเอง ความกล้า ความพากเพียรและอดทน การมีแนวคิดกว้าง การรู้จักค่าของการทำงาน (กรมวิชาการ 2523 : 18 - 23)

สมาธิเป็นสิ่งที่มีความอ่อนแอ มีคุณเป็นอุปการะในภาระงานทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นงานหยาบหรืองานละเอียด งานทางโลกหรืองานทางธรรม คนที่มีสมาธิก็ย่อมสามารถทำงานให้สำเร็จได้ดีกว่าคนสมาธิไม่ดี ในกรณีที่มีสติปัญญาเท่ากัน ยิ่งคนที่มีสติปัญญาและความ

สามารถเห็นอกว้าวใจแล้วถ้ามีสมาธิที่ช่วย ย่อมสามารถก้าวล้ำหน้าผู้อื่นในการงานหรือการ
เรียนไปได้อย่างรวดเร็ว (วศิน อินทสระ 2527 : 256 - 258) นอกจากนี้ปิยทัสสีเถระ
ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของสมาธิว่า การปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้อง (การรวมจิตหรือการ
ควบคุมจิตใน) จะทำให้สภาพจิตใจและคุณสมบัติของจิตใจดำรงอยู่ในสภาพสมดุล สิ่งชักขวาง
ต่อจิตใจที่คงเมธินี้มีอยู่มากมาย แต่ด้วยการเกื้อหนุนของความเพียรชอบ และความระลึก
ชอบ จิตนั้นอันเป็นสมาธิเต็มที่ย่อมจะสามารถชักสิ่งชักขวางเหล่านั้นอันได้แก่กิเลสต่างๆ
ที่รบกวนมนุษย์เราไปได้ จิตที่มีสมาธิโดยสมบูรณ์ย่อมจะไม่ถูกแกว่งไปด้วยสิ่งที่มีผลกระทบ
ประสาธสัมผัสต่าง ๆ เพราะสภาพจิตเช่นนั้นย่อมมีสติระลึกรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็น
จริงในทัศนภาพที่ปรากฏอย่างเหมาะสม (ปิยทัสสีเถระ อ้างอิงมาจาก พระโศภณคณาภรณ์
2527 : 44)

จะเห็นว่าคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค้านสมาธิ มีความสำคัญในวงการศึกษ
เป็นอันมาก ทั้งนี้จะเห็นได้จากหลักสูตรตลอดจนการวางหลักสูตรอบรมจริยธรรมให้แก่
นักเรียน แต่ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนคือการวัดผลประเมินผล
การมีเครื่องมือและเทคนิควิธีวัดคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้ครูได้ทราบระดับ
พัฒนาการก้าวหน้าทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในความรับผิดชอบของตนได้อย่าง
เหมาะสม ผลของการวัดผลนอกจากจะใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feed - back) เพื่อให้
นักเรียนทราบสถานะของตนและทำให้เกิดการปรับปรุงตนเองจนบรรลุความสำเร็จทางระดับ
พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นที่น่าพอใจได้ สำหรับการจกกิจกรรมการเรียนการสอนขาด
ส่วนการปฏิบัติและการนำผลของการปฏิบัติไปใช้ในการดำรงชีวิต ตลอดจนการพัฒนาการ
สร้างแบบทดสอบเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีน้อยมาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของคุณธรรม
อริยมรรคมีองค์แปด ค้านสมาธิ ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด
ค้านสมาธิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ครู บิคา มารดา ผู้ปกครอง หรือ
ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์จากแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค้านสมาธิ ที่
สร้างขึ้นไปตรวจสอบนักเรียนว่าคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค้านสมาธิ มากน้อยเพียงใด

เพื่อจะไ้ปลูกฝังคุณธรรมค่านนี้ให้แก่ักเรียนได้ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติสืบต่อไปและจะไ้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมในค่านอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อสร้างเครื่องมือวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ค่านสมาธิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ค่านสมาธิ ที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายคะแนนจากการสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ค่านสมาธิ ที่สร้างขึ้น

ความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

1. จะได้แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ค่านสมาธิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีคุณภาพ
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้แนะแนว ตลอดจนบิดามารดาและผู้ปกครอง ในการที่จะนำผลจากการสอบวัดไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมมืองค์แปด ค่านสมาธิ ของนักเรียนที่อยู่ในความปกครอง
3. เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมค่านอื่น ๆ

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4,626 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน

1,153 คน ซึ่งสุ่มแบบสุ่มมาจากประชากร (Simple Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

คานิยามศัพท์เฉพาะ

1. อริยมรรคมีองค์แปด หมายถึง คุณธรรมที่เป็นหนทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้อง ประกอบด้วยองค์ 8 ประการ คือ สัมมาทิฐิหรือความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะหรือการการวิชอบ สัมมาวาจาหรือการพูดจาชอบ สัมมากัมมัฏตะหรือการทำกรงานชอบ สัมมาอาชีวะหรือการดำรงชีพชอบ สัมมาวายามะหรือความพากเพียรชอบ สัมมาสติหรือความระลึกชอบ และสัมมาสมาธิหรือการตั้งใจมั่นชอบ

2. สมาธิ หมายถึง กลุ่มองค์มรรคกลุ่มหนึ่งของอริยมรรคมีองค์แปด ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบจิตใจกับการประพฤติปฏิบัติ การทำจิตใจให้แจ่มใส มีความตั้งมั่น มีความเข้มแข็งไม่อ่อนไหว ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมในการหาหน้าที่ ทั้งนี้เป็นสมาธิที่อยู่ในระดับพื้นฐาน อันเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย องค์มรรค 3 ประการ คือ

2.1 สัมมาวายามะหรือความพากเพียรชอบ หมายถึง คุณธรรมในด้านการพยายามกระทำการงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนหาแบบอย่างที่ดีมาปฏิบัติและการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองให้มีความถูกต้อง

ตัวอย่างพฤติกรรม

- ไม่ทอดยถออุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน
- มีความขยันขันแข็งในการปฏิบัติกรงาน
- มีความอดทนต่อความยากลำบาก
- ไม่กระหาสิ่งต่าง ๆ ที่เคยกระทำมาแล้วมีความบกพร่องหรือทำผิด
- นาเอาแบบอย่างที่ดีมาเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง
- มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

2.2 สัมมาสติหรือความระลึกชอบ หมายถึง คุณธรรมในค้ำนของการควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และจิตใจ ไม่ให้เกิดโทษแก่ตนเองและสังคม มีสติที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ถูกต้องทันท่วงที รู้จักการยับยั้งตนเอง มีการใคร่ครวญอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจปฏิบัติ

ตัวอย่างพฤติกรรม

- ไม่สรุปอะไรอย่างง่าย ๆ โดยไม่ใช้เหตุผลอย่างรอบคอบ
- ไตรตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ
- รู้จักควบคุมอารมณ์ คือมีสติ ยับยั้งจิตใจ
- ไม่เป็นคนหุนเหินเรื่องง่าย
- เมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้า สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องและทันท่วงที

2.3 สัมมาสมาธิหรือการตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง คุณธรรมในค้ำนของการควบคุมจิตใจตนเอง ให้มีความแน่วแน่ในสิ่งที่กระทำ มีจิตใจที่แจ่มใสไม่เศร้าหมอง มีความตั้งมั่นในการกระทำไม่ให้สิ่งรบกวนจากภายนอกมารบกวนในการทำงานได้

ตัวอย่างพฤติกรรม

- มีความหนักแน่นไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มีผลกระทบจิตใจได้ง่าย ๆ
- มีจิตใจจดจ่อต่อสิ่งที่ปฏิบัติ
- มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างแน่วแน่
- มีจิตใจที่แจ่มใสอยู่เสมอในการปฏิบัติงาน
- สามารถทำงานตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเรียบร้อย
- เมื่อมีสิ่งรบกวนจากภายนอกก็สามารถทำงานได้อย่างถูกต้องและ

เป็นปกติ

3. แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค้ำนสมาธิ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีรูปแบบเป็นสถานการณ์สมมุติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด ค้ำนสมาธิ

4. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ ไค้คงที่แน่นอน ซึ่งคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาช (Cronbach) เรียกว่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

5. ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบในที่นี้ คือ ความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจ (Face Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity)

ความเที่ยงตรงเชิงพื้นิจ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ ไค้คงที่ในแต่ละหัวข้อธรรมทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งหาโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสถานการณ์ในแบบทดสอบว่าวัดไค้ตรงตามหัวข้อหรือไม่

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดไค้ตามคุณลักษณะ (Traits) ของโครงสร้างนั้นโดยวิธีการเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known - Group Technique) และใช้ t - test ในการตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่วัดไค้ตรงความจริงในสภาพปัจจุบัน ซึ่งหาโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการสังเกตกับคะแนนของแบบทดสอบโดยใช้ Pearson product - moment correlation coefficient

6. อานาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติที่สามารถจำแนกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มสูงและต่ำ ซึ่งไค้คะแนนรวมสูงและต่ำในแต่ละด้านของแบบทดสอบซึ่งอาศัยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test

7. เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนประชากรที่นิยามไว้อย่างดี ที่ไค้จากการสอบแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ และเป็นคะแนนตัวแทนที่จะบอกระดับการสอบของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร ตัวเลขของคะแนนเกณฑ์ปกติในการวิจัยจะบอกให้เราราบถึงระดับของคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ ว่าอยู่ในระดับสูง - ต่ำ เพียงใด โดยแสดงลงในตาราง

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาการวัดผลการศึกษาซึ่งเคยมีผลงานเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมาแล้ว และพระภิกษุในศาสนาพุทธที่มีความเข้าใจในการทำสมาธิเป็นอย่างดี จำนวน 5 ท่าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเน้นในเรื่องของการสร้างเรื่องมีอวัตุคุณธรรมอริยมรรค
เบื้องคแปด ก้านสมาธิ ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวความคิดในการศึกษาเรื่องนี้ จึงขอเสนอเอกสาร
ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

- ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม
- แนวความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม
- ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
- สมบัติในหลักธรรมของพุทธศาสนา
- อริยมรรคเบื้องคแปด ก้านสมาธิ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมและการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม

จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คำว่าคุณธรรม กับคำว่า จริยธรรม มีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้นจึง
พบว่ามีการใช้คำสองคำนี้ไปด้วยกัน แต่คำสองคำนี้ก็ยังคงแตกต่างกันซึ่งไม่อาจใช้แทนกันได้ ซึ่ง
นักการศึกษา นักจิตวิทยา นักปรัชญา ได้ให้ความหมายของคำสองคำนี้ไว้มากมาย ซึ่งจะ
ขอแยกกล่าวถึงคำสองคำนี้ดังต่อไปนี้

คำว่าคุณธรรม ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า virtue ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้
มากมาย ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างประเทศ ซึ่งอาจกล่าวได้ดังนี้

ในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่จะให้ความหมายของคำว่าคุณธรรมนี้ไปในทางปรัชญา
และจิตวิทยา ดังเช่น เพลโต (Plato) กล่าวถึงคำว่าคุณธรรมว่าเป็นการกระทำซึ่ง
เกิดจากความเข้าใจคุณค่าแท้จริงภัยปัญญา คุณธรรมทางปรัชญาต้องอาศัยปัญญาและความ
เข้าใจคุณค่าแท้จริงภัยปัญญา คุณธรรมทางปรัชญาต้องอาศัยปัญญาและความเข้าใจในหลัก
แห่งคุณธรรม คุณธรรมทางสังคมคือการกระทำอันถูกต้องที่มาจากพื้นฐานอย่างอื่น เช่น
ขนบธรรมเนียม นิสัย ประเพณี ความรู้สึกในทางดี ความโอบอ้อมอารี ความดีงาม

ตามสัญชาตญาณ (ปรีชา ช่างขวัญ 2514 : 123) ซึ่งสอดคล้องกับ ไตทัส (Titus. 1936 . 200) จึงกล่าวว่า คุณธรรมเป็นลักษณะที่ดีของอุปนิสัย เป็นสิ่งที่คนทั่วไปยกย่อง และเห็นคุณค่า เป็นการจรรจงระเบียบให้เป็นนิสัยอันเป็นแรงกระตุ้นทางจิตใจ เป็นเจตคติ หรือรูปแบบของการแสดงออกซึ่งคุณงามความดีทางศีลธรรม ซึ่งเหมือนกับของธอร์นไคค์และ บาร์นฮาร์ต (Thorndike and Barnhart.1957 : 1052) ที่ว่าคุณธรรมเป็นความดีงาม บางอย่างในเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม ส่วนอริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความหมาย แปลกออกไปโดยกล่าวว่าคุณธรรมเป็นสภาวะทางจิตใจที่มั่นคงซึ่งแสดงตัวเองออกมาในรูปของการกระทำที่จิตใจและอยู่ระหว่างกลางความสัมพันธ์ซึ่งกำหนดโดยเหตุผล คือ บุคคลผู้มีปัญญา คำนึงปฏิบัติอาจกำหนดคุณธรรมได้ (ชัยวัฒน์ อัทธพันธ์ 2525 : 84) สำหรับเบอร์ก์ (Burke. 1966 : 54) กล่าวถึงคุณธรรมโดยกล่าวเปรียบเทียบกับความชั่ว (Vice) ว่าเป็นความเคลื่อนไหวและการปฏิบัติซึ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ติดกับแล้ว เป็นเรื่องของคุณธรรมกับความชั่ว สำหรับคุณธรรมก็คือการที่บุคคลได้เกี่ยวข้องกับในทางที่ดีที่จะทำสิ่งต่าง ๆ

นอกจากนี้แล้วนักการศึกษาและนักปรัชญาบางท่านก็ให้ความหมายของคุณธรรมออกเป็นสองความหมายอย่างเช่น กูด (Good. 1973 : 641) โดยให้ความหมายแรกกว่าเป็น ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำตามแนวจนเป็นความเคยชิน ส่วนอีกประการหนึ่งก็เป็นคุณภาพของบุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรมและพหุนุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English, 1978 : 1226) ก็ได้ให้ความหมายไว้ สองประการเช่นกัน คือ ความหมายแรกนั้นเป็นความดีความสง่าและความมีคุณค่าของ อุปนิสัยซึ่งแสดงออกโดยการประพฤติที่ถูกต้อง ส่วนความหมายที่สองก็หมายถึง คุณภาพที่ดี ของอุปนิสัยของการประพฤติ

จากที่ยกตัวอย่างความหมายของคุณธรรมในต่างประเทศนั้นก็จะเห็นได้ว่าความหมาย ของคุณธรรมจะมีความหมายใกล้เคียงกันมาก สำหรับในประเทศไทยก็ได้มีผู้ให้ความหมาย ของคำว่าคุณธรรมไว้มากเช่นกัน แต่อยู่ในลักษณะ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบของปรัชญา จิตวิทยา และพุทธศาสนา ซึ่งจะขอกล่าวเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

ในกลุ่มของจิตวิทยา ชาลี ลัทธิ (ชาลี ลัทธิ 2507 : 8) ได้กล่าวถึงความหมายของคุณธรรมว่าเป็นความคิดรวบยอดในความรู้สึกรู้สึกชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวนำควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมากระตุ้น สำหรับสงวน สุทธิเลิศอรุณ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ 2525 : 10) นั้นกล่าวถึงคุณธรรมว่าหมายถึงคุณงามความดีหรือเป็นพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็กและรักเพื่อนมนุษย์ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น

ในกลุ่มของปรัชญาได้ให้ความหมายคุณธรรมไว้ เช่น วศิณ อินทสระ (วศิณ อินทสระ 2518 : 485) กล่าวถึงคุณธรรมว่าเป็นอุปนิสัยอันถึงมาซึ่งสั่งสมอยู่ในจิต อุปนิสัยนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเวลานาน กิริติ บุญเจือ (กิริติ บุญเจือ 2523 : 4) ก็ได้ให้ความหมายสั้น ๆ ว่าเป็นความเคยชินในการประพฤติสำหรับชัชวพันธ์ อัครพัฒน์ (ชัชวพันธ์ อัครพัฒน์ 2525 : 12) ได้กล่าวถึงคุณธรรมว่าเป็นคุณสมบัติของบุคคลซึ่งทำให้ผู้มีคุณธรรมรู้จักแสวงหาคุณงามความดีและทำให้เขาบรรลุถึงจุดหมายอันดีเลิศ ทั้งในด้านความประพฤติทั่วไปหรือขอบเขตที่จำกัดแห่งความประพฤติ

ในกลุ่มของพุทธศาสนา พระวรศักดิ์ วรรณโม (พระวรศักดิ์ วรรณโม 2522 : 36) กล่าวว่าคุณธรรมคือมนุษยธรรม ธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา บิณฑบาตบารมี เสียสละ ให้อภัย มีความกตัญญูกตเวที มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นต้น ส่วนสุชีพ ปุณฺณานุภาพ (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ 2524 : 16) กล่าวว่าคุณธรรมแปลว่าธรรมที่เป็นคุณหรือธรรมคือความดี หมายถึงคุณสมบัติทางกาย วาจา ใจ ๆ ก็ตามที่เป็นคุณไม่เป็นโทษ เป็นฝ่ายดีมีใจฝ่ายชั่ว

สำหรับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 87) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดี

ส่วนความหมายของคำว่า จริยธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Morality ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากเช่นกัน เพราะทั้งนี้ทางด้านจริยธรรมจะแคบกว่าคุณธรรม ซึ่ง

จะกล่าวถึงพอสังเขปดังนี้

ในต่างประเทศนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ เช่น เพียเจต์ (Piaget. 1960 : 1) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นลักษณะของมนุษย์ และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ในรูปของการกระทำร่วมกันและสิทธิซึ่งเกี่ยวข้องกับแดนคั่นสัน (Atkinson. 1969 : 10) ที่กล่าวว่าจริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัยและความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะมุ่งประพฤติหรือปฏิบัติ นอกจากนี้ก็มีบางคนตีความหมายของจริยธรรมในรูปของพฤติกรรม เช่น เจฟเฟรย์ (Jeffreys. 1962 : 134) ซึ่งกล่าวว่าจริยธรรมคือพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานของความดีและเลว เป็นพฤติกรรมที่มุ่งเน้นไปสู่ความดีและละเว้นความเลวทั้งหลาย หรือของบราวน์ (Brown. 1968:411 - 414) กล่าวว่าจริยธรรมคือระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำผิด

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาที่สำคัญทางการศึกษาถึงพัฒนาการทางจริยธรรม เช่น ไอแซก (Eysenck) ให้ความหมายของจริยธรรมหรือมโนธรรม (Conscious) ว่าเป็นผลสะท้อนจากการวางเงื่อนไข เช่น การหลีกเลี่ยงการกระทำเนื่องจากความวิตกกังวลว่าจะได้รับการลงโทษจากสังคม ทศนะนีใกล้เคียงกับที่เบอร์โกวิทซ์ (Berkowitz) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นการประเมินการกระทำอันเป็นความเชื่อของสมาชิกในสังคมที่กำหนดไว้ว่าถูกต้อง ส่วนแอลพอร์ต (Allport) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่เหลืออยู่ของการฝึกฝนทางสังคม (Lickona. 1976 : 1 - 4) และโกลเบิร์ก (Kohlberg. 1976 : 4 - 5) กล่าวว่าจริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม คือเอาการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีไต่หมายถึงเกณฑ์ที่บังคับทั่ว ๆ ไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

ส่วนของเรสต์ (Rest. 1976 : 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในขณะที่ปฏิสัมพันธ์กันในสังคม และไม่เกี่ยวข้องกัน

คุณค่าทางจริยธรรม (Moral value) ซึ่งตรงกันข้ามกับที่นักปรัชญาบางคนใช้คำว่า จริยธรรมรวมถึงชีวิตที่ดีกว่าสำหรับพหุนานุกรมของคองแมน (Longman Dictionary of Contemporary, 1978 : 707) ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นความถูกต้อง หรือความบริสุทธิ์ของพฤติกรรมของการกระทำสิ่งหนึ่ง ๆ

ในประกะแรกโยกได้ให้ผู้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้มากมายหลายคำควบกัน จึงจะได้นำมากล่าวไว้ดังนี้

ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวถึงจริยธรรมว่าหมายถึงการระหัดระไกรที่ดี จักต้องนึกถึงการเมืองและการสังคม (สำนักงานแปลคกระทรงศึกษาธิการ 2504 : 99) สำหรับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติ ควรประพฤติ และผู้ประพฤติจะต้องรู้เวลา โอกาสและสถานการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมศาสนา 2521 : 31) พันธ์ ทัศนาคินทร์ (พันธ์ ทัศนาคินทร์ 2523 : 48) กล่าวว่าจริยธรรมหมายถึงความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกมมสุขขึ้นในสังคม และสมาชิกของสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจึงต้องประกอบด้วยกันทั้งความรู้สึทางจิตใจและการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึทางจิตใจ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2524 ข : 3 - 4) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่าเป็นแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ซึ่งในการศึกษาอาจพิจารณาจริยธรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) เป็นส่วนที่เป็นลักษณะจิต (Trait) ที่สังเกตเห็นไม่ได้โดยตรง มีลักษณะเป็นความเชื่อ ความเห็นคุณค่า ความพอใจ เต็มใจ ปรารถนาที่จะยึดถือ (Commitment) นำหลักจริยธรรมต่าง ๆ เข้าไว้ในลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของตน ค่านิยมนี้มีอิทธิพลเป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีแนวโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติถูกต้องถึงามสอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองยึดถือ

2. พฤติกรรมจริยธรรม (Moral Content) เป็นส่วนที่เป็นมาตรฐานของ
ความประพฤติปฏิบัติที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลถ้าสอดคล้องกับมาตรฐาน
ของการประพฤติถูกต้องดีงาม ก็ถือว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมจริยธรรมหรือมีจริยธรรม

ในปกติเป็นการยากที่จะหยั่งรู้ระดับค่านิยมจิตใจของบุคคลว่ามีลักษณะนิสัยในค่านิยม
จริยธรรมต่าง ๆ สูงต่ำเพียงใด การจะรู้ระดับค่านิยมจิตใจของบุคคลจำเป็นต้องอาศัย
การอนุมาน (Infer) จากพฤติกรรมที่เขาปฏิบัติ สำหรับวงเวียน พันธุมนาวัน
(วงเวียน พันธุมนาวัน 2524 : 2) ได้กล่าวว่าจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง
ซึ่งหมายถึงลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ มีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคม
ประเภทต่าง ๆ ทั้งลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใด
ประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้อยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น
เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุนและผู้ที่กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า
การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการ
ให้อยู่ในสมาชิกของสังคมเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ หรือ พยายามกำจัดและผู้ที่กระทำ
พฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร ดังนั้นผู้มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มี
ลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี 2526 : 18 - 20) ได้ให้ความหมายของ
จริยธรรมไว้ 2 อย่าง คือ

1. ความหมายอย่างแคบ จริยธรรมได้แก่ คุณธรรมและศีลธรรม
2. ความหมายอย่างกว้าง จริยธรรมจะรวมเอาค่านิยมที่จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งอาจจะ
อยู่ในระดับที่ลดหลั่นลง ไปจากระดับของศีลธรรมและคุณธรรม ซึ่งอาจได้แก่ ขรรณนิยม
ประเพณี กฎหมาย อุดมการณ์ วินัยและมารยาท เป็นต้น สำหรับคณะกรรมการจัดทำ
เอกสารคู่มือในการฝึกอบรมนักเรียนในด้านวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษาให้ความหมาย
จริยธรรมว่าเป็น เรื่องของความประพฤติที่มีส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึกลงใน เรื่องคุณธรรมอันพึง
ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม (คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา 2525 : 98)

และจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 214) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ กิเลสธรรม หรือกฎศีล ธรรม

จากความหมายของคุณธรรมและจริยธรรมในทัศนะต่าง ๆ ที่ไต่ถามมาข้างต้น พอจะสรุปได้ดังนี้

คำว่า คุณธรรม หมายถึง หลักในการประพฤติปฏิบัติตลอดจนการคิดในทางที่ถูกต้อง และดีงาม มีคุณประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม

คำว่า จริยธรรม หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับความดีความงาม ซึ่งจะแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการประพฤติปฏิบัติ โดยที่ผู้มีจริยธรรมจะสามารถควบคุมตนเองในการประพฤติปฏิบัติและการปรับตัวเพื่อความสงบสุขในการอยู่รวมในสังคม

ความแตกต่างของจริยธรรมและคุณธรรม ก็คือ ในจริยธรรมเน้นการประพฤติปฏิบัติ ตามแนวความคิดของสังคมเป็นใหญ่ ส่วนในเรื่องของคุณธรรมจะประกอบด้วยการคิดที่ถูกต้อง ดีงามซึ่งอยู่ในจิตใจของตนเองอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

ความคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมนั้นมีมาทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะแนวความคิดของนักปรัชญา นักการศาสนา นักการศึกษา โดยชื่อนามกล่าวเพื่อให้เห็นแนว ดังนี้

จากแนวความคิดของเพลโต (Plato) ถือว่า จุดมุ่งหมายของชีวิตอยู่ที่การหาความรู้ในโลกแห่งมโนคติของเขา ได้แบ่งคุณธรรมออกเป็น 4 คุณธรรมหลัก (Cardinal Virtues) คือ

1. ปริชาญาณ (Wisdom)
2. ความกล้าหาญ (Courage)
3. การรู้จักประมาณ (Temperance)
4. ความยุติธรรม (Justice)

ส่วนคุณธรรมอื่น ๆ ล้วนประกอบขึ้นจากคุณธรรมหลักทั้ง 4 ในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน
 ยืนยันว่าจะทะลุและฝึกคุณธรรม ก็ฝึกคุณธรรมหลักทั้ง 4 ประการ ก็เป็นการเพียงพอ
 (กิริติ บุญใจ 2525 : 26 - 74)

เคอร์ไลม์ (Durkheim, 1973 : 6 - 8) ได้แบ่งส่วนประกอบของจริยธรรม
 ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ชั้นวินัย หมายถึง การจำกัดตนเองเพื่อก่อให้เกิดความสุข
2. ชั้นเห็นแก่สังคม หมายถึง การกระทำเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะ
3. ชั้นความมีอิสระทางความคิดจริยธรรม หมายถึง การให้เหตุผลในการเลือก
 กระทำหลาย ๆ อย่างได้อย่างถูกต้อง

เกี่ยวกับเรื่องหลักการที่บ่งบอกถึงความมีจริยธรรม มีปัญหาว่าจะใช้หลักการอะไร
 นั้นมีแนวคิดต่าง ๆ กัน

อาร์ เอส ปีเตอร์ (R.S. Peter) ได้เสนอหลักการพิจารณาไว้ 4 ประการ
 คือ

1. ความเที่ยงธรรม หลักการนี้จะช่วยให้คนพ้นจากการเอาแต่ใจตัวเองหรือ
 ลำเอียง
 2. การคำนึงถึงความสนใจ(หรือจิตใจ)ของผู้อื่น เป็นลักษณะของการนึกถึงว่า
 สิ่งที่เราทำนั้นจะกระทบกระเทือนต่อความเป็นอยู่ของผู้อื่นหรือไม่ ทำให้ผู้อื่นเป็นทุกข์หรือไม่
 3. เสรีภาพ อันหมายถึง เสรีภาพที่จะเลือกกระทำการต่าง ๆ ด้วยเหตุผล
 ของเขาเองไม่ใช่ถูกบังคับจากสิ่งภายนอก
 4. การยกย่องผู้อื่น มองเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ ไม่ใช่ใช้มนุษย์ด้วยกันเป็น
 เครื่องมือหรือทางผ่านไปสู่จุดหมายอื่น ๆ ของตนเอง (ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี 2525 : 60 - 62)
- * สำหรับจอห์น วิลสัน (John Wilson) ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของ
 จริยธรรมโดยเสนอไว้ในรูปอักษรดังนี้

1. PHIL หมายถึง การยอมรับความเท่าเทียมกันของคน โดยไม่เอาความ
 รู้สึกของตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องซึ่งอาจทำให้มองคนหนึ่งมีค่าสูงแต่คนอื่นไม่มีค่า

2. EMP หมายถึง การรับรู้หรือหยั่งรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่นอันเป็นความสามารถที่จะรู้ความรู้สึกของคนอื่นก่อนเรื่อง ๆ หนึ่งเป็นอย่างไร สามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น แต่ EMP จะพัฒนาไม่ได้ถ้าไม่มี PHIL มาก่อน

3. GIG หมายถึง การมีความรู้หรือเท็จจริงอย่างกว้างขวางเพราะการที่เรากักตุนใจทางศีลธรรมอย่างถูกต้องจะมีเพียง PHIL และ EMP ก็ยังไม่เพียงพอต้องมี GIG ด้วยเพราะ GIG จะช่วยให้มีการกักตุนใจมีเหตุผลมากขึ้น อีกทั้งทำให้รู้ถึงผลของการกระทำใดว่าหาอย่างนั้นแล้วจะให้ผลอะไรขึ้น

4. DIK หมายถึง การนำเอา EMP และ GIG มาใช้บนพื้นฐานของ DIK โดยสอดคล้องกับกฎหรือหลักการทางศีลธรรมที่คนแต่ละคนยึดถืออยู่ บางคนอาจมี PHIL, EMP และ GIG แต่ไม่สามารถตั้งมาสร้างเป็นหลักการของตนเองได้ กลับกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับจริยธรรมอีกด้วย

5. PHRON หมายถึง หลักการทางศีลธรรม (ไม่ว่าจะเรียกเป็นหลักศีลธรรมหรือไม่ก็ตาม) ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์หรือหลักการอันดีงาม เช่น การปรับความต้องการและความสนใจของตนเอง การเสียสละเสียสละและการฆ่าตัวตาย อาจเป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนเอง แต่มีลักษณะที่ไม่มีเหตุผลและขัดแย้งกับการมีสุขภาพดีซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงต้องการอย่างหนึ่ง คนทั่วไปมักขาด PHRON มากกว่า DIK การมี PHRON จำเป็นต้องมี EMP และ GIG ส่วน PHIL จำเป็นหรือไม่ยังเป็นปัญหาทางจิตวิทยาอยู่ว่าคนที่เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผลของการกระทำโดยไม่ให้ความสำคัญแก่คนอื่นได้หรือไม่

6. KRAT หมายถึง ความสามารถที่จะแปรเปลี่ยนหลักการ DIK หรือ PHRON มาสู่การกระทำ เป็นความสามารถในการเลือกใช้หลักการที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต (Wilson and others. 1976 : 192 - 194)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524 : 2 - 3) ได้กล่าววาลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลประกอบด้วย

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสิ่งนั้นเกี่ยวกับการกระทำ

ทศกิต์ใจเลวทรนถ ลักษณะพฤติกรรมใดเหมาะสม ความรู้เชิงจริยธรรม^{๕๕}ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิดและโดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 ถึง 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมนี้เป็นพิเศษ

2. ทศกิต์เชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะหรือ พฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ทศกิต์เชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้อง กับค่านิยมในสังคมนั้นแต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทศกิต์แตกต่างไปจากค่านิยม ของสังคมก็ได้ ทศกิต์เชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะ รวมเอาความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้นทศกิต์เชิงจริยธรรมจึงมี คุณสมบัติที่จะใช้ทำนายได้แม่นยำกว่าความรู้เชิงจริยธรรม

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการตัดสินใจเลือก ที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบ เหตุผลจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความ รู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่^{๕๖}ขึ้นอยู่กับเหตุผลและสถานการณ์เป็นสำคัญ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคม นิยมชมชอบหรือยกเว้น การแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ฯลฯ พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือ กระแนะ การขโมยและการกล่าวเท็จ ฯลฯ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางดีและทางเลวของบุคคลส่งผล ต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

พัฒนาการทางจริยธรรมนั้น นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ที่ศึกษาค้นคว้านี้ก็ยอมรับว่าจริยธรรม จะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีพัฒนาการทางจริยธรรม

ในจังหวะที่แตกต่างกัน แต่ลำดับขั้นตอนก็คล้ายคลึงกัน นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่อิทธิพลทางสังคม แต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก จากการพิจารณาลักษณะสำคัญของทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ก็ขอยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive developmental Theory)
ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นว่า

1. พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบทางจรรยาวิพากษ์
2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือความเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้ (Self esteem or self actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือการลดความวิตกกังวลที่เกี่ยวกับความกลัว
3. ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือ พัฒนาการจะเป็นสากลมีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม เพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในสังคม มีการสวมบทบาท (Role - taking) และมีความขัดแย้งในสังคม ซึ่งต้องการการบูรณาการทางจริยธรรม (Moral integration) เช่นเดียวกัน
4. กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าจะเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการจากกฎภายในแต่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (self) กับคนอื่น
5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตทั่ว ๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และทางสังคมตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษ หรือ การให้รางวัล (Kohlberg, 1976 : 48)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget) เป็นบุคคลแรกของนักทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา เขาได้ศึกษาพัฒนาการทางค่านจริยธรรมของเด็กโดยอาศัยพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งชั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งเพียเจต์ แบ่งตามลำดับชั้นอายุของเด็กได้เป็น 4 ชั้น ดังนี้

ระยะที่ 1 ชั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (อายุตั้งแต่เกิด ถึง 2 ปี) ซึ่งเริ่มจากการสะท้อนการกระทำทางร่างกายจนเริ่มจาสิ่งต่าง ๆ รู้จักคิดหาวิธีการที่จะได้สิ่งที่ต้องการ

ระยะที่ 2 ชั้นเริ่มคิดโดยอาศัยอาการรับรู้ (อายุ 2 - 7 ปี) เป็นชั้นที่รู้จักคิดแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของตนเอง มีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว มีการแสดงออกที่เป็นความคิดของเด็กเอง การตัดสินใจเลือกจากสิ่งที่เขามองเห็นมีความเห็นเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

ระยะที่ 3 ชั้นคิดด้วยรูปธรรม (อายุ 7 - 11 ปี) เป็นชั้นที่มีพัฒนาการทางค่านการมีเหตุผลและนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเกี่ยวกับการใช้ภาษาได้

ระยะที่ 4 ชั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (อายุ 11 - 14 ปี) เป็นชั้นที่สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เหตุผล การทดสอบสมมุติฐาน การใช้ภาษาที่ซับซ้อนสามารถวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของการให้เหตุผล มีความคิดเป็นของตนเอง ทั้งรูปเกณฑ์ที่เป็นรูปแบบของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานพิเศษ 2525 : 37 - 38)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) แล้วพบว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ไม่ได้พัฒนาถึงจุดสมบูรณ์เพียงอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนจากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี (Kohlberg, 1969 : 391) และจากการวิจัยในเรื่องพัฒนาการของจริยธรรมในวัยเด็กและวัยรุ่น จึงได้แบ่งประเภทของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ประเภท

แล้วเรียงเหตุผลตามระดับอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ซึ่งพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรม
ทั้ง 6 ชั้นนี้ ถูกจัดออกเป็น 3 ระดับ

โคลเบอร์กเชื่อว่าพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตาม
ลำดับขั้นจากขั้นหนึ่งเรื่อยไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผล
ในขั้นสูงขึ้นไปจะเกิดได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลขั้นที่ต่ำกว่าอยู่แล้ว และ
ต่อมาบุคคลจะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือเข้าใจความหมายของประสบการณ์
เก่า ๆ ใดสิ่งนั้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลใน
ขั้นต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกทีจนถูกละทิ้งไปในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ

กองวิจัยการศึกษา 2527 : 8 - 9)

สำหรับทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในการที่แบ่งระดับออกเป็น 3 ระดับ และแต่ละระดับ
แบ่งออกเป็น 2 ชั้นนั้น จะแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2 - 7 ปี) ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7 - 10 ปี)	ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre - Conventional Level)
ขั้นที่ 3 หลักการหาความดีที่เห็นชอบ (อายุ 10 - 13 ปี) ขั้นที่ 4 หลักการหาความดีที่ทางสังคม (อายุ 13 - 16 ปี)	ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level)
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป) ขั้นที่ 6 หลักการฝึกหลักอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post - Conventional Level)

(กระบวนศึกษาธิการ กองวิจัยการศึกษา 2527 : 8)

จากคณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยได้แบ่งประเภทของเกณฑ์ในการศึกษาจริยธรรมไทยเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับสูงสุด ทาความดีเพื่อความดี ทาดีเพื่ออนุเคราะห์คนอื่นเป็นสากล

ระดับ 3 ทาความดีเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

ระดับ 2 ทาความดีเพื่อผู้อื่นในวงแคบ

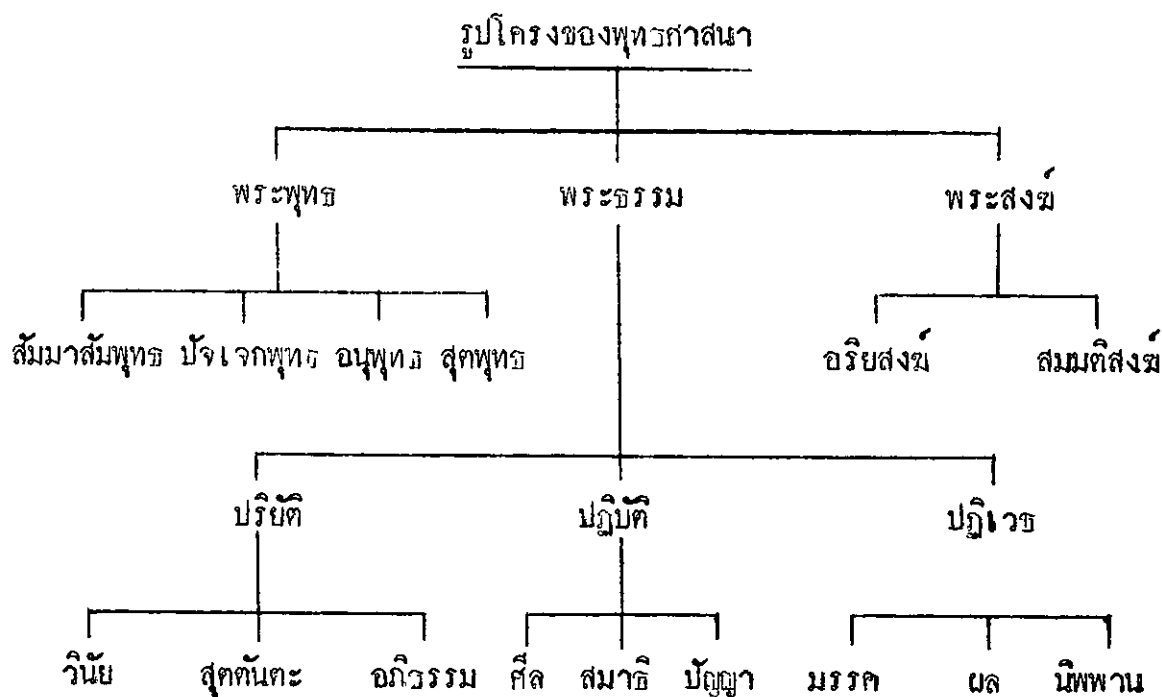
ระดับ 1 ทาความดีเพื่อผลประโยชน์บางประการของตน

(การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย 2524 : 45)

สมาธิในหลักธรรมของพุทธศาสนา

คำว่า "สมาธิ" นั้น มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า "Concentration" ทั้งนี้คำว่าสมาธิจะปรากฏอยู่ในหลักธรรมของศาสนาพุทธเป็นส่วนมาก ซึ่งก็มีผู้เข้าใจในคำ ๆ นี้ไปหลายรูปแบบ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสมาธิได้ดียิ่งขึ้นและเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับสมาธิในหลักธรรมของพุทธศาสนา ดังนี้

สมาธินั้นอยู่ในองค์ประกอบของไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ และ ปัญญา สมาธิเป็นส่วนที่อยู่ในศาสนา คือ พระธรรม ซึ่งจะมีอยู่เป็นชั้น ๆ คือ ปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธ โดยตัวสมาธินั้นอยู่ในขั้นปฏิบัติ (พุทธศาสนิกพ 2499 : (2)-(13)) ดังที่แสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปโครงของพุทธศาสนา (อ้างอิงมาจาก พุทธศาสนิก 2499 : (1))

พระวรศักดิ์ วรธนโม (พระวรศักดิ์ วรธนโม 2521 : 22 - 23) ได้กล่าวว่า เมื่อจิตเป็นสมาธินั้น จิตประกอบด้วยองค์คุณ 3 อย่าง คือ

1. จิตบริสุทธิ์ หรือ ปริสุทธิใจ (Purity) คือ ไม่มีสิ่งรบกวนจิต
2. มั่นคง หรือ สมาธิโต (Firm) คือ แน่นหนา จิตจ่ออยู่เป็นอารมณ์

ไม่วอกแวก ฟุ้งซ่านจนน่ารำคาญ

3. ว่องไว หรือ กัมมณีโย (Active) คือ จิตนี้ว่องไวในการทำงาน

ฉะนั้นสมาธิต้องใช้ในที่ทั้งปวง ทกถสมภาสคือการเพ่งที่วัตถุ จิตนั้นจกจ่ออยู่ที่วัตถุเพียงอย่างเดียว จิตนั้นเกิดความรู้สึก มั่นคง และว่องไว จิตเป็นสมาธิ สมาธิจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงาน เพราะฉะนั้นเราจึงกล่าวว่าการทำงานจึงต้องใช้สมาธิ ถ้าไม่ใช้สมาธิแล้วก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับพุทธศาสนิก (พุทธศาสนิก 2499 : (1) - (13)) ที่กล่าวว่าสมาธิตามหลักของพุทธศาสนานั้นต้องเป็น

ลักษณะดังต่อไปนี้ กำลังสะอาด - คือ ไม่มีกิเลสรบกวนในเวลานั้น ไม่มีความชั่วและอื่น ๆ
 ตั้งมั่น - หมายถึงรวมกำลังเป็นจุดเดียวกันคง ว่องไว - คือว่องไวต่อหน้าที่ของมัน ดังนั้น
 สมาธิจะไม่ไขว่คว้ามันเงิบไปเลย สิ่งที่เราเรียกว่าสมาธินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "จิตตสิกขา"

ความหมายของสมาธินั้นแปลกันว่า ความตั้งมั่นของจิต หรือ ภาวะที่จิตแน่วแน่มั่น
 สิ่งที่กำหนด ค่าจำกัดความของสมาธิที่พบเสมอคือ "จิตตัสเสกคคตา" หรือเรียกสั้น ๆ ว่า
 "เอกคคตา" ซึ่งแปลว่า ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือ การที่จิตกำหนดแน่วแน่มั่นอยู่กับสิ่งใด
 สิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป (พระราชวรานู 2526 : 197 - 198)

พุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ 2519 : 159 - 161) ได้กล่าวว่าลักษณะของจิต
 เป็นสมาธิมี 2 ประเภท คือ สมาธิอย่างที่ 1 เป็นสมาธิที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ เป็น
 สมาธิที่มีมาเองตามธรรมชาติ ถ้าไม่มีสมาธิตามธรรมชาติก็จะเป็นคนเลือนลอยคือเป็นคนที่ไม่
 ห่วงอะไรเหมือนกับไม่มีสติสัมปยุติ สมาธิตามธรรมชาตินี้มีอยู่เองทำให้มีความจำ มีความตั้งใจ
 ดังนั้นพอจะหาอะไรสมาธิก็เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในส่วนที่สมควรกันไม่มากนัก
 สมาธิอย่างที่ 2 คือสมาธิที่เกิดจากการฝึกอบรมที่เรียกกันตามภาษาว่า "เจริญภาวนา"
 คำว่าภาวนาคือทำให้มีขึ้นและเจริญสมบูรณ์เป็นการปฏิบัติฝึกฝนสมาธิ ที่มีกันอยู่เป็นระบบ ๆ
 เป็นเรื่อง ๆ เป็นอย่าง ๆ ไป

ในเรื่องของสมาธินี้ได้จัดแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม หลายประเภท ซึ่งได้ปรากฏใน
 คัมภีร์วิสุทธิมรรค อันได้แก่

สมาธิมี 2 คือ อุปปจารสมาธิ (สมาธิเจียดกณ) กับอาปนาสมาธิ (สมาธิใน
 องค์กณ) ถอนในที่นี้ได้แก่การเพ่งในอารมณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามปรารถนาของตน เมื่อ
 สังขารปรุงแต่งอยู่นั้น จิตก็จะรวมลงในอารมณ์ที่ปรุงแต่งนั้น แล้วก็ไปตามปรารถนา
 ของตน (พระนิโรธรังสีคัมภีร์ปัญญาจารย์ 2526 : 86) แต่ถ้ายกออกเป็นทางโลกกับ
 ทางธรรม สมาธิก็จะแยกออกเป็น โลกียสมาธิ กับ โลกุตตรสมาธิ โลกียสมาธิก็คือ
 การปฏิบัติสมาธิที่เหมาะสมและจำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างไร เป็นสมาธิของผู้ครองเรือน
 โลกุตตรสมาธิคือสมาธิที่ขบถถึงปัญหาของผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อพ้นทุกข์ในสังสารวัฏ พ้นไป
 จากการเวียนว่ายตายเกิด

ลพาทิม 3 คือ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิ ซึ่งเป็นเรื่องของ
ระดับสมาธิ ขณิกสมาธิคือสมาธิชั่วขณะ อุปจารสมาธิคือสมาธิเนียบ ๆ หรือจนจะแน่วแน่
อัปปนาสมาธิคือสมาธิที่แน่วแน่สนิท (พระราชวรมณี 2526 : 198) ซึ่งสมาธิ 3 นี้ พระวรวงศ์
วรธมโม (พระวรวงศ์ วรธมโม 2521 : 212) กล่าวว่า เป็น สมาธิอย่างต่ำ อย่างกลาง
และอย่างสูง ถ้าเป็นสมาธิในวิปัสสนาจะแยกประเภทตามลักษณะการกำหนดพิจารณาไตรลักษณ์
ข้อที่ให้ความรู้ความหลุดพ้น คือ สุธมฺมสมาธิ ได้แก่สมาธิอันพิจารณาเห็นความว่าง
อนิมิตตสมาธิ ได้แก่สมาธิอันพิจารณาธรรมไม่มีนิมิต และอัปปนิหิตสมาธิได้แก่สมาธิอันพิจารณา
ธรรมไม่มีความกังขารอณา (พระราชวรมณี 2520 : 45)

อริยมรรคมีองค์แปด ค่านสมาธิ

อริยมรรคมีองค์แปด เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสามารถ
ครอบคลุมในหลักธรรมทั้งหลายในพระพุทธศาสนา เป็นหลักการปฏิบัติธรรมซึ่งใช้ในการ
ดำรงชีวิตที่เป็นสุขทั้ง กาย วาจา และใจ ทั้งนี้เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ทั้งทุกข์ที่เกิดขึ้น
แก่ตนเอง แก่ผู้อื่น และแก่สังคม ดังนั้นจึงเป็นหลักการปฏิบัติตนในสายกลางหรือที่เรียกว่า
มัชฌิมาปฏิปทา คำว่าอริยมรรคมีองค์แปดนั้นมีความหมายถึง ทางอันประเสริฐ มีองค์แปด
เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ด้วยความทะยานอยากที่จะนามนุษย์ไปสู่ความสงบอันสมบูรณ์
ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ด้วยกัน 8 ข้อ และใน 8 ข้อนี้แยกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศีล
กลุ่มสมาธิ และกลุ่มปัญญา หรือที่เรียกว่า "สิกขาสาม" อริยมรรคมีองค์แปดนั้นเป็น
หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ ดังคำพระพุทธพจน์ ดังนี้

(วคิน อินทสระ 2524 : 108 - 109)

ภิกษุทั้งหลาย อริยสัจ คือ ปฏิปทาให้ถึงความดับทุกข์ คือ อริยมรรคประกอบด้วย
องค์แปด (อริโย อฏฺฐัง - คิโณ มคฺโค) มีดังนี้

1. ความเห็นชอบ (สัมมาทิฏฐิ)
2. ความดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ)
3. การพูดชอบ (สัมมาวาจา)

4. การกระหายชอบ (สัมมากัมมันตะ)
5. อาชีพชอบ (สัมมาอาชีพะ)
6. ความเพียรชอบ (สัมมาวายามะ)
7. สติชอบ (สัมมาสติ)
8. สมาธิชอบ (สัมมาสมาธิ)

ภิกษุทั้งหลาย อริยสัจ คือ ทุกขโรธคามินี ภูมิฐานนี้เราไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน แต่ จักขุ ญาณ ปัญญา วิชา และแสงสว่างได้เกิดขึ้นแก่เราเอง คือ เกิดขึ้นว่า ทุกขโรธคามินีภูมิฐานนี้ ควรอบรมให้เกิดขึ้น (ภาเวตัพพะ) และเราได้อบรมให้เกิดให้ขึ้นแล้ว (ภาวิตะ)

กนก จันทรขจร (กนก จันทรขจร 2527 : 206 - 207) ได้กล่าวถึงอริยมรรคมีองค์แปด ด้านสมาธิไว้ดังนี้

มรรค แปลว่า ทาง มรรคแปด หรือ "อริยมรรค" คือ ทางอันประเสริฐมีองค์แปดเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ด้วยความทะยานอยากที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสงบอันสมบูรณ์ พุทธศาสนาได้ชี้แนะหนทาง 8 ข้อ ที่จะช่วยให้เราพบความสุขทางใจของชีวิต เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม อริยมรรคมีองค์แปด จัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปัญญามี 2 ได้แก่ ปัญญาเห็นชอบและคำวิชอบ กลุ่มศีลมี 3 ได้แก่ วาจาชอบ การทำงานชอบ และเลี้ยงชีพชอบ กลุ่มสมาธิมี 3 ได้แก่ ความเพียรชอบ ระลึกรู้ชอบ และจิตตั้งมั่นชอบ ซึ่งทั้งสามกลุ่มนี้หาได้แยกจากกันอย่างใดจึ่งก็ยวไม่ แต่เชื่อมโยงอยู่ในมรรค หรือ หนทางอันเดียวกัน ทั้งนี้ได้อธิบายถึงกลุ่มสมาธิไว้ว่า

สัมมาวายามะ เพียรชอบ (Right effort) พยายามชอบ ได้แก่ พยายามไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น พยายามทำความดีให้เกิดขึ้น พยายามรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ (Right mindfulness) ได้แก่ ระลึกรู้ถึงความเป็นไปเกี่ยวกับ กาย เวทนา จิต และธรรม

สัมมาสมาธิ ทั้งจิตมั่นชอบ (Right concentration) ได้แก่ ทำให้สงบ
ระงับกิเลสเครื่องเศร้าหมอง ให้มีอารมณ์แน่วแน่เป็นอันเดียว

พระนาคล ฐมฺรโธ (พระนาคล ฐมฺรโธ 2526 : 30 - 32 , 110 - 113)
ได้อธิบายถึงความหมายของอริยมรรคมีองค์แปด กามสมาธิ ไว้ดังนี้

1. สัมมาวายามะ พยายามรอบ ได้แก่ ความเพียรถูกต้อง เรียกชื่ออีก
อย่างหนึ่งว่า "สัมมปปธาน" หรือ "ปธาน 4" คือ

1.1 สังวรปธาน เพียรป้องกัน หรือ เพียรระวัง อกุศลที่ยังไม่เกิด
อย่าให้เกิดขึ้น

1.2 ปหานปธาน เพียรละ หรือ เพียรกำจัดอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว

1.3 ภวานาปธาน เพียรเจริญ หรือ เพียรสร้างกุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น

1.4 อนุปัฏฐนาปธาน เพียรอนุรักษ์ หรือ เพียรรักษาและส่งเสริมกุศลที่
เกิดขึ้นแล้ว

สรุปในข้อความเพียร คือ พอใจยินดีในการทำกุศลกรรมทั้งหลายและความเป็น
ผู้ไม่ยอมถอยหลังในการบำเพ็ญเพียรโดยละความสับสนวุ่นวายเพื่อสุขอันไพบูรณ์

2. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ ก็คือ หลักธรรมที่เรียกว่า สติปัฏฐาน 4 นั้นเอง
คือ

2.1 การพิจารณากาย (กายานุปัสสนา)

2.2 การพิจารณาเวทนา (เวทนานุปัสสนา)

2.3 การพิจารณาจิต (จิตตานุปัสสนา)

2.4 การพิจารณาธรรมต่าง ๆ (ธัมมานุปัสสนา)

ความหมายของสติ คือ ความไม่เผลอ ไม่เลินเล่อ ไม่หันเหไปเล่นลอย
ความระมัดระวัง ความตื่นตัวต่อหน้าที่ ภาวะที่พร้อมอยู่เสมอในการคอยรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ
ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับและตระหนักว่าควรปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ๆ อย่างไร สติ คือ ความไม่ประมาท
นั่นเอง

3. สัมมาสมาธิ ทั้งจิตชอบ ภาวะที่จิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือ การที่จิตกำหนดแน่วแน่มุ่งอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ฟุ้งซ่านหรือส่ายไป สัมมาสมาธิตามคำจำกัดความในพระสูตรทั่วไปจะเจาะจงว่า ได้แก่ จาน 4 จิตไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีสติ บริสุทธิ์ เพราะอุเบกขาอยู่ (จิต คือ วิญญาณ 6 ในชั้น 5 วิญญาณ 6 ได้แก่ ความรู้ทางตา, หู, จมูก, ลิ้น, กาย และใจ)

กิจกรรมการเรียนการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 42 - 51) ได้ให้ความหมาย ตลอดจนองค์ประกอบของจริยบรรณองค์แปด คำสมาธิ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ไว้ดังนี้

1. สัมมาวายามะ

1.1 ความหมาย สัมมาวายามะ แปลว่า ความพากเพียรถูกต้อง สัมมา - ความถูกต้อง, วายามะ - ความพากเพียร หมายถึง ความพากเพียรพยายามกระทำที่ถูกต้องอย่างเข้มแข็งทรหดอดทนเรื่อย ๆ ไป จนกว่าจะประสบความสำเร็จ

1.2 องค์ประกอบปฏิบัติตามสัมมาวายามะ

1.2.1 ความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ ทั้งที่เป็นการละเว้นและ การทำให้มี หมายถึง การมีความพยายามในการกระทำอย่างสม่ำเสมอติดต่อกันไปไม่ยอมทอดทิ้งหน้าที่ในการที่จะต้องละเว้นสิ่งที่ควรละเว้น ได้แก่ บาป อสุภะ หรือปัจจัยแห่งกิเลส และจะต้องทำให้มีในสิ่งที่ควรจะมี ได้แก่ บุญกุศล หรือปัจจัยแห่งโพธิ์ให้เกิดมีขึ้น ตลอดจนหน้าที่ที่จะเปลี่ยนจากปฏวนคนธรรมดาไปเป็นมนุษย์ ประเสริฐ

1.2.2 ความพยายามหาคุณและทำตามตัวอย่างที่ดี หมายถึง การพยายามชวนชวายสอคล้องหาคุณตัวอย่างที่ดีนั้น ได้แก่ การได้พบเห็นสมณะผู้มีความสงบเย็น บุคคลผู้มีมรรยาทงามความประพฤติดี แสดงความสงบเย็น เรียบร้อยอ่อนโยน ให้เห็นอยู่อย่างไรแล้วได้ถือเอาเป็นแบบแนวสำหรับการกระทำตามอย่างนั้นต่อไป

1.2.3 การแก้ไขข้อบกพร่องที่ควรแก้ตลอดเวลา หมายถึง การมีความพยายามในการแก้ไขข้อบกพร่องที่ควรแก้หรืออยู่ในวิสัยที่ควรแก้ได้ให้ถูกต้องตลอดเวลา ไม่ปล่อยปละละเลยข้อบกพร่องใด ๆ ให้นานไปโดยไม่ได้มีการกระทำการแก้ไขให้ถูกต้อง

2. สัมมาสติ

2.1 ความหมาย สัมมาสติ แปลว่า ความระลึกถูกต้อง สติเป็นภาษาบาลี สัมปฤติเป็นภาษาสันสกฤต หมายถึง ความจำ ความรู้สึกระลึกได้เท่าที่ธรรมชาติมีให้ เท่าที่จะทำให้มีชีวิตระลึกรู้ได้

2.2 องค์ประกอบแห่งการปฏิบัติตามสัมมาสติ

2.2.1 ความเป็นผู้มีสติในการควบคุมตนเอง (กาย วาจา ใจ) หมายถึง การมีความระลึกได้อย่างถูกต้องอันประกอบอยู่ด้วย ปัญญา ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ตามที่เคยเรียนมา เคยฝึกฝนมาแล้วอย่างไรรู้มาทำหน้าที่ควบคุมดูแลการกระทำทางวาจา ทางใจ ของตนอยู่ตลอดเวลา ไม่ให้ผิดตกอยู่ใต้อ่านาจกิเลส

2.2.2 ความเป็นผู้มีสติรวดเร็วทันเวลาในทุกกรณี หมายถึง การมีความระลึกได้อย่างทันท่วงทีต่อสิ่งที่มากระทบความรู้สึกให้อยู่ในความถูกต้องเป็นการฉลาดทันเวลา ทันสถานการณ์ ทุกรูปแบบทุกเรื่องราว ไม่ทำอะไรผิดพลาด เมื่อมีการรับอารมณ์ทางหู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ

2.2.3 ความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง การมีความระลึกได้อย่างถูกต้องครบถ้วนก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการสิ่งใด ๆ ลงไป ไม่นึกคิดไม่พูด ไม่ทำอะไรอย่างผุนผั่น

2.2.4 ความเป็นผู้มีสติในการแสวงหาและบริโภคนิจจัง หมายถึง การมีความระลึกถึงทั่วได้อย่างถูกต้องตลอดเวลาอะไรเป็นอะไร ไม่ให้กิเลสเกิดขึ้นในการแสวงหา การมีไว้และการบริโภคนิจจังเพื่อส่งเสริมชีวิต

3. สัมมาสมาธิ ,

3.1 ความหมาย สัมมาสมาธิ คือ ความตั้งใจมั่นถูกต้อง สัมมา - ความถูกต้อง, สมภา - ความตั้งใจมั่น หมายถึง ความมีจิตตั้งมั่น สงบ เย็น เป็นจิต โปร่งปราศจากนิวรณ์ทั้งห้า ซึ่งเป็นเหมือนเครื่องถ่วง ปัก กลุ่ม ร้อยรัด เป็นสนิมแห่งจิต ที่ครอบงำจิตแล้วทำให้ปัญญาให้ถอยหลัง

3.2 องค์ประกอบแห่งการปฏิบัติหามสัมมาสมาธิ

3.2.1 การทำจิตให้สงบ มีสมาธิ จิตใจแจ่มใส หมายถึง การรักษากายใจไว้ในภาวะตั้งมั่น สงบเย็น ไม่นี้อะไรมารบกวนจิต เช่น โลภะ โทสะ โมหะ ความรู้สึกทางเพศหรือความรักใคร่ไหลหลงพัวพัน ความไม่ชอบ ความห่อเหี่ยวใจ ความฟุ้งซ่านรำคาญ ความลังเลไม่แน่ใจในชีวิตในการปล่อยภัย

3.2.2 ความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในสิ่งที่มีผลกระทบ หมายถึง การที่สามารถดำรงจิตอยู่ด้วยสติปัญญาไว้ได้อย่างถูกต้อง ไม่ผันแปรเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งที่มีผลกระทบจิต

3.2.3 ความออกนอกกลิ่น หมายถึง การที่สามารถออกนอกกลิ่น ต่อการบีบคั้นของกิเลส เช่น เรื่องรัก เรื่องกามารมณ์ เรื่องโกรธ เป็นต้น ไว้ได้ อย่างงดงามไม่พ่ายแพ้แก่อานาจฝ่ายต่ำ ตลอดถึงการออกนอกกลิ่นต่อสิ่งภายนอก เช่น ความลำบากตรากตรำในการทำงาน หรือ การถูกเขาकुหมื่นนินทา เป็นต้น ไว้ได้ อย่างดีด้วย

3.2.4 ความเป็นผู้มีเมตตา กรุณา อุเบกขา หมายถึง การมี เมตตา - รักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา - ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา - ยินดีด้วยเมื่อผู้อื่นมีสุข อุเบกขา - เฝ้าดูอยู่ด้วยสติปัญญาคลออกเวลาว่าเมื่อใดช่วยได้ก็จะช่วย

3.2.5 ความเป็นผู้มีจิตไม่มีสิ่งที่น่ารังเกียจ หมายถึง การมีจิต สะอาดปราศจากพฤติกรรมอันมีโทษกรรม ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นต้นารังเกียจของ วิญญูชน เช่น ความขี้เกียจ ความไม่อดทน ความเนรคุณ เป็นต้น และสูงขึ้นไปถึง การมีจิตสะอาด ไม่หลงยึดติดอยู่ในอารมณ์ของกิเลส ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง อันเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจอย่างยิ่ง

3.2.6 ความเป็นผู้มีจิตไร้ศก หมายถึง จิตที่ไม่เศร้าหมอง ปราศจากโรคของจิต คือ ไม่มีกิเลส ไม่มีเครื่องเสียบแทงให้เจ็บปวด เพราะจิตมีความรู้เรื่อง "ความเป็นเช่นนั้นเอง" ของธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง

3.2.7 ความเป็นผู้มีจิตเกษม หมายถึง การมีจิตเยือกเย็นสละชื่น แจ่มใส ปลอดโปร่ง เบิกบาน สะอาด สว่าง สงบ มีเสรีภาพ อิศรภาพปราศจากสิ่งรบกวน

3.2.8 ความเป็นผู้มีจิตบริสุทธิ์ คัมภีร์มองไว้ในหน้าที่ หมายถึง การมีจิตเหมาะสมที่จะทำหน้าที่การงาน ไม่ถูกรบกวนจากนิวรณ์ (เครื่องกั้นจิต) ความรู้สึกทางเพศหรือความรักใคร่ หลงใหล ความไม่พอใจ ความทศุใจ ความพุ้งซ่าน ความรำคาญใจ ความลังเลสงสัย

พุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ 2500 : 14 - 37) ได้ให้ความหมายของคำว่าสมาธิพอสรุปได้ดังนี้

อริยมรรค แปลว่า ทางอันประเสริฐ เป็นข้อปฏิบัติที่มีหลักไม่อ่อนแอจนถึงกับตกอยู่ใต้อาณาของความอยากแห่งใจ แต่ก็ไม่แข็งและตึง แต่เป็นการดำเนินสายกลาง คำว่าเมืองคัมภีร์ คือ ต้องพร้อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งแปดอย่างดุจเชือกพันแปดเกลียว องค์ทั้งแปดแห่งมรรคครบถ้วนแล้ว คงเหลือเพียงสามไถ่แก่ คือ สมาธิ ปัญญา ความพากเพียร ถูกต้องนี้เป็นส่วนที่ปากบั้นในอันที่จะก้าวหน้าไม่ถอยหลังจากทางดำเนินตามมรรค ถึงกับมีการอธิษฐานอย่างแรงกล้า การระลึกประจักษ์ถูกต้อง คือ ระลึกแต่ในสิ่งที่เกื้อหนุนปัญญาที่จะแทงตลอดอวิชชาหรือหัวหน้าแห่งมูลทุกข์ให้สิ้นไป การตั้งมั่นถูกต้องไถ่แก่สมาธิ เป็นของจำเป็นในกิจการทุกอย่าง ทั้ง 3 องค์ประกอบกันในกลุ่มสมาธิ คือ การบังคับจิตให้ตั้งมั่นอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเราใช้เป็นอารมณ์ให้ใจเกาะ หรือ มัดใจไว้กับสิ่งนั้นด้วยเชือกคือสติของเราเอง สิ่งที่จะใช้เป็นอารมณ์นั้นจะเป็นอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นสิ่งที่ชั่วใจให้กำเริบ

วทีน อินทสระ (วทีน อินทสระ 2524 : 103 - 371) ได้อธิบายความหมายของสมาธิในอริยมรรคเมืองคัมภีร์ พอสรุปได้ดังนี้

ในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมของอริยมรรคมีองค์แปดนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ปริยาย คือ ปริยายเบื้องต่ำ (ใหญ่ริมปริยาย) และปริยายเบื้องสูง (อุपरิมปริยาย) ซึ่งปริยายเบื้องต้นนั้นน้อยกว่ามรรคมีองค์แปดเหมาะสมและจำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างไร ส่วนปริยายเบื้องสูงครอบคลุมถึงปัญหาของทางปัญญะประเพณีกรรมเพื่อความพ้นทุกข์ในสังสารวัฏ พ้นไปจากการเวียนว่ายตายเกิด

สัมมาวาชามะ เป็นการให้เพียรระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น (สังวรปธาน) เพียรระงับความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว (ปหานปธาน) เพียรให้เกิดความดีเกิดขึ้น (ภาวนาปธาน) เพียรรักษาความดีให้ดำรงอยู่และเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป (อนุรักษนาปธาน)

สัมมาสติ เป็นการระลึกในสติปัฏฐาน 4 คือระลึกใน กาย เวทนา จิต และธรรม ให้รู้ความเป็นจริง เพื่อไม่หลงในสิ่งเหล่านั้นเพื่อเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องของกาย เรื่องของความรู้สึก เรื่องของจิต และเรื่องของธรรมที่เกี่ยวกับจิต

สัมมาสมาธิ เป็นความตั้งมั่น หมายถึง ความตั้งมั่นแห่งจิต มีความมั่นคง ไม่วอกแวกหวั่นไหว แม้มีอารมณ์ภายนอกมากกระทบก็รักษาปกติภาพของดวงจิตไว้ได้

สำหรับสัมมาวาชามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ รวมลงในจิตศึกษา ในสิกขา หรือ ไตรสิกขา คือ สมาธิ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมและการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม

เพียเจต์ และอินโฮลเดอร์ (Piaget and Inhelder, 1969 : 122 - 123) ได้ศึกษาถึงการตัดสินใจพฤติกรรมของเด็ก พบว่า การตัดสินใจพฤติกรรมของเด็กอายุต่ำกว่า 9 ขวบ จะไปคำนึงถึงสาเหตุ เหตุผล หรือ ผลที่ตามมา เหตุที่เป็นเช่นนั้น (เพียเจต์) เชื่อว่าเป็นขีดจำกัดของเขาวัยนี้ แต่เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น ก็จะมีเหตุผล และมีแนวทางในการตัดสินใจพฤติกรรมของตัวเอง

โฮลส์ไธน์ (Holstein, 1976 : 151 - 161) ได้ศึกษารายอยู่ในช่วง 3 ปี เกี่ยวกับการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ 13 ปี จำนวน 53 คน ที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมตลอดจนเศรษฐกิจอยู่ในระดับเดียวกัน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในด้านของเชื้อชาติกับสติปัญญา และผู้วิจัยได้ใช้สถานการณ์

ของโกลเบอร์ก 5 เรื่องกับแบบสัมภาษณ์หลังของเด็ก โดยการสัมภาษณ์คามารคาของ
เด็ก พร้อมกับทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก และหลังจากที่ทำการทดสอบเด็ก
ไปแล้ว 2 เดือน ก็ไปสัมภาษณ์คามารคาของเด็กอีกครั้งหนึ่ง จากการวิจัยพบว่า เด็กชาย
หญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กไม่แตกต่างกัน สถิติปัญญามีความสัมพันธ์กับการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กในช่วง 3 ปี และพบว่าเด็กจะมีการพัฒนาการทางจริยธรรม
สูงขึ้นจากระดับกลางไปสู่ระดับสูงมากกว่าขั้นต่ำไปขึ้นสูง

โกลเบอร์ก ฮานน์ และแลนเจอร์ (Kohlberg, Hann and Langer.
1976 : 1204 - 1206) ได้ทำการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสมาชิกใน
ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า ระดับจริยธรรมของบิดามารคากับบุตรมีความสัมพันธ์กันใน
ทางบวกและค่าสหสัมพันธ์จะลดลงในกลุ่มที่บุตรมีอายุมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าเด็กได้รับการถ่ายทอด
ลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลมากเมื่อเด็กยังเล็กอยู่ ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนคำกล่าวของ
เซียร์ส แมคโคบี และเลวิน (Sear, Maccoby and Levin. 1957 : 372)
ที่ว่าความรักของบิดามารคา เป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ถ้าเด็ก
ในช่วงแรกเกิดได้รับความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอ เด็กจะมี
ความรู้สึกพอใจและมีความสุข มีความไว้วางใจในผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเกิดความรักชอบพอ
ผู้เลี้ยงดู มีความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานให้เด็กได้มีพฤติกรรม
ที่ดีต่อไป

ชไนเดอร์ (Schneider. 1979 : 4152 -) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของ
พัฒนาการเชิงจริยธรรมของเด็ก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลเชิงจริยธรรม หน้าที่และ
พฤติกรรมของเด็กที่โรงเรียนกับผลของการเลี้ยงดูของบิดามารคาแบบการให้ความรัก
การออกคำสั่งและการลงโทษ ทั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับ
พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า
พฤติกรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ไม่เกี่ยวข้องับลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารคา
แต่ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก โดยทั้งนี้ ระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง ไม่มีความแตกต่าง
กัน สำหรับค่าสหสัมพันธ์ของพัฒนาการเชิงจริยธรรม 3 ประการ คือ การมีเหตุผล

เชิงจริยธรรม หน้าที่ และพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ

นิทรา วรรณะ (นิทรา วรรณะ 2524 : 79 - 82) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนเป็นการหาตามหน้าที่ตามกฎหมายและบรรทัดฐานของสังคม

สุภาพร จันทรศิริโยธิน (สุภาพร จันทรศิริโยธิน 2526 : 73) ได้ศึกษาถึงผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยในเรื่องของการพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมนั้น ในต่างประเทศได้มีการวิจัยมานาน สำหรับในประเทศไทยก็เริ่มพัฒนาเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

เพียเจต์ (Piaget, 1960 : 118 - 122) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบทดสอบในรูปของสถานการณ์คู่ โดยผูกเรื่องให้เป็นสถานการณ์ขึ้นมา 5 คู่ ในแต่ละคู่ก็จะเป็นเรื่องที่คล้ายคลึงกับคู่อื่น ๆ สถานการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับการลักขโมย การพูดเท็จ การเชื่อใจ กังวลอย่าง

ข้อ 4 ก. แอลเฟรดได้พบเพื่อนเล็ก ๆ ของเขาซึ่งยากจนมาก เพื่อนได้บอกแก่เขาว่าไม่มีอาหารในมือเย็นนี้ เพราะที่บ้านไม่มีอะไรที่ทานได้เลย ดังนั้นแอลเฟรดจึงได้ไปที่ร้านเบเกอรี่ ซึ่งโดยที่ตัวเขาเองก็ไม่มีเงิน เขาคอยจนกระทั่งเจ้าของร้านเผลอทิ้งขนมขโมยจนแล้ววิ่งเอาไปให้เพื่อนของเขา

ข. เฮนรีที่ได้ไปที่ร้านค้า เธอเห็นแถบริบบิ้นที่สวยงามมากอยู่บนโต๊ะ เธอคิดว่ามันสวยมากถ้าได้ไปติดชุดของเธอ ดังนั้นเมื่อเจ้าของร้านเผลอเธอก็ขโมยริบบิ้นนั้นวิ่งออกมาทันที

หลังจากที่เล่าเรื่องให้เด็กฟัง (เพียเจต์ใช้วิธีการเล่าให้เด็กฟัง เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กเล็กอายุไม่เกิน 10 ปี) จะพูดซ้ำในเรื่องที่ถูกต้อง แล้วถามเด็กว่า

"แล้วอีกเรื่องละ" เมื่อเด็กตอบแล้ว ก็จะถามต่อว่า "เด็กทั้งสองน่าจะหนีเท่ากันหรือไม่" "ใครน่าจะหนีมากกว่ากัน" "ทำไม"

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก โดยโคลเบอร์กได้สร้างแบบทดสอบเป็นแบบปลายเปิด โดยเขาจะผูกเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ภายในเรื่องนั้นจะเป็นเหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความต้องการส่วนตัวกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม หลังจากเล่าเรื่องให้ฟังแล้วก็จะบิคำถามให้ตอบพร้อมทั้งเหตุผลที่ตอบเช่นนั้น จากนั้นาคาตอบมาพิจารณาว่าอยู่ในระดับของจริยธรรมขั้นใด ใน 3 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ขั้น ที่เขาได้ศึกษาเข้าใจแบบทดสอบที่โคลเบอร์กได้สร้างในการศึกษาค้างนี้มีประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ 2 ประเด็น โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเหมือนกันทั้ง ชุด A และชุด B แต่เรื่องราวไม่เหมือนกัน โดยชุด A นั้นใช้สำหรับการสอบซ้ำ ตัวอย่างสถานการณ์เรื่องหนึ่งในชุดมีดังนี้ (Kohlberg citing Lickona, 1976 : 41 - 45)

เนื้อเรื่อง ในยุโรป ผู้หญิงคนหนึ่งกำลังจะตายด้วยโรคมะเร็ง แพทย์ได้แนะนำว่ามีตัวยาชนิดหนึ่งที่ค้นพบโดยเภสัชกร ซึ่งอยู่เมืองเดียวกันสามารถที่จะช่วยชีวิตเธอได้ โดยเภสัชกรผู้นั้นคิดราคายา 2,000 เหรียญ โดยคิดเอาค่า 10 เท่าของราคาต้นทุนที่ผลิต สามีน้องหญิงที่ป่วยชื่อเฮนรี่ ได้พยายามไปขอยืมเงินจากทุกคนที่เขารู้จักแต่เขาก็หาได้เพียงครึ่งหนึ่งของราคายาเท่านั้น เขาได้บอกแก่เภสัชกรว่าภรรยาของเขา กำลังจะตาย และถามเภสัชกรว่าจะลดราคาลงหรือขอผลิตไปจ่ายวันหลัง แต่เภสัชกรตอบว่าไม่ได้ เฮนรี่สิ้นหวังและตัดสินใจเข้าร้านของเภสัชกรเพื่อขโมยยานั้น ไปช่วยภรรยาของเขา

คำถามที่ให้ผู้ถูกทดสอบตอบมีทั้งหมด 3 คำถาม คือ

1. เฮนรี่ควรจะทำเช่นนั้นหรือไม่ และเพราะเหตุใด
2. เป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องขโมยหรือไม่
3. ถ้าท่านกำลังจะตายด้วยโรคมะเร็ง แต่ยังมีร่างกายแข็งแรงพอที่จะขโมยยานานจะขโมยยาเพื่อช่วยชีวิตตนเองหรือไม่

วิธีการของโคลเบอร์กนี้ ผู้ตอบต้องใช้การคิดที่สลับซับซ้อนมากกว่าของเพียเจต์ แต่การประเมินนั้นก็ยังคงขาดเกณฑ์ที่แน่นอนเหมือนของเพียเจต์ เพราะก็ขึ้นอยู่กับผู้ให้คะแนน แต่ก็มีนักการศึกษาหลายท่านที่ใช้วิธีการของโคลเบอร์กหรือของเพียเจต์อยู่

เรสต์ (Rest) และคนอื่นๆ ได้พัฒนารูปแบบของแบบทดสอบที่วัดทางค่านิยมจริยธรรมขึ้น โดยปรับปรุงมาจากแบบทดสอบของโคลเบอร์กซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปลายเปิด โดยมีลักษณะเป็นปรนัยขึ้นและสะดวกต่อการนำไปใช้มากขึ้น แบบทดสอบที่เรสต์สร้างขึ้นมีชื่อว่า The Defining Issue Test (D.I.T) ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งหมด 6 เรื่อง แต่ละเรื่องจะถามถึงการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ตอบที่มีต่อปัญหานั้น ๆ โดยมีรูปแบบของการตอบ 2 ตอน คือ ตอน ก. เป็นการประเมินค่าความสำคัญ (Rating) ซึ่งมีคำถามอยู่ 12 ข้อในแต่ละเรื่อง กับตอน ข. เป็นการจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) โดยพิจารณาจากคำถาม 12 ข้อในตอน ก. แล้วเลือกอันดับที่สำคัญที่สุด 4 อันดับ ซึ่งคำตอบจากตอน ก. กับตอน ข. จะมีความสัมพันธ์กัน

แบบทดสอบของเรสต์นี้ วณี ออมทรัพย์ และคณะ ได้แปลเป็นภาษาไทย โดยปรับปรุงสถานการณ์ให้เป็นแบบไทย ๆ แต่โครงร่างของเรื่องคงเหมือนเดิม แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ชั้น P ได้เท่ากับ 0.65 (ชั้น P ได้จากการรวมคะแนนชั้น 5A, 5B และชั้น 6 จากลำดับชั้นทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยชั้น 2, 3, 4, 5A, 5B และชั้น 6) และได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.768 ตัวอย่างแบบทดสอบที่แปลมาเรื่องหนึ่ง มีดังนี้ (อัศวอนงค์ ปราโมช 2525 : 42,87)

เนื้อเรื่อง นายหาญกับยา

ณ จังหวัดเชียงราย หญิงคนหนึ่งกำลังจะตายด้วยโรคมะเร็ง หมอแนะนำว่ามียานิดหนึ่งคนพบโดยเภสัชกรจังหวัดเดียวกันจะช่วยชีวิตเธอไว้ได้ แต่การทำยานี้ต้องลงทุนแพงมากและเภสัชกรคนนั้นก็ยังคงคิดเอากาไร 10 เท่าตัว คือ ลงทุนสี่พันบาทแต่ขายถึงสี่หมื่นบาท นายหาญเป็นผู้ป่วยพยายามขอยืมเงินจากคนรู้จัก ได้มาเพียงสองหมื่นบาท ซึ่งเป็นครึ่งหนึ่งของราคายาที่ต้องใช้ จึงไปขอต่อรองกับเภสัชกรให้ลดราคายาหรือขอแลกไปจ่าย

จนครบภายหลัง แต่เภสัชกรไม่ยอม เขาบอกว่า "ไม่ไ้หรือก ผมค้นพบยานี้และกำลังจะขายโดยการขายยานี้" นายหาญสั้นหวัง จึงคิดหาทางขโมยยาจากร้านเภสัชกรเพื่อช่วยชีวิตภรรยา

ท่านเห็นว่านายหาญควรขโมยยาหรือไม่ (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

- _____ ควรขโมยยา
 _____ ตัดสินใจไม่ได้
 _____ ไม่ควรขโมยยา

ตอน ก. คำถามแต่ละข้อต่อไปนี้สำคัญมากน้อยเพียงไรในการตัดสินใจของท่านต่อปัญหานี้ข้างต้น แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางซ้ายมือของแต่ละคำถามว่าสำคัญมากน้อยเพียงไร

สำคัญที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญพอควร	สำคัญน้อย	ไม่สำคัญ

1. ควรปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
2. ธรรมดาสามที่รักภรรยาจะต้องเป็นห่วงภรรยาอย่างมากจนขนาดยอมขโมยได้
3. นายหาญควรจะยอมเสี่ยงที่จะถูกยิงเป้าหรือไม่ก็ยอมติดคุกในฐานะที่เป็นขโมย
4. นายหาญเป็นคนที่เลือกนักสู้หรือ เป็นคนที่พยายามคิดสู้
5. การขโมยยาของนายหาญนั้นเป็นการทำเพื่อตัวเองหรือเพื่อผู้อื่น
6. ลิขสิทธิ์ในตัวของเภสัชกรจะต้องได้รับการเคารพ

สำคัญที่สุด	สำคัญมาก	สำคัญพอควร	สำคัญน้อย	ไม่สำคัญ

7. ความมีคุณภาพที่สำคัญของการมีชีวิตอยู่ล้อมรอบย่อมมีความมากกว่าการล้มลุกคลุกคลานตายทั้งในสังคมและส่วนบุคคล
8. ค่านิยมอะไรที่ควรเป็นรากฐานของการปกครองเพื่อให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติต่อกัน
9. เกสัฏกรรณายาไต่กฎหมายซึ่งคุ้มครองป้องกันคนรวย
10. กรณีกฎหมายได้เข้าไปขัดขวางสิทธิพื้นฐานของสมาชิกในสังคม
11. เกสัฏกรรณายาจะถูกปล้นเพราะมีความโลภและโหดร้าย
12. การขโมยยาในเรื่อนี้ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมหรือไม่

ตอน ข. จากคำถามข้างต้น ให้เลือกคำถามสำคัญ 4 คำถาม

สำคัญมากที่สุดอันดับที่ 1 คือข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 2 คือข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 3 คือข้อ _____

สำคัญรองลงมาอันดับที่ 4 คือข้อ _____

ส่วนการศึกษาพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม ในประเทศไทยนั้น มีดังนี้
 สุจิน เพ็ชรรักษ์ (สุจิน เพ็ชรรักษ์ 2518 : 27 - 29) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโยชและอิทธิบาทสี่ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมชาติโดย
 โดยสร้างแบบทดสอบวัดความสันโยช บัรบแบบของแบบทดสอบเป็นแบบ Verbal
 Projective Technique ซึ่งสร้างเป็นรูปสถานการณ์ ให้ผู้ถูกทดสอบพิจารณาทั้งหมด

30 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีประเด็นให้พิจารณาอยู่ 2 ประเด็น ประเด็นแรก เกี่ยวกับการพิจารณาสถานการณ์ตามมาตรฐานสังคม ประเด็นที่สองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่มีชื่ออยู่ในสถานการณ์ โดยให้ผู้ตอบประเมินค่าเป็นตัวเลข 7 ระดับ ดังตัวอย่าง

๐) แทนที่จะบอกว่าเงินเดือนน้อย นวัตกรรมวางแผนการใช้เงินในครอบครัว อย่างประหยัด จึงไม่เกิดปัญหาเดือดร้อน

ก. กันอื่น ๆ ปฏิบัติเช่นเดียวกับนวัตกรรมหรือไม่

ไม่ปฏิบัติ 1/2/3/4/5/6/7/ ปฏิบัติ

ข. ถ้าท่านเป็นนวัตกรรมท่านจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่

ไม่ปฏิบัติ 1/2/3/4/5/6/7/ ปฏิบัติ

การตรวจให้คะแนน ให้คะแนนตามตัวเลขที่อยู่ในช่องประเมินค่าสำหรับข้อความ ในเชิงบวกและให้คะแนนกลับกันในกรณีที่เป็นข้อความในเชิงลบ หากค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการของฮอยท์ (Hoyt's Method) จากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น ในชุด ก. และ ข. เป็น 0.93 และ 0.86 ตามลำดับ

แสงสุรีย์ คนศิลป์ (แสงสุรีย์ คนศิลป์ 2519 : 61 - 66, 140 - 141)

ได้ศึกษาความสำคัญในหน้าที่พลเมือง ลักษณะอภิปรัชญาและความเคร่งครัดของนักเรียนใน ภาคเหนือ โดยสร้างแบบสอบถามวัดความสำคัญในหน้าที่พลเมือง จำนวน 25 ข้อ โดยใช้ รูปแบบของแบบทดสอบเป็นมาตราประเมินค่า เป็นแบบมาตราวัดเจตคติแบบ Likert scales แบ่งเป็น 7 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงมาก จริงบ้าง ไม่แน่ใจ ไม่ค่อยจริง ไม่จริงมาก และไม่จริงเลย ซึ่งมีคะแนนเรียงเป็น 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1 สำหรับข้อความในเชิงบวกและคะแนนเรียงกลับกันในข้อความเชิงลบ ตัวอย่างเช่น

๑) ข้าพเจ้าชอบสลับแข่งคนที่ขัดแย้งกับข้าพเจ้าเสมอ

๐๐) ข้าพเจ้าภูมิใจที่อยู่ในประเทศไทย เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถรักษาความเป็นเอกราชได้ตลอดมา

๐๐๐) เราควรคิดถึงคนที่ไม่ใช่เพื่อนแท้ของเราทุกวิถีทาง

๐๐๐๐) ลูกไม่มีพ่อเป็นที่น่ารังเกียจอย่างยิ่งในสังคมไทย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ หากจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 100 คน
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.8069 และกลับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9929

ดวงเคื่อน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (ดวงเคื่อน พันธุนาวิน
และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก 2520 : 83 - 84) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย
โดยสร้างแบบทดสอบวัดระดับจริยธรรม ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบวัดเหตุผลเชิง
จริยธรรม ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เป็นเรื่องต่าง ๆ จำนวน 10 เรื่อง แต่ละเรื่องจะ
บรรยายถึงสถานการณ์ที่ขัดแย้งซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของเยาวชนไทย
โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น การเข้าคิวซื้อตั๋วชมภาพยนตร์ การข้ามถนนที่
ทางม้าลาย การคืนเงินที่พ่อค้าทอนเกิน การร่วมในการบริจาคโลหิต เป็นต้น
สถานการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องที่กระทำ 5 เรื่อง และเป็นเรื่องที่ไม่กระทำ 5 เรื่อง
เมื่อผู้ตอบอ่านสถานการณ์แล้วจะสมมุติให้ตอบเป็นบุคคลในเรื่อง แล้วจะเลือกปฏิบัติด้วย
วิธีใด โดยจะมีตัวเลือกให้ 6 ตัวเลือก ซึ่งแสดงเหตุผลตามชั้นต่าง ๆ ของโคลเบอร์ก
ในการตรวจให้คะแนน จะให้ตามชั้นที่ให้เหตุผล คือ ตอบชั้นที่ 1 ก็ให้ 1 คะแนน ไปจนถึง
ตอบชั้นที่ 6 ก็ให้ 6 คะแนน ตัวอย่างแบบทดสอบ เช่น

o) ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าจะต้องเดินข้ามถนน ข้าพเจ้าจะต้องเดินไปข้ามตรง
ทางม้าลาย เพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
- _____ การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียว ไม่เหมาะกับการทะเลาะเบาะแว้งในที่นี้
- _____ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยยอมทำให้เกิดความปลอดภัยและความ
สงบสุขในสังคม
- _____ ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น ๆ
- _____ ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูกและสามารถเรียกร้องค่า
เสียหายได้
- _____ โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชนบนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่น ๆ

แบบทดสอบนี้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 50 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77

ชไมพร มุขโท (ชไมพร มุขโท 2525 : 26 - 29, 124) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างแบบทดสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จำนวน 32 ข้อ เป็นลักษณะ () มาตรการส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ถึงตัวอย่าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
๐) ทำดีได้ก็ ทำชั่วได้ชั่ว				
๐๐) เอาของส่วนรวมมาใช้ส่วนตัวบ้าง ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหายร้ายแรง				

การตรวจให้คะแนน ถ้าเป็นข้อความเชิงบวก จะให้คะแนน 4,3,2,1 ตามลำดับ ส่วนข้อความในเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน จากการตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบซึ่งหาโดยวิธี Alpha Coefficient จากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 และหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพโดยใช้สูตร Spearman's rank difference Correlation ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.81

สุภาพร จันทรศิริโยธิน (สุภาพร จันทรศิริโยธิน 2526 : 59 - 62) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยได้สร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบสร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง คำตอบอยู่ในลักษณะมาตรการประเมินค่า 5 ระดับ คือ ก,ข,ค,ง และ จ จำนวน 33 ข้อ ตัวอย่างเช่น

- ๐) สมใจต้องการจะซื้อเสื้อตัวใหม่สำหรับไปเที่ยว แต่เธอจะต้องเก็บเงิน
ค่าขนมไปอีกหลายเดือน สมใจควรจะตัดสินใจอย่างไร

เก็บเงิน	ก	ข	ค	ง	จ	ไม่เก็บเงิน
----------	---	---	---	---	---	-------------

- ๐๐) สุกียืมหนังสือของเพื่อนมาอ่าน เธอทำหนังสือของเพื่อนขาดโดยไม่ตั้งใจ
เมื่อเธอจำได้ เธอควรจะตัดสินใจอย่างไร

ยอมรับว่าเป็นผู้ทำ	ก	ข	ค	ง	จ	บอกว่าหลาน เป็นผู้ทำ
--------------------	---	---	---	---	---	-------------------------

การตรวจให้คะแนน ในข้อความเชิงบวกจะให้คะแนน 1,2,3,4 และ 5 ตามลำดับ จาก
ข้อ ก ถึง จ ในข้อความเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน คุณภาพของแบบทดสอบหาความเชื่อมั่น
โดยวิธี Alpha Coefficient จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.8353 และหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา
แนะแนว และการวัดผลตรวจสอบ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีนำคะแนน
ที่สอบไปหาความสัมพันธ์กับนักเรียนที่หาคะแนนจากแบบสอบถามความรู้สึกลึกซึ้งของสเปซ
พุลนาม (2523) ได้ค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.372 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ (อนุวัฒน์ ตั้งสมบูรณ์ 2526 : 34 - 35, 118 - 119)
ได้สร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขต
กรุงเทพมหานคร โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมี 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 4 ชั้น ของคณะกรรมการ
พัฒนาจริยธรรมไทย ปีพุทธศักราช 2524 จำนวน 20 ข้อ ดังตัวอย่างเช่น

เรื่องที่ (๐) ขณะพักกลางวัน นิภาเข้าห้องน้ำที่โรงเรียน พบนาฬิกาเรือนหนึ่ง
นิภาจึงนำไปส่งครู การที่นิภาทำเช่นนี้ นักเรียนมีความคิดอย่างไร

ก. นิภาคิดว่าการได้ของของคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ

ข. นิภาไม่ต้องการได้นาฬิกาเพราะนิภาก็มีไข้อยู่แล้ว

ก. นิภาไม่ต้องการได้นำพิกา เพราะรู้ว่าเป็นของเพื่อนที่ตนเองรู้จัก

ง. นิภาคิดว่าถ้าทุกคนอยากได้ของของคนอื่น สังคมในโรงเรียนจะวุ่นวาย

(คำตอบทั้ง 4 ข้อ มีคะแนนเรียงตามลำดับเป็น 4, 1, 2, 3)

การตรวจให้คะแนนอีกหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของคณะกรรมการพัฒนาจริยธรรมไทย พุทธศักราช 2524 คือ เหตุผลในชั้นที่ 1 ให้คะแนน 1 คะแนน จนถึงเหตุผลในชั้นที่ 4 ให้ 4 คะแนน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดความรู้สึกรู้สึกต่อคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นแบบทดสอบ ที่ให้นักเรียนประเมินตนเอง จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีรูปแบบและการตรวจให้คะแนนเหมือนกับแบบทดสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของชไมพร มุขิต (2525) ดังตัวอย่างแบบทดสอบ เช่น

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ข้อ (๐) มานะยอมรับผิดชอบเมื่อรู้ว่า ตนเองผิด				
ข้อ (๐๐) ในเวลาสอบข้าพเจ้าจะแอบ ดูคำตอบของเพื่อน ๆ เสมอ เพื่อตนเองจะได้คะแนนมาก ๆ				

ฉบับที่ 3 เป็นแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมในขณะมีสถานการณ์บังคับในแบบของรูปภาพ โดยจะเขียนรูปภาพเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ รูปภาพในแต่ละข้อจะมี 4 ตัวเลือก เช่นเดียวกับฉบับที่ 1 แบบทดสอบฉบับที่ 3 นี้ มีจำนวน 20 ข้อ สำหรับหลักเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนเหมือนกับฉบับที่ 1

แบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ นำไปหาคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง 378 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเป็น 0.559, 0.859 และ 0.774 ตามลำดับ ซึ่งหาโดยวิธี Alpha

Coefficient และค่าความเชื่อมั่น 0.951, 0.974 และ 0.971 ตามลำดับ โดยวิธี Split - half ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพซึ่งหาโดยนำอันดับคะแนนไปหาความสัมพันธ์กับอันดับที่ได้จากการให้คะแนนของครู โดยใช้สูตร Spearman's rank order Coefficient ได้ค่าความเที่ยงตรงเป็น 0.32, 0.28 และ 0.53 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไสว ขอมงคลอุดม (ไสว ขอมงคลอุดม 2528 : 60 - 65, 100 - 108) ได้ทำการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบสถานการณ์สมมุติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมย่อยทั้ง 4 ด้าน ด้านละ 10 สถานการณ์ รวมทั้งฉบับ 40 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถามให้ตอบ 3 คำถาม คือ คำถามที่ 1 ถามความรู้สึกต่อการกระทำของบุคคลในสถานการณ์สมมุติ ซึ่งมี 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และความรู้สึกที่กำกวมระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย คำถามที่ 2 ถามการเลือกกระทำเมื่อสมมุติให้ตอบเป็นบุคคลในสถานการณ์สมมุติซึ่งมีทางเลือก 3 อย่าง คือ กระทำ ไม่กระทำ และไม่แน่ใจ คำถามที่ 3 ถามเหตุผลเชิงจริยธรรมในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำตามคำตอบในคำถามที่ 2 ซึ่งมีเหตุผล 3 ระดับ ตามระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก คือ ระดับก่อนเกณฑ์ ระดับตามเกณฑ์ และระดับเหนือกฎเกณฑ์ การให้คะแนนให้คะแนนรวมเป็นสถานการณ์ ซึ่งคำตอบของข้อคำถามในแต่ละสถานการณ์เป็นดังนี้ คำถามข้อที่ 1 คำตอบว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และยังตัดสินใจไม่ได้ ให้คะแนนเป็น 1, -1 และ 0 ตามลำดับสำหรับสถานการณ์เชิงบวก ถ้าเป็นสถานการณ์เชิงลบให้คะแนนเป็น -1, 1 และ 0 ตามลำดับ คำถามข้อที่ 2 คำตอบว่า กระทำ ไม่กระทำ และไม่แน่ใจ ถ้าเป็นสถานการณ์เชิงบวกให้คะแนน 1, -1 และ 0 ตามลำดับ ถ้าเป็นสถานการณ์เชิงลบให้คะแนนเป็น -1, 1 และ 0 ตามลำดับ คำถามข้อที่ 3 เหตุผลในระดับก่อนเกณฑ์ ตามเกณฑ์ และเหนือกฎเกณฑ์ ให้คะแนนเป็น 0, 1 และ 2 ตามลำดับสำหรับเหตุผลในทางที่ดี ส่วนเหตุผลในทางลบให้คะแนน 0, -1 และ -2 ตามลำดับ ตัวอย่างแบบทดสอบ เช่น

สถานการณ์ที่ 0 คนกันชั้นเดียวกันคิดว่า

มะลิเป็นลูกเกรงขามมีอันจะกิน กวญความถือตัวว่าพ่อแม่ร่ำรวย จึงชอบที่จะคบหาสมาคมกับเพื่อนที่พ่อแม่มีฐานะร่ำรวยเหมือนกัน ส่วนเพื่อนที่พ่อแม่มีฐานะยากจน มะลิจะไม่ทำตัวให้สนิทสนมกลัวมากนักรู้ว่าจะพูดบ้างก็พูดแบบขอไปทีเท่านั้น

1. นักเรียนเห็นกวญกับการกระทำของมะลิหรือไม่ ?

- ก. เห็นกวญ
- ข. ไม่เห็นกวญ
- ค. ยังตัดสินใจไม่ได้

2. ถ้านักเรียนเป็นมะลิจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่ ?

- ก. กระทำ (ทำข้อ 3(1))
- ข. ไม่กระทำ (ทำข้อ 3(2))
- ค. ไม่แน่ใจ (ขานไปทำสถานการณ์ที่ 00)

3(1) ถ้ากระทำเพราะเหตุใด ?

- ก. คนรวยส่วนมากก็ชอบคบหาสมาคมกับคนรวยด้วยกัน
- ข. คนรวยคนจนมันคนละชั้น
- ค. ไม่อยากกลเกียรติของตัวเอง

3(2) ถ้าไม่กระทำเพราะเหตุใด ?

- ก. เกิดเป็นคนรวยหรือจนก็คนเหมือนกัน
- ข. อยากให้เพื่อนรักมาก ๆ
- ค. คนรวยที่ไม่ถือตัวก็มีเยอะแยะ

คุณภาพของแบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยวิธีการสอบซ้ำจากกลุ่มตัวอย่าง 115 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรวมทั้งฉบับ 0.953 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890 จากการหาค่าโดยวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา ค่าความเที่ยงตรงหาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว ค่าความเที่ยงตรงที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาถึงพัฒนาการของการสร้างแบบทดสอบวัดทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และจากผลงานการวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมขึ้นมา และปรากฏว่ายังไม่เคยมีผู้ใดได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมทางจริยธรรมเมืองคังแปด ด้าน สมารถมาก่อน และปัจจุบันนี้ทางวงการศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอันมาก ผู้วิจัย จึงได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคังแปด ด้านสมารถ เพื่อประโยชน์ในการ พัฒนาการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาของไทยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีจำนวน 4,626 คน จากจำนวน 121 ห้องเรียน ใน 28 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1,153 คน โดยสุ่มมาจากประชากรแบบธรรมชา (Simple Random Sampling) มีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) จำนวนห้องเรียนที่สุ่มมา 30 ห้องเรียน มีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 กระดาษกลุ่มตัวอย่างควมความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์ ($\alpha = .01$) เมื่อเทียบจากตารางขนาดตัวอย่างได้ 763 คน (Mercado.1977 อ้างอิงมาจาก ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 287)

ขั้นที่ 2 สุ่มห้องเรียนจากทุกโรงเรียนในประชากร ได้จำนวน 30 ห้องเรียน โดยสุ่มแบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 388 คน แบ่งเป็นการสอบครั้งที่ 1 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 167 คน การสอบครั้งที่ 2 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 221 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและสร้างคะแนน เกณฑ์ปกติ จำนวน 19 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 765 คน

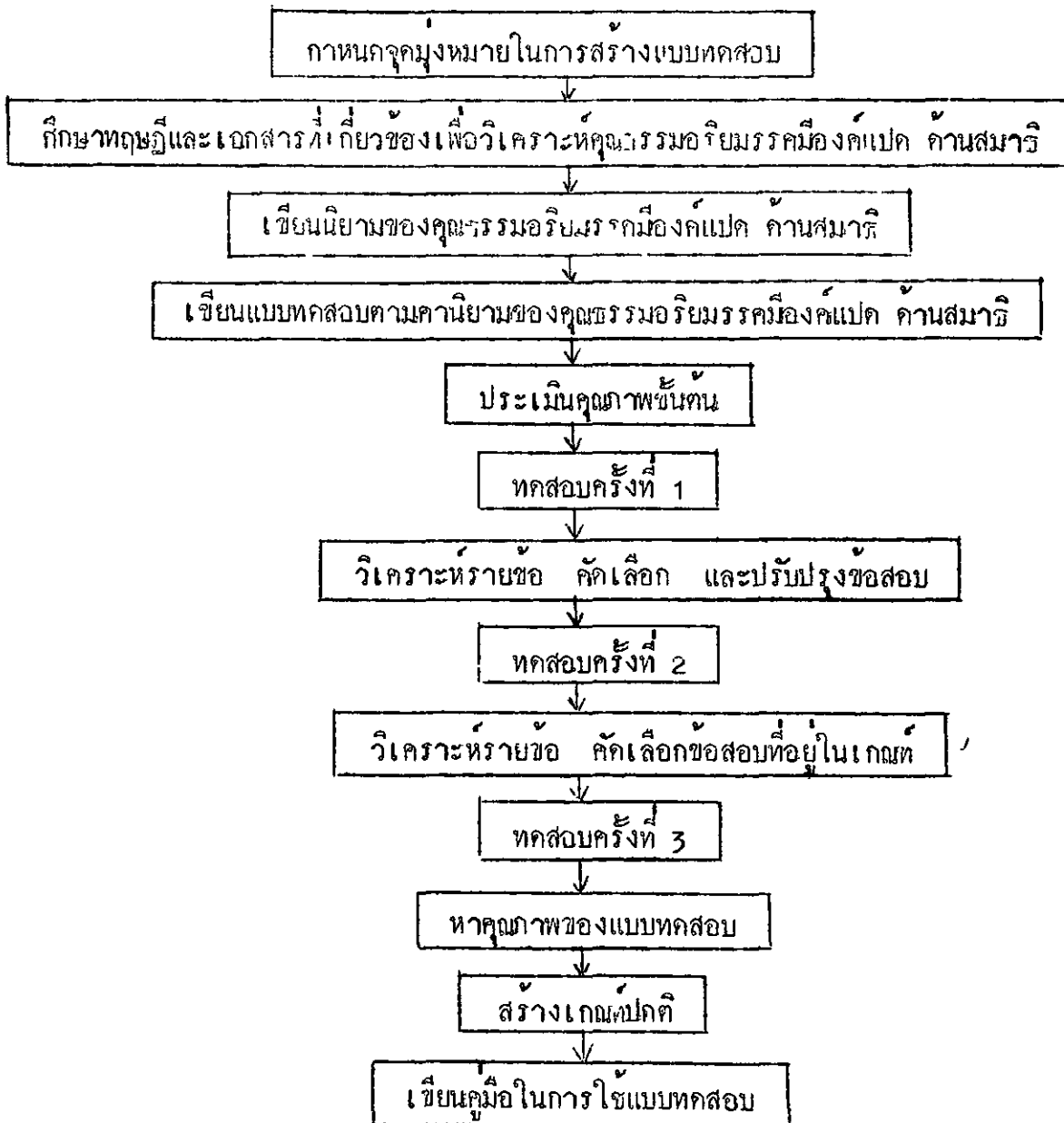
ทั้งแสดงรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงรายชื่อโรงเรียน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างและครั้งที่ใช้ในการ
ทดลอง จาแนกตามโรงเรียน

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียนในการทดลอง		
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
1	สุราษฎร์ธานี	1(34)		1(37)
2	นิคมกิตติอนุสรณ์	1(39)	1(39)	2(79)
3	หนองไผ่	1(42)		1(43)
4	บึงสามพันวิทยาคม		1(32)	1(36)
5	วิทยานุกูลนารี		1(48)	1(47)
6	น้ำร้อนวิทยาคม		1(21)	1(36)
7	หล่มสักวิทยาคม			2(90)
8	ศรีเทพประชาสรรค์			2(81)
9	วังชมภูวิทยาคม	1(30)		1(35)
10	ศรีเทพ			1(38)
11	เพชรพิทยาคม		1(40)	2(87)
12	เขาเมืองวิทยาคม			1(46)
13	หล่มเก่าพิทยาคม		1(41)	1(46)
14	ท่าวลพิทยาคม			1(32)
15	นาเฉลียงพิทยาคม			1(32)
16	เพชรละครวิทยา	1(32)		
	รวม	5(167)	6(221)	19(765)

วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ล้านสมาธิ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบตามลำดับขั้น ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ลำดับขั้นในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ล้านสมาธิ

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ขั้นตอนตามแผนผังข้างต้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ

1.1 เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด
ด้านสมาธิ เกี่ยวกับความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

1.3 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด
ด้านสมาธิ

2. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด
ด้านสมาธิ

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 รวบรวมนิยามของจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ

2.3 หาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ

3. เขียนนิยามของคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ เป็นนิยามในรูปแบบ
เชิงปฏิบัติการ ซึ่งสรุปจากนิยามที่ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ

4. เขียนข้อสอบตามค่านิยามของคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ
ในแต่ละองค์ธรรม

4.1 ลักษณะข้อสอบที่สร้าง เป็นแบบสถานการณ์สมมติซึ่งถูกเป็นเรื่องราว
สั้น ๆ นำไปหาเป็นแบบสำรวจพฤติกรรม โดยให้นักเรียนกรอกพฤติกรรมที่นักเรียนจะ
กระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วนำมาพิจารณาตัดสินเลือกเป็นตัวเลือก โดยแบ่งเป็น
3 ระดับ เพื่อเป็นตัวเลือกในการที่จะให้นักเรียนตอบ

4.2 สร้างสถานการณ์สมมติให้ครอบคลุมคุณธรรมในแต่ละองค์ธรรม โดย
มีจำนวนสถานการณ์องค์ธรรมละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 60 สถานการณ์

4.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเบื้องต้น ด้านความเที่ยงตรงเชิงพิพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณธรรมและด้านการวัดผลการศึกษาคัดจนพระภิกษุที่มีความเข้าใจในการหาสมาธิเป็นอย่างดี ตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละองค์มรรคเป็นรายสถานการณ์ว่า วัดได้ตรงกับคุณธรรมในแต่ละองค์มรรคหรือไม่ แล้วให้คะแนน 1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง และให้ 0 คะแนนเมื่อไม่แน่ใจ

5. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 167 คน

6. วิเคราะห์ข้อสอบจากการทดลองสอบครั้งที่ 1

6.1 เพื่อหาจุดบกพร่องของแบบทดสอบ เช่น การใช้ภาษาในสถานการณ์ การใช้ภาษาในคำถาม การกาเน้นการสอบ และเวลาในการสอบ

6.2 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ $t - test$ เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดี คือข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ของเอ็ดเวิร์ด (Edward, 1957 : 153)

7. ทดลองสอบครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงจากแบบทดสอบครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 221 คน

8. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อจากการทดลองครั้งที่ 2 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ $t - test$ คัดเลือกข้อที่ดี คือข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป

9. ทดลองสอบครั้งที่ 3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกจากการทดลองสอบครั้งที่ 2 ไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 765 คน

10. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ คือ หาค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงตรง

11. สร้างเกณฑ์ปกติ นำคะแนนจากการสอบกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งที่ 3 ไปคำนวณหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) แล้วเทียบหาค่า $T -$ ปกติ

12. เขียนคู่มือการใช้แบบทดสอบและจัดทำเป็นรูปเล่ม ซึ่งประกอบด้วย

- 12.1 โครงสร้างของแบบทดสอบ
- 12.2 วัตถุประสงค์ในการใช้แบบทดสอบ
- 12.3 วิธีดำเนินการวัด
- 12.4 ค่าสถิติและคุณภาพเครื่องมือ
- 12.5 เกณฑ์ปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันกว่า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากันกว่าครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปด ด้านสมาธิ ชนิดเลือกตอบ โดยมีข้อคำถามเป็นแบบสร้างสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบจะต้องตัดสินใจว่าตนเองควรจะทำอย่างไรถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น แบบทดสอบแบ่งออกเป็นสามค่านย่อย คือ ค่านั้สมาธิ ค่านั้สมาธิ และค่านั้สมาธิ โดยมีค่านั้ละ 15 สถานการณ์ รวมเป็น 45 สถานการณ์

- คำชี้แจง
1. แบบทดสอบต่อไปนี้ เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไป เมื่อ นักเรียนอ่านแล้วให้นักเรียนพิจารณาเลือกตอบข้อที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว คำตอบของนักเรียน ไม่มีข้อใดถูกหรือผิดอย่างแท้จริงเลย และไม่กระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนได้ตอบตามความรู้สึกและความ เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
 2. วิธีตอบ ให้นักเรียนหาเครื่องหมายกากบาท (X) ☐ ทับตัวอักษร ก, ข, หรือ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบลงในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่างแบบทดสอบค่านั้สมาธิ

สถานการณ์ที่ 0 คณิตเรียนวิชาคณิตศาสตร์อ่อนมากและมักทำการบ้านผิดอยู่เสมอซึ่งก็ถูกอาจารย์ว่ากล่าวเกือบทุกครั้งที่ยังการบ้าน วันหนึ่งอาจารย์ได้แจก

แบบทดสอบเก่าของปีให้แล้วให้ไปหัดทำที่บ้าน โดยไม่ได้ให้ส่ง ถ้าท่าน
เป็นคณิศท่านจะหาเช่นไร?

ก. ค้นหาโจทย์เป็นอย่างไรก็พอแล้วเพราะไม่มีคะแนนและอาจารย์ก็
ไม่ได้ให้ส่ง

ข. เลือกหาเฉพาะข้อที่ง่ายและทำได้ ข้อไหนหาไม่ได้ก็ไม่ต้องไปทำ

ค. พยายามหาให้หมดทุกข้อ เมื่อว่าจะได้เข้าใจวิชาคณิตศาสตร์ดีขึ้นบ้าง

ตัวอย่างแบบทดสอบคำถามสามมิติ

สถานการณ์ที่ ๐๐ จิตรเป็นเพื่อนสนิทและรักกันมากกับจิตรา วันหนึ่งจิตราได้ยินสมศรีว่า
จิตราว่าเป็นคนขี้ขโมยชอบลักของเพื่อนเสมอ ถ้าท่านเป็นจิตราท่านจะ
หาเช่นไร ?

ก. ทอว่าสมศรีแทนเพื่อนรักทันที

ข. เอามาบอกกับจิตราพร้อมกับเตือนจิตราให้หาทางแก้ไข

ค. คิดใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียในการที่ตนเองจะตัดสินใจกระทำอะไร
ต่อไป

ตัวอย่างแบบทดสอบคำถามสามมิติ

สถานการณ์ที่ ๐๐๐ เด็กชายรณอนทองเดียวกันกับน้องชาย วันพรุ่งนี้เขาจะต้องทำการ
สอบวิชาสังคม ตอนค่ำเขาจึงดูหนังสือที่จะสอบในวันพรุ่งนี้ ขณะที่เขา
ดูหนังสืออยู่น้องชายก็เข้ามาในห้องที่พี่ภาษาอังกฤษในห้อง ถ้าท่านเป็น
นรทานจะเป็นอย่างไร ?

ก. อ่านหนังสือไม่รู้เรื่องเลย ต้องบอกน้องชายให้ไปห้องนอกห้อง

ข. ดูหนังสือรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง เลยบอกน้องชายให้เบา ๆ
เสียงหน่อย

ค. เสียงของน้องชายไม่ได้ยินเลยเพราะจกจอในการดูหนังสือ

การให้คะแนน ให้คะแนนเป็นระดับ คือ ระดับสูงหรือมากให้ 3 คะแนน

ระดับปานกลางให้ 2 คะแนน

ระดับต่ำหรือน้อยให้ 1 คะแนน

จากตัวอย่าง สถานการณ์ที่ 0 ข้อ ก, ข, ค ให้คะแนน 1, 2, 3 ตามลำดับ

สถานการณ์ที่ 00 ข้อ ก, ข, ค ให้คะแนน 1, 2, 3 ตามลำดับ

สถานการณ์ที่ 000 ข้อ ก, ข, ค ให้คะแนน 1, 2, 3 ตามลำดับ

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอหนังสือออกจากกรมสามัญศึกษา เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและนัดหมายวันเวลาเพื่อนำแบบทดสอบไปสอบ
2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบ และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปด ค่านิยม ทศพิธราชธรรม และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบ ก่อนที่จะให้ลงมือทำ
4. นำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์รายข้อและปรับปรุงข้อสอบจากการสอบครั้งที่ 1 วิเคราะห์รายข้อและคัดเลือกข้อสอบที่ดีจากการสอบครั้งที่ 2
5. นำแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปด ค่านิยม ซึ่งผ่านการวิเคราะห์รายข้อ การปรับปรุงและการคัดเลือกมาแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ และหาเกณฑ์ปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t - test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 187 อ้างอิงมาจาก Edwards. 1975 : 152 - 154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	s_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_1^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_1^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

4. ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
โดยวิธี Known Group Technique ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใช้สูตร
(ชูศรี วงศ์รัตนะ 2525 : 119)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน Distribution t
s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยใช้สูตร Pearson product -
moment correlation coefficient (ลำน สายยศ และอังคณา สายยศ
2522 : 168)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r	แทน	สัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน
	N	แทน	จำนวนคนที่ศึกษา
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบ X และ Y คูณกันแต่ละคู่

5. ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) โดยใช้สูตร (สมบูรณ์
จิตพงษ์ และสำเริง บุญเรืองรัตน์ 2524 : 92)

$$PR = \frac{100}{N} (cf + \frac{1}{2}f)$$

เมื่อ	PR	แทน	ค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
	f	แทน	ความถี่ของแต่ละช่วงคะแนน
	cf	แทน	ความถี่สะสม
	N	แทน	จำนวนนักเรียน

6. หาค่าคะแนน T - ปกติ โดยนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ไปเปิดตารางสำหรับ
เปลี่ยนคะแนน T - ปกติ (Garrett.1967 : 467)

บทที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจได้ตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
V	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย
SE_{meas}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_{tt}	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - Distribution
X_1	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมาวาจา
X_2	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมาสัจ
X_3	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสัมมาสมาธิ
X_4	แทน	คะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยบรรณมีองค์ประกอบด้านสมาธิ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity)

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

2.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปใช้ทดลองครั้งที่ 2

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2

3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

3.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

3.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ของแบบทดสอบ

4.4 ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity)

ของแบบทดสอบ

4.5 ความสัมพันธ์รายข้อของแบบทดสอบแต่ละด้าน

4.6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน

4.7 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบแต่ละด้านและ

รวมทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ที่ปฏิบัติงานด้าน

3 คำย่อ คือ

1.1.1 แบบทดสอบคำสนั้มาวาวายมะ

1.1.2 แบบทดสอบคำสนั้มาสคิ

1.1.3 แบบทดสอบคำสนั้มาสมาธิ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงลั้ (Face Validity)

ในการประเมินคุณภาพขั้นต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด คำสนั้มาธิ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและพระภิกษุที่มีความเข้าใจในการปฏิบัติสมาธิเป็นอย่างดี จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาข้อสอบเป็นรายข้อ แบบทดสอบที่ตรวจสอบในเบื้องต้น มีจำนวนทั้งหมด 75 ข้อ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อสอบทางคำภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผลการพิจารณาแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่ามีความเห็นสอดคล้องกันเป็นรายข้อตั้งแต่ 60 เปอร์เซ็นต์เป็นต้นไป ได้ข้อสอบที่ผ่านการพิจารณาขั้นต้น จำนวน 74 ข้อ

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ดังแสดงในตาราง 3 ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งสามคำสนั้มา จากการทดลองครั้งที่ 1

แบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดคำสนั้มาธิ	N	n	เวลา (นาที)	$\bar{X}$	S	V	r_{tt}
คำสนั้มาวาวายมะ	167	25	25	62.036	9.054	.146	.901**
คำสนั้มาสคิ	167	24	25	58.018	8.983	.155	.876**
คำสนั้มาสมาธิ	167	25	25	55.701	8.599	.154	.830**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบก้านล้มมวายนะ จำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 62.036 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.054 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .146 และค่าความเชื่อมั่น .901 แบบทดสอบก้านล้มมาสติ จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 58.018 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.983 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .155 และค่าความเชื่อมั่น .876 แบบทดสอบก้านล้มสมาธิ จำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาสอบ 25 นาที มีค่าเฉลี่ย 55.701 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.599 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .154 และค่าความเชื่อมั่น .830 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายก้านล้มมาสติมีค่าสูงสุด และก้านล้มมวายนะมีค่าต่ำสุด ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบก้านล้มมวายนะมีค่าสูงสุด และก้านล้มสมาธิมีค่าต่ำสุด

2.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 42 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4 - 5 และ 6

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปด ก้านสมาธิ ก้านล้มมวายนะ จากการทดลองครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
1	2.929	0.068	1.667	0.520	10.666	คัดเลือกไว้
2	2.786	0.172	1.833	0.386	8.268	คัดเลือกไว้
3	2.976	0.024	1.929	0.701	7.969	คัดเลือกไว้
4	3.000	0.000	1.976	0.560	8.868	คัดเลือกไว้
5	2.310	0.219	1.881	0.303	3.848	คัดเลือกไว้

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
6	2.762	0.235	2.024	0.512	5.534	คัดเลือกไว้
7	2.905	0.088	1.952	0.633	7.274	คัดเลือกไว้
8	2.905	0.088	2.119	0.547	6.392	คัดเลือกไว้
9	2.952	0.046	2.405	0.589	4.449	คัดเลือกไว้
10	2.119	0.498	1.571	0.496	3.562	คัดเลือกไว้
11	2.833	0.219	1.857	0.565	6.686	คัดเลือกไว้
12	2.976	0.024	1.857	0.565	9.449	คัดเลือกไว้
13	2.690	0.291	1.857	0.613	5.918	คัดเลือกไว้
14	2.786	0.172	1.881	0.692	6.310	คัดเลือกไว้
15	2.976	0.024	1.762	0.625	9.766	คัดเลือกไว้
16	2.810	0.158	2.071	0.605	5.483	คัดเลือกไว้
17	2.952	0.096	2.071	0.555	7.076	คัดเลือกไว้
18	2.762	0.235	1.810	0.645	6.577	คัดเลือกไว้
19	2.905	0.088	2.190	0.450	6.317	คัดเลือกไว้
20	2.976	0.024	1.881	0.692	8.387	คัดเลือกไว้
21	3.000	0.000	2.048	0.777	6.999	คัดเลือกไว้
22	2.738	0.198	1.905	0.576	6.136	คัดเลือกไว้
23	2.690	0.463	1.738	0.589	6.015	คัดเลือกไว้
24	2.548	0.254	1.810	0.597	5.185	คัดเลือกไว้
25	2.738	0.198	1.929	0.507	6.244	คัดเลือกไว้

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาวา ยามะ มีทั้งหมด 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.562 ถึง 10.666 ซึ่งทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์คือ 1.75 ดังนั้นทุกข้อก็จะได้นำไปทดลองสอบครั้งที่ 2 ต่อไป

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปด กำนั สัมมาสมาธิ คำนั สัมมาสติ จากการทดลองสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.929	0.068	1.857	0.468	9.489	คัดเลือกไว้
2	2.714	0.355	1.762	0.625	6.232	คัดเลือกไว้
3	3.000	0.000	2.262	0.735	5.579	คัดเลือกไว้
4	2.810	0.158	1.857	0.515	7.529	คัดเลือกไว้
5	2.952	0.046	1.857	0.662	8.434	คัดเลือกไว้
6	2.690	0.219	2.048	0.729	4.273	คัดเลือกไว้
7	2.929	0.068	1.929	0.507	8.547	คัดเลือกไว้
8	2.881	0.108	1.810	0.695	7.746	คัดเลือกไว้
9	2.619	0.241	2.024	0.463	4.596	คัดเลือกไว้
10	2.833	0.142	1.786	0.659	7.581	คัดเลือกไว้
11	2.952	0.046	2.095	0.625	6.780	คัดเลือกไว้
12	2.786	0.318	1.667	0.570	7.696	คัดเลือกไว้
13	2.976	0.024	2.024	0.659	7.465	คัดเลือกไว้
14	2.952	0.046	1.810	0.645	8.903	คัดเลือกไว้
15	2.714	0.258	1.810	0.450	6.963	คัดเลือกไว้
16	2.190	0.206	1.786	0.562	2.988	คัดเลือกไว้

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
17	2.548	0.399	1.667	0.520	5.956	คัดเลือกไว้
18	2.952	0.096	1.762	0.625	9.082	คัดเลือกไว้
19	2.881	0.157	1.810	0.645	7.750	คัดเลือกไว้
20	2.786	0.221	1.810	0.547	7.218	คัดเลือกไว้
21	2.905	0.088	2.024	0.659	6.606	คัดเลือกไว้
22	2.548	0.352	1.810	0.597	4.910	คัดเลือกไว้
23	2.905	0.088	1.905	0.527	8.264	คัดเลือกไว้
24	2.690	0.364	1.810	0.695	5.542	คัดเลือกไว้

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาสมมติ มีทั้งหมด 24 ข้อ มีค่าอ่านจําแนกตั้งแต่ 2.988 ถึง 9.489 ซึ่งทุกข้อมีค่าอ่านจําแนกสูงกว่าเกณฑ์คือ 1.75 ดังนั้นทุกข้อจะได้นำไปทดสอบครั้งที่ 2 ต่อไป

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านจําแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิ ค่านสมาสมาธิ จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.071	0.117	1.929	0.263	1.493	คัดออก
2	2.452	0.692	1.548	0.645	5.067	คัดเลือกไว้
3	2.690	0.219	2.071	0.701	4.182	คัดเลือกไว้

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
4	2.643	0.430	1.952	0.729	4.160	คัดเลือกไว้
5	2.643	0.430	2.729	0.729	3.582	คัดเลือกไว้
6	2.690	0.414	1.976	0.560	4.582	คัดเลือกไว้
7	2.667	0.374	1.952	0.534	4.689	คัดเลือกไว้
8	2.976	0.024	1.738	0.735	9.209	คัดเลือกไว้
9	2.690	0.267	1.833	0.581	6.031	คัดเลือกไว้
10	2.714	0.209	1.857	0.468	6.750	คัดเลือกไว้
11	2.690	0.137	1.667	0.520	9.898	คัดเลือกไว้
12	2.667	0.374	1.690	0.608	6.389	คัดเลือกไว้
13	2.786	0.318	2.000	0.633	5.223	คัดเลือกไว้
14	2.476	0.450	2.024	0.659	2.782	คัดเลือกไว้
15	2.619	0.584	1.690	0.560	5.629	คัดเลือกไว้
16	2.738	0.295	1.643	0.430	8.334	คัดเลือกไว้
17	2.857	0.223	1.738	0.636	7.825	คัดเลือกไว้
18	2.452	0.450	1.762	0.382	4.902	คัดเลือกไว้
19	2.857	0.174	1.762	0.625	7.939	คัดเลือกไว้
20	2.881	0.108	1.833	0.630	7.906	คัดเลือกไว้
21	2.738	0.247	1.690	0.560	7.560	คัดเลือกไว้
22	2.476	0.401	1.619	0.534	5.744	คัดเลือกไว้
23	2.643	0.382	1.857	0.613	5.107	คัดเลือกไว้
24	2.738	0.344	1.667	0.472	7.684	คัดเลือกไว้
25	2.833	0.191	1.929	0.459	7.267	คัดเลือกไว้

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่านับมาสมาธิ มีทั้งหมด 25 ข้อ มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.493 ถึง 9.898 มีข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$ 1 ข้อ คือ ข้อ 1 และจะคัดออกในการทดลองสอบครั้งที่ 2

2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกเพื่อนำไปทดลองสอบครั้งที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสอบในครั้งที่ 1 พบว่าบางข้อยังมีค่าอำนาจจำแนก (ค่า t) ไม่ถึงเกณฑ์ ดังนั้นจึงต้องคัดเลือกข้อสอบเพื่อรวบรวมเป็นฉบับใหม่เพื่อนำไปทดลองสอบในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ออก เหลือข้อสอบที่ใช้ได้ในแต่ละค่าน้อยดังนี้

แบบทดสอบค่านับมาวามะ	จำนวน	25 ข้อ
แบบทดสอบค่านับมาสติ	จำนวน	24 ข้อ
แบบทดสอบค่านับมาสมาธิ	จำนวน	24 ข้อ

ตอนที่ 3 การทดลองสอบครั้งที่ 2

3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ด้าน จากการทดลอง
สอบครั้งที่ 2

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยบรรณมืองค์แปดด้านสมาธิ	N	n	เวลา (นาทีก)	$\bar{X}$	S	V	r_{tt}
ด้านสมาธิ	221	25	20	62.267	8.825	.142	.909 **
ด้านสมาธิ	221	24	20	59.036	8.954	.152	.879 **
ด้านสมาธิ	221	24	20	53.602	8.490	.158	.839 **
รวมทั้งฉบับ	221	73	60	174.855	24.472	.140	.952 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสมาธิจำนวน 25 ข้อ ใช้เวลาสอบ 20 นาที มีค่าเฉลี่ย 62.267 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.825 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .142 และค่าความเชื่อมั่น .909 แบบทดสอบด้านสมาธิ จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลาสอบ 20 นาที มีค่าเฉลี่ย 59.036 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.954 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .152 ค่าความเชื่อมั่น .879 แบบทดสอบด้านสมาธิ จำนวน 24 ข้อ ใช้เวลาสอบ 20 นาที มีค่าเฉลี่ย 53.602 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.490 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .158 ค่าความเชื่อมั่น .839 แบบทดสอบรวมทั้งฉบับ มีค่าเฉลี่ย 174.855 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 24.472 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย .140 ค่าความเชื่อมั่น .952 แบบทดสอบด้านสมาธิมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายสูงสุด และด้านสมาธิมีค่าต่ำสุด แบบทดสอบด้านสมาธิมีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด และด้านสมาธิมีค่าต่ำสุด ซึ่งทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองสอบครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 55 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 8, 9 และ 10

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่คนสามวัย กันดั้มมาวายามะ จากการทดลองสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.945	0.053	1.982	0.389	10.742	คัดเลือกไว้
2	2.709	0.210	2.036	0.554	5.710	คัดออก
3	2.964	0.036	2.327	0.558	6.130	คัดออก
4	2.909	0.084	2.055	0.534	8.056	คัดเลือกไว้
5	2.382	0.240	1.782	0.248	6.370	คัดเลือกไว้
6	2.836	0.139	1.964	0.406	8.760	คัดเลือกไว้
7	2.982	0.018	2.164	0.547	8.071	คัดเลือกไว้
8	2.891	0.136	1.860	0.607	9.387	คัดเลือกไว้
9	2.964	0.036	2.309	0.477	6.782	คัดเลือกไว้
10	2.327	0.298	1.764	0.480	4.734	คัดออก
11	2.818	0.189	2.073	0.365	7.423	คัดเลือกไว้
12	2.982	0.018	1.909	0.418	12.051	คัดเลือกไว้
13	2.509	0.255	2.218	0.470	2.535	คัดออก
14	2.873	0.113	1.836	0.732	8.366	คัดเลือกไว้
15	2.945	0.053	2.109	0.469	8.581	คัดเลือกไว้
16	2.836	0.139	2.200	0.533	5.754	คัดออก
17	2.964	0.036	2.018	0.500	9.583	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
18	2.761	0.181	1.761	0.143	9.366	คัดเลือกไว้
19	2.945	0.053	2.091	0.413	9.228	คัดเลือกไว้
20	2.982	0.018	1.818	0.633	10.699	คัดเลือกไว้
21	2.964	0.036	1.909	0.677	9.266	คัดเลือกไว้
22	2.891	0.098	1.927	0.476	9.436	คัดเลือกไว้
23	2.909	0.158	1.564	0.436	12.942	คัดเลือกไว้
24	2.618	0.240	1.800	0.311	8.173	คัดเลือกไว้
25	2.855	0.240	1.818	0.633	8.822	คัดเลือกไว้

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาวาชณะ
จำนวน 25 ข้อ มีค่าอ่านจากแนกตั้งแต่ 2.535 ถึง 12.942 ไม่มีข้อที่ค่าอ่านจากแนก
ไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอ่านจากแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ คำนวณสถิติ จากการทดลองสอบครั้งที่ 2

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1	2.909	0.084	2.000	0.667	7.779	คัดเลือกไว้
2	2.909	0.121	1.782	0.544	10.249	คัดเลือกไว้
3	2.982	0.018	2.036	0.888	7.371	คัดเลือกไว้

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
4	2.836	0.139	2.073	0.365	7.971	คัดเลือกไว้
5	3.000	0.000	1.873	0.706	9.947	คัดเลือกไว้
6	2.818	0.152	1.836	0.621	8.283	คัดเลือกไว้
7	2.800	0.163	1.927	0.513	7.874	คัดเลือกไว้
8	2.873	0.113	1.745	0.490	10.773	คัดเลือกไว้
9	2.727	0.202	1.836	0.399	8.524	คัดเลือกไว้
10	2.909	0.084	1.927	0.587	8.891	คัดเลือกไว้
11	2.964	0.036	2.091	0.566	8.344	คัดเลือกไว้
12	2.764	0.369	1.582	0.618	8.823	คัดเลือกไว้
13	2.964	0.073	2.018	0.500	9.268	คัดเลือกไว้
14	2.909	0.121	1.727	0.498	11.142	คัดเลือกไว้
15	2.818	0.152	1.945	0.571	7.614	คัดเลือกไว้
16	2.273	0.202	1.909	0.455	3.330	คัดออก
17	2.400	0.356	1.891	0.618	3.825	คัดออก
18	2.982	0.018	1.782	0.618	11.159	คัดเลือกไว้
19	2.964	0.073	1.691	0.588	11.612	คัดเลือกไว้
20	2.891	0.173	1.982	0.574	7.800	คัดเลือกไว้
21	2.945	0.053	1.945	0.645	8.877	คัดเลือกไว้
22	2.636	0.273	1.964	0.554	5.480	คัดออก
23	2.964	0.036	1.945	0.645	9.158	คัดเลือกไว้
24	2.473	0.476	1.909	0.714	3.834	คัดออก

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาสัถิ
จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.330 ถึง 11.612 ไม่มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนก
ไม่ถึงเกณฑ์คือ $t < 1.75$

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยบรรณมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาสมาธิ จากการทดลองสอบครั้งที่ 2

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.000	0.889	1.473	0.513	3.301	ตัดออก
2	2.709	0.247	1.945	0.386	7.122	คัดเลือกไว้
3	2.800	0.237	1.945	0.645	6.752	คัดเลือกไว้
4	2.691	0.329	1.855	0.608	6.405	คัดเลือกไว้
5	2.073	0.113	1.818	0.522	9.819	คัดเลือกไว้
6	2.764	0.221	1.618	0.463	10.276	คัดเลือกไว้
7	2.318	0.189	1.727	0.535	9.509	คัดเลือกไว้
8	2.709	0.210	1.855	0.386	8.204	คัดเลือกไว้
9	2.691	0.255	1.982	0.500	6.051	คัดเลือกไว้
10	2.927	0.069	1.691	0.662	10.721	คัดเลือกไว้
11	2.818	0.189	1.709	0.506	9.866	คัดเลือกไว้
12	2.909	0.121	1.673	0.521	11.440	คัดเลือกไว้
13	1.545	0.438	1.945	0.571	4.430	ตัดออก
14	2.436	0.584	1.582	0.531	5.868	ตัดออก
15	2.836	0.176	1.691	0.440	10.819	คัดเลือกไว้
16	2.709	0.358	1.909	0.455	6.580	คัดเลือกไว้

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
17	2.527	0.513	1.782	0.359	5.917	คัดออก
18	2.855	0.127	1.782	0.470	10.299	คัดเลือกไว้
19	2.582	0.433	1.709	0.692	6.104	คัดเลือกไว้
20	2.836	0.176	1.709	0.506	10.121	คัดเลือกไว้
21	2.727	0.350	1.927	0.624	6.012	คัดเลือกไว้
22	2.582	0.396	1.691	0.514	6.927	คัดเลือกไว้
23	2.618	0.389	1.800	0.348	7.066	คัดเลือกไว้
24	2.764	0.295	1.818	0.522	7.762	คัดเลือกไว้

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาสามาริ จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.301 ถึง 11.440 ไม่มีข้อที่ค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ คือ $t < 1.75$

3.3 การคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 2 ข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ และได้คัดเลือกข้อสอบและรวบรวมเป็นฉบับใหม่เพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพครั้งสุดท้าย โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง, มากไว้จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วย จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย ค่าความเชื่อมั่นและค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
 ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรายคำถาม และรวมทั้งฉบับ
 จากการทดลองสอบครั้งที่ 3

แบบทดสอบ	N	n	เวลา (นาที)	$\bar{X}$	S	V	r_{tt}	SE_{meas}
X_1	765	20		45.162	6.662	.148	.838 **	± 2.678
X_2	765	20		42.112	6.904	.164	.813 **	± 2.983
X_3	765	20		38.897	6.595	.170	.790 **	± 3.021
X_4	765	60	60	126.166	19.204	.152	.966 **	± 3.534

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดคำถามาริ จำนวน 60 ข้อ ใช้เวลาสอบ 60 นาที มีค่าเฉลี่ยของ
 แบบทดสอบรายคำถามตั้งแต่ 38.897 ถึง 45.162 ทั้งฉบับ 126.166 โดยคำถามยาวายามะ
 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและคำถามสมาธิมีค่าต่ำสุด มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ
 รายคำถามตั้งแต่ 6.595 ถึง 6.904 โดยคำถามสมาธิมีค่าสูงสุด และคำถามสมาธิมีค่า
 ต่ำสุด ทั้งฉบับมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 19.204 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย
 ของแบบทดสอบรายคำถามตั้งแต่ .148 ถึง .170 โดยคำถามสมาธิมีค่าสัมประสิทธิ์ของ
 การกระจายสูงสุดและคำถามยาวายามะมีค่าต่ำสุด ทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย
 .152 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรายคำถามตั้งแต่ .790 ถึง .838 โดยแบบทดสอบ
 คำถามสมาธิมีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด แบบทดสอบคำถามยาวายามะมีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด
 รวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .966 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบทดสอบ

รายค้านักตั้งแต่ ± 2.678 ถึง ± 3.021 รวมทั้งฉบับ ± 3.534

4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบครั้งที่ 3 ของแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 194 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test ได้ผลการวิเคราะห์ดัง ตาราง 12, 13 และ 14

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดด้านสมาธิ ด้านสมาธิมาวายามะ จากการทดลองสอบครั้งที่ 3

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.680	0.229	1.701	0.345	17.998	
2	2.639	0.232	1.722	0.388	16.221	
3	2.381	0.258	1.680	0.291	13.177	
4	2.588	0.264	1.856	0.394	12.569	
5	2.789	0.168	1.902	0.472	15.443	
6	2.598	0.304	1.691	0.432	14.725	
7	2.763	0.203	1.959	0.589	12.583	
8	2.598	0.252	1.778	0.318	15.128	
9	2.701	0.231	1.856	0.394	14.887	
10	2.613	0.259	1.706	0.426	15.264	
11	2.680	0.229	1.856	0.425	14.192	
12	2.763	0.203	1.954	0.498	13.458	
13	2.665	0.255	1.835	0.522	13.115	

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
14	2.696	0.244	1.691	0.422	17.153	
15	2.701	0.221	1.768	0.480	15.521	
16	2.717	0.231	1.918	0.584	12.790	
17	2.546	0.301	1.830	0.401	11.903	
18	2.536	0.374	1.598	0.428	14.589	
19	2.443	0.258	1.665	0.369	13.685	
20	2.593	0.253	1.825	0.467	12.607	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมนาวิชาะ
จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 11.903 ถึง 17.998 ทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนก
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อ 17 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อ 1 มีค่าอำนาจ
จำแนกสูงสุด

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
จริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ คำนวณจากผลการทดลองสอบครั้งที่ 3

ข้อ ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.799	0.182	1.536	0.323	24.755	
2	2.237	0.462	1.412	0.337	12.855	
3	2.773	0.207	1.742	0.514	16.912	
4	2.608	0.260	1.820	0.381	13.645	

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
5	2.505	0.303	1.567	0.311	15.914	
6	2.371	0.276	1.639	0.398	12.419	
7	2.588	0.306	1.789	0.489	12.481	
8	2.567	0.371	1.691	0.526	12.883	
9	2.345	0.279	1.763	0.431	9.620	
10	2.433	0.319	1.691	0.484	11.533	
11	2.608	0.250	1.742	0.514	13.800	
12	2.392	0.519	1.479	0.427	13.075	
13	2.562	0.330	1.737	0.443	13.070	
14	2.495	0.355	1.552	0.435	14.777	
15	2.454	0.446	1.536	0.457	13.455	
16	2.613	0.332	1.593	0.450	16.066	
17	2.531	0.406	1.675	0.386	13.397	
18	2.459	0.415	1.500	0.365	15.124	
19	2.459	0.291	1.670	0.388	13.337	
20	2.521	0.396	1.572	0.464	14.253	

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบค่า t สัมมาสถิติ
จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ข้อที่ 9 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อที่ 1 มี
ค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดคุณธรรม
 อริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิ ค่านจัมมาสมาธิ จากการทดลองสอบครั้งที่ 3

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	$\bar{x}$	s^2	$\bar{x}$	s^2		
1	2.443	0.414	1.649	0.301	13.079	
2	2.232	0.573	1.366	0.337	12.644	
3	2.227	0.404	1.624	0.350	9.672	
4	2.521	0.375	1.670	0.305	14.374	
5	2.330	0.357	1.490	0.313	14.294	
6	2.446	0.414	1.428	0.370	16.045	
7	2.309	0.391	1.510	0.344	12.981	
8	2.253	0.407	1.531	0.354	11.528	
9	2.505	0.500	1.577	0.473	13.104	
10	2.227	0.456	1.418	0.276	13.170	
11	2.412	0.451	1.634	0.430	11.545	
12	2.320	0.457	1.479	0.334	13.171	
13	2.490	0.417	1.582	0.452	13.567	
14	2.376	0.360	1.526	0.344	14.110	
15	2.294	0.468	1.485	0.396	12.123	
16	2.314	0.538	1.474	0.479	11.602	
17	2.500	0.479	1.552	0.394	14.132	
18	2.186	0.463	1.448	0.300	11.768	
19	2.521	0.344	1.490	0.355	17.176	
20	2.278	0.440	1.412	0.306	13.965	

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านสัมมาสมาธิ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.627 ถึง 17.176 ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ข้อที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อที่ 19 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

4.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนการสอบในแต่ละด้านและรวมทุกด้านมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีการเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่มีคุณธรรมมากกับกลุ่มที่มีคุณธรรมน้อยในแต่ละด้านดังนี้

- นักเรียนที่รู้จักว่าเป็นผู้มีคุณธรรมมากหรือน้อยในแต่ละด้าน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากเพื่อนร่วมชั้นทุกคน อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำวิชาอีกจำนวน 3 ท่าน

- นักเรียนที่อยู่ในชุมนุมพุทธศาสนาซึ่งได้รับการฝึกจิตอยู่ทุกสัปดาห์ จำนวน 48 คน

- นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มการฝึกจิตปฏิบัติสมาธิ จำนวน 19 คน

- พระภิกษุ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติสมาธิเป็นอย่างดี จำนวน 11 รูป

การตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่มีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านสมาธิมากกับกลุ่มที่มีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านสมาธิน้อย ใช้ t - test ดังแสดงในตารางที่ 15

ตาราง 15 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด
 กำนันสมาธิ แยกเป็นรายค่าน และรวมทุกค่าน

แบบทดสอบวัดคุณธรรม อริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิ	กลุ่มที่รู้จัก	n	$\bar{x}$	s^2	t
ค่านสมาธิ	มาก	70	50.014	19.466	3.494**
	น้อย	75	47.013	34.527	
	ชุมนุมพุทธ	48	52.452	29.981	5.158**
	น้อย	50	46.113	31.255	
	ฝึกสมาธิ	19	54.367	19.844	3.582**
	น้อย	20	48.120	39.955	
	พระ	11	55.211	3.504	4.659**
	น้อย	20	48.120	39.955	
ค่านสมาสติ	มาก	70	48.443	42.868	3.365**
	น้อย	75	44.917	36.478	
	ชุมนุมพุทธ	48	51.723	39.344	3.365**
	น้อย	50	46.710	41.874	
	ฝึกสมาธิ	19	53.657	27.289	3.946**
	น้อย	20	46.735	32.784	
	พระ	11	55.842	2.876	4.793**
	น้อย	20	46.735	32.784	

ตาราง 15 (ต่อ)

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรมเบื้องต้นแก่คนงานสมาธิ	กลุ่มที่รู้จัก	N	$\bar{X}$	s^2	t
งานสมาธิ	มาก	70	47.571	35.526	3.414 **
	น้อย	75	43.880	49.590	
	ชุมนุมพุทธ	48	50.027	39.295	3.906 **
	น้อย	50	44.977	42.925	
	ฝึกสมาธิ	19	55.411	41.790	4.239 **
	น้อย	20	46.215	49.424	
	พระ	11	57.684	2.560	6.976 **
	น้อย	20	46.215	49.424	
รวมทั้งนับ	มาก	70	146.038	125.754	5.202 **
	น้อย	75	135.810	155.177	
	ชุมนุมพุทธ	48	154.207	177.556	5.941 **
	น้อย	50	137.815	195.552	
	ฝึกสมาธิ	19	163.447	194.910	4.936 **
	น้อย	20	141.094	205.091	
	พระ	11	168.839	51.912	7.169 **
	น้อย	20	141.094	205.091	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัมมาสมาธิมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ส่วนแบบทดสอบค่านสัมมาสติกับแบบทดสอบค่านสัมมาสมาธิ มีความสัมพันธ์กันสูงสุด แบบทดสอบแต่ละค่านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่าตั้งแต่ .915 ถึง .981 ความแปรปรวนซ้อนทับกันตั้งแต่ 83.72% ถึง 96.24% แบบทดสอบค่านสัมมาวาทยามะ กับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ส่วนแบบทดสอบค่านสัมมาสติกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันสูงสุด

4.6 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบแต่ละค่านและรวมทั้งฉบับ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัมภีร์แก่ค่านสมาธิมาสร้างเกณฑ์ปกติซึ่งเป็นเกณฑ์ท้องถิ่น (Local Norms) โดยสร้างเป็นเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ดังแสดงในตาราง 18, 19, 20 และ 21

ตาราง 18 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัมภีร์แก่ค่านสมาธิ สำหรับนักเรียนชาย

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาทยามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
60	82	85	83
59	80	83	81
58	78	81	80
57	76	79	78
56	74	77	77
55	72	75	76
54	70	73	74
53	68	72	72

ตาราง 18 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
52	66	70	71
51	65	68	69
50	63	67	68
49	61	65	66
48	59	63	65
47	57	61	64
46	55	60	62
45	53	58	61
44	51	56	59
43	50	54	58
42	48	52	56
41	46	51	55
40	44	49	54
39	42	47	52
38	40	46	50
37	38	44	49
36	36	42	48
35	34	40	46
34	32	38	45
33	31	37	43
32	29	35	41

ตาราง 18 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
31	27	33	40
30	25	31	39
29	23	30	37
28	21	28	35
27	19	26	34
26	17	24	33
25	15	23	31
24	14	21	30
23	12	19	28
22	10	17	27
21	8	15	25
20	6	13	24
19	5	12	22
18		10	21
17		8	19
16		6	18
15		5	16
14			15
13			13
12			12
11			11

ตาราง 18 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
10			9
9			8
8			6
7			5
$\bar{X}$	44.036	40.725	37.594
S	6.687	6.705	6.359
N	389	389	389

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ วัตถุประสงค์ของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนชายในรูปคะแนนที่ปกติ มีพิสัยดังนี้ ด้านสัมมาวายามะ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 82 ด้านสัมมาสติ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 85 ด้านสัมมาสมาธิ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 83

ตาราง 19 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนหญิง

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
60	77	77	79
59	75	76	78
58	73	74	76

ตาราง 19 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
57	72	72	75
56	70	71	73
55	68	69	72
54	66	68	70
53	65	66	69
52	63	64	67
51	61	63	66
50	60	61	65
49	58	60	63
48	57	58	62
47	55	56	60
46	53	55	59
45	51	53	57
44	49	52	56
43	48	50	54
42	46	49	53
41	44	47	51
40	43	45	50
39	41	44	48
38	39	42	47
37	38	40	45

ตาราง 19 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
36	36	39	44
35	34	37	43
34	32	35	41
33	31	34	39
32	29	32	38
31	27	31	36
30	26	29	35
29	24	27	33
28	22	26	32
27	21	24	30
26	19	23	29
25	17	21	28
24	16	19	26
23	14	18	24
22	12	16	23
21	10	14	21
20	9	13	20
19	7	11	18
18	5	10	17
17		8	15
16		6	14

ตาราง 19 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
15		5	12
14			11
13			9
12			8
11			6
10			5
$\bar{x}$	46.327	43.548	40.245
s	6.451	6.832	6.581
N	376	376	376

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแยกด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนหญิงในรูปคะแนนที่ปกติ มีพิสัยดังนี้
 ด้านสัมมาวายามะ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 77 ด้านสัมมาสติ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 77
 ด้านสัมมาสมาธิ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 79

ตาราง 20 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแยกด้านสมาธิ รวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
60	82	78	81
59	80	77	80

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมพัทธภาพ	สัมพัทธภาพ	สัมพัทธภาพ
58	78	75	78
57	76	74	77
56	74	72	75
55	72	71	74
54	70	69	72
53	68	67	71
52	67	66	69
51	65	64	67
50	63	63	66
49	61	61	65
48	59	60	63
47	57	58	62
46	55	56	60
45	53	55	59
44	51	53	57
43	50	52	56
42	48	50	54
41	46	49	53
40	44	47	51
39	42	45	50
38	40	44	48

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
37	38	42	47
36	36	41	45
35	34	39	44
34	32	37	43
33	31	36	41
32	29	34	40
31	27	33	38
30	25	31	37
29	23	30	35
28	21	28	33
27	19	26	32
26	17	25	30
25	15	23	29
24	14	22	27
23	12	20	26
22	10	18	25
21	8	17	23
20	6	15	22
19	5	14	20
18		12	19
17		11	17

ตาราง 20 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมบาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
16		9	16
15		7	14
14		6	13
13		5	11
12			10
11			8
10			7
9			5
$\bar{X}$	45.162	42.112	38.897
S	6.667	6.909	6.600
N	765	765	765

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ
 วัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านสมาธิ รวมทั้งสองเพศในรูปคะแนนที่ปกติ มีพิสัยดังนี้
 ค่านสัมบาวายามะ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 82 ค่านสัมมาสติ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 78
 ค่านสัมมาสมาธิ ตั้งแต่ T 5 ถึง T 81

๖๘
 3
 180

ตาราง 21 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ รวมทั้ง
ฉบับ แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
180	82	80	83
179	81	80	82
178	81	79	81
177	80	78	81
176	80	78	80
175	79	77	79
174	79	76	79
173	78	76	78
172	77	75	77
171	77	75	77
170	76	74	76
169	76	73	76
168	75	73	75
167	75	72	75
166	74	72	74
165	74	71	74
164	73	70	73
163	73	70	73
162	72	69	72
161	71	68	71

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
160	71	68	71
159	70	67	70
158	70	67	69
157	69	66	68
156	69	65	68
155	68	65	67
154	67	64	67
153	67	64	66
152	66	63	65
151	66	62	65
150	65	62	64
149	65	61	63
148	64	60	63
147	64	60	62
146	63	59	62
145	63	59	61
144	62	58	60
143	61	57	60
142	61	57	59
141	60	56	59
140	60	55	58

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
139	59	55	57
138	59	54	57
137	58	53	56
136	57	53	55
135	57	52	55
134	56	52	54
133	56	51	53
132	55	50	53
131	54	50	52
130	54	49	52
129	53	48	51
128	53	48	50
127	52	47	50
126	52	46	49
125	51	46	48
124	50	45	48
123	50	45	47
122	49	44	47
121	49	43	46
120	48	43	46
119	48	42	45

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
118	47	41	44
117	47	11	44
116	46	40	43
115	45	40	43
114	45	39	42
113	44	38	41
112	44	38	41
111	43	37	40
110	43	36	40
109	42	36	39
108	41	35	39
107	41	34	38
106	40	34	37
105	40	33	37
104	39	33	36
103	39	32	36
102	38	31	35
101	37	31	34
100	37	30	34
99	36	29	33
98	36	29	33

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
97	35	28	32
96	35	28	32
95	34	27	31
94	33	26	30
93	33	26	30
92	32	25	29
91	32	24	29
90	31	24	28
89	31	23	27
88	30	22	27
87	29	22	26
86	29	21	26
85	28	20	25
84	28	20	24
83	27	19	24
82	27	19	23
81	26	18	23
80	25	17	22
79	25	17	21
78	24	16	21
77	24	16	20

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
76	23	15	20
75	23	14	19
74	22	14	19
73	22	13	18
72	21	12	17
71	20	11	17
70	20	10	16
69	19	10	16
68	19		15
67	18		14
66	18		14
65	17		13
64	16		13
63	16		12
62	15		11
61	15		11
60	14		10
59	14		10
58	13		
57	13		
56	12		

ตาราง 21 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
55	11		
54	11		
53	10		
52	10		
$\bar{X}$	122.314	130.152	126.166
S	18.779	18.872	19.204
N	389	376	765

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ
 วัดคุณธรรมจริยธรรมของคณาจารย์มหาวิทยาลัย รวมทั้งฉบับในรูปคะแนนที่ปกติ แยกเป็นเพศชาย
 เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ มีผลดังนี้ นักเรียนชาย ตั้งแต่ T10 ถึง T82
 นักเรียนหญิง ตั้งแต่ T10 ถึง T80 และรวมทั้งสองเพศ ตั้งแต่ T10 ถึง T83

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านสมาธิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านสมาธิที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายคะแนนจากการสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านสมาธิ ที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1,153 คน ใช้ทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 167 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 221 คน และใช้ในการทดลองครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบจำนวน 765 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านสมาธิชนิดสถานการณแบบเลือกตอบเพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อประสบกับสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 60 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนที่เลือกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตนำ

แบบทดสอบไปสอบและนัดหมายเวลาที่จะทำการสอบ

2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบ และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง

3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบ

4. อธิบายให้นักเรียนที่เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบและวิธีตอบแบบทดสอบตามจริงมีขหา

5. นำผลการสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ และทั้งฉบับดังนี้

5.1 การทดสอบครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ ปรับปรุง และคัดเลือกข้อสอบ

5.2 การทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ และคัดเลือกแบบทดสอบ

5.3 การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบในด้าน
อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดคำ
สมาธิที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 1 สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดคำสมาธิ จำนวน 74 ข้อ มีค่า
อำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.493 ถึง 10.666 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ซึ่งแยกเป็นรายคำดังนี้คือ
คำสมาธิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.562 ถึง 10.666 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ คำ
สมาธิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.988 ถึง 9.489 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ คำสมาธิ
มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.493 ถึง 9.898 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดคำ
สมาธิที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดคำสมาธิ ซึ่งได้คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจ
จำแนกถึงเกณฑ์จากการทดสอบครั้งที่ 1 ได้จำนวน 73 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.535
ถึง 12.942 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ซึ่งแยกเป็นรายคำได้ดังนี้ คำสมาธิมีค่าอำนาจ
จำแนกตั้งแต่ 2.535 ถึง 12.942 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ คำสมาธิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่

3.330 ถึง 11.612 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ บ้านสัมมาสมาธิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.301 ถึง 11.440 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

3. ค่าอำนาจจำแนกสายข้อของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยมที่ได้จากการทดสอบครั้งที่ 3

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ค่านิยม ซึ่งได้จากการคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงจากการทดสอบครั้งที่ 2 จำนวนทั้งหมด 60 ข้อ แยกเป็นค่านละ 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ซึ่งแยกเป็นรายค่านได้ดังนี้คือ บ้านสัมมาวามะ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 11.903 ถึง 17.998 บ้านสัมมาสติมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 บ้านสัมมาสมาธิมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.627 ถึง 17.176

4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 3 ได้คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเป็นรายค่านและรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

บ้านสัมมาวามะ บ้านสัมมาสติ บ้านสัมมาสมาธิ และรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .838, .813, .790 และ .966 ตามลำดับ

5. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเชิงโครงสร้างของแต่ละค่านและรวมทั้งฉบับโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) ผลปรากฏว่า แบบทดสอบบ้านสัมมาวามะมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 3.494 ถึง 5.158 บ้านสัมมาสติมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 3.365 ถึง 4.793 บ้านสัมมาสมาธิมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 3.414 ถึง 6.976 และค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 4.936 ถึง 7.169 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบของแต่ละค่าน และรวมทุกค่าน โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนจากการสังเกต ผลปรากฏว่าแบบทดสอบบ้านสัมมาวามะมีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .918 บ้านสัมมาสติมีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .914 บ้านสัมมาสมาธิมีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .928

และรวมทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .916 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบในแต่ละคำานของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค้แปดคำานสมาธิ มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .862 ถึง .924 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละคำานกับแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าตั้งแต่ .915 ถึง .981 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค้แปดคำานสมาธิในแต่ละคำานย่อยและรวมทั้งฉบับ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบโดยใช้คะแนนที่ปกติ (Normalized T - Scores) โดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ผลปรากฏดังนี้ แบบทดสอบคำานสัมภาษณ์ของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T 5 ถึง T 82 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T 5 ถึง T 77 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T 5 ถึง T 82 แบบทดสอบคำานสัมภาษณ์ของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T 5 ถึง T 85 นักเรียนหญิง T 5 ถึง T 77 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T 5 ถึง T 78 แบบทดสอบคำานสัมภาษณ์ของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T 5 ถึง T 83 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T 5 ถึง T 79 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T 5 ถึง T 81 แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค้แปดคำานสมาธิ รวมทั้งสามคำาน มีช่วงคะแนนที่ของนักเรียนชายตั้งแต่ T 10 ถึง T 82 นักเรียนหญิงตั้งแต่ T 10 ถึง T 80 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T 10 ถึง T 83

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ ต้องการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองค้แปดคำานสมาธิที่มีคุณภาพ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

จากการทดสอบครั้งที่ 1 จำนวน 74 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.493 ถึง 10.666 มีค่าไม่ถึงเกณฑ์ 1 ข้อ ผลจากการวิเคราะห์ครั้งนี้พบว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ สาเหตุเนื่องมาจากการเป็นารทดสอบครั้งแรกจึงอาจมีข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ความกำกวมของภาษาที่ใช้ในการเขียนสถานการณ์ ลักษณะตัวเลือกรบกวน

ทางคือหรือ ไม่ใช่เกณฑ์เกินไป เวลาที่ใช้ในการสอบไม่พอก็ ในการคัดเลือกและรวบรวมเป็นฉบับใหม่ จึงคัดข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์ออก ได้จำนวนข้อของแบบทดสอบ 73 ข้อ แล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 2 ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.535 ถึง 12.942 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และทุกข้อมีค่าสูงกว่าการสอบในครั้งที่ 1 ทั้งนี้แสดงว่าข้อสอบได้รับการปรับปรุงก็แล้วและกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงเพื่อไว้ทดสอบครั้งที่ 3 กันละ 20 ข้อ รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ ปรากฏว่า ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของเอ็ดเวิร์ด (Edward, 1957 : 153) ที่กำหนดค่าอำนาจจำแนก (r) ที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จึงจะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจริงในแต่ละข้อคำถามนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มาก ทั้งนี้เพราะได้ผ่านการคัดเลือกสถานการณ์ที่มีคุณภาพมาแล้วและกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ขึ้นด้วย ซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ได้มีค่าใกล้เคียงกับแบบทดสอบวัดคุณธรรมบ้านสังขหวัด 4 ซึ่งสร้างโดย ไสว ขอมงคลอุทม์ ปี พ.ศ. 2528 ที่พบว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ 6.417 ถึง 21.810 (ไสว ขอมงคลอุทม์ 2528 : 77) จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดบ้านสามัคคีที่สร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ใช้ได้และสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดบ้านสามัคคีโดยแยกหาเป็นรายคำถาม และรวมทั้งฉบับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ปรากฏว่ามีความเชื่อมั่นในแต่ละคำถามและรวมทั้งฉบับตั้งแต่ .790 ถึง .966 กล่าวได้ว่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเทียบกับแบบทดสอบวัดคุณลักษณะประชาธิปไตยซึ่งสร้างโดย สันติ สุขทรัพย์ มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .656 ถึง .902 (สันติ สุขทรัพย์ 2528 : 92) ความเชื่อมั่นเมื่อเปรียบเทียบกับแบบทดสอบมาตรฐานต่างประเทศ เช่น แบบทดสอบมาตรฐานของกอร์ดอน

(Gordon) ชื่อแบบสอบถามส่วนตัวของกอร์ดอน (Gordon Personal Profile Inventory G.P.P.I) มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.79 ถึง 0.87 (ไลว ขอมงคลอุดม 2528 : 106 อ้างอิงมาจาก Gordon : 1978) จะเห็นว่าแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเชื่อมั่นอย่างเชื่อมั่นได้

3. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) ซึ่งได้จากนักเรียนที่เพื่อนร่วมชั้นเสนอชื่อว่าเป็นผู้มีคุณธรรมในแต่ละค่านมากับผู้มีคุณธรรมในแต่ละค่านน้อยและสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนด้วย นอกจากนี้ยังมี พระภิกษุที่มีสมาธิสูง นักเรียนที่อยู่มูลนิธิพุทธศาสนา ซึ่งมีการฝึกนั่งสมาธิ และนักเรียนที่ฝึกสมาธิโดยเฉพาะ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิอยู่แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่รู้จัก แล้วนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t - test ปรากฏว่าค่า t คำนวณมาว่าประมาณตั้งแต่ 3.365 ถึง 4.793 คำนวณสมมติได้ค่า t ตั้งแต่ 3.414 ถึง 6.976 คำนวณสมมติได้ค่า t ตั้งแต่ 3.414 ถึง 6.976 และค่า t รวมทั้งฉบับตั้งแต่ 4.936 ถึง 7.169 จะเห็นได้ว่าค่า t ของแบบทดสอบแต่ละค่านและรวมทั้งฉบับมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งได้สอดคล้องกับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง ซึ่งสร้างโดย เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร ที่ค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 2.33 ถึง 9.44 (เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร 2527 : 118) จึงกล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิที่สร้างขึ้น สามารถจำแนกผู้มีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิสูงกับผู้มีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดค่านสมาธิต่ำได้หรือกล่าวได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงสภาพโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบกับคะแนนจากการสังเกตซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คะแนน โดยแยกเป็นรายค่านและรวมทุกค่าน ซึ่งปรากฏว่าค่า r ตั้งแต่ .914 ถึง .928 จะเห็นว่าค่า r ของแบบทดสอบแต่ละค่านและรวมทั้งฉบับมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า จึง

กล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์ประกอบที่สร้างขึ้น สามารถจำแนกผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีองค์ประกอบกับบ้านสมาชิก ได้ตรงตามความเป็นจริงในปัจจุบันของบุคคลนั้น

4. การสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า การสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละบ้านมีค่าตั้งแต่ .862 ถึง .924 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละบ้านกับแบบทดสอบทั้งหมดมีค่าตั้งแต่ .915 ถึง .981 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับการสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์ประกอบศีล ซึ่งสร้างโดย พรหม อุนศรีเพ็ง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตั้งแต่ .783 ถึง .889 (พรหม อุนศรีเพ็ง 2529 : 84) จะเห็นได้ว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบมีค่าเป็นบวกและแสดงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า แสดงว่านักเรียนที่มีคุณธรรมด้านหนึ่งก็จะมีคุณธรรมด้านอื่นด้วย หรือ นักเรียนที่มีคุณธรรมด้านหนึ่งน้อยก็จะมีคุณธรรมในด้านอื่นน้อยด้วย ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละบ้านกับทั้งหมดมีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงนั้น แสดงว่าแบบทดสอบแต่ละบ้านของแบบทดสอบวัดองค์ประกอบใหญ่เดียวกันคือคุณธรรมจริยธรรมมีองค์ประกอบบ้านสมาชิก

5. เกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalize T - Score) เพื่อใช้เปรียบเทียบคุณธรรมในแต่ละบ้านกับรวมทุกบ้านให้เป็นหน่วยเดียวกัน เนื่องจากการกระจายของคะแนนไม่ครอบคลุมทุกช่วง ในการสร้างเกณฑ์ปกติจึงต้องขยายขอบเขตของคะแนนดิบในบางช่วงคะแนน

การประเมินผลการสอบ ถ้าต้องการทราบระดับคุณธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าอยู่ในเกณฑ์สูง - ค่าเพียงใด ให้พิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพร์กุล 2520 : 53)

ตั้งแต่	T65 และสูงกว่า	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นสูงมาก
ตั้งแต่	T55 - T65	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นสูง
ตั้งแต่	T45 - T55	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นปานกลาง
เฉพาะ	T50	แปลว่า	มีคุณธรรมระดับปานกลางของกลุ่ม

ตั้งแต่ T 35 - T 45 แปลว่า มีคุณธรรมค่านนั้นต่ำ

ตั้งแต่ T 35 และต่ำกว่า แปลว่า มีคุณธรรมค่านนั้นต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T 35, T 45, T 55 และ T 65 ให้เลื่อนชั้นไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ดังนั้นถ้ามีผู้สอบแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิได้คะแนนโดยรวมทั้งหมด 155 คะแนน เพศชายจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T68 เพศหญิงตรงกับคะแนนที่ปกติ T65 จักว่ามีคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิสูงมาก ถ้าได้คะแนนรวมทั้งฉบับเป็น 100 คะแนน เพศชายจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T37 เพศหญิงจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T30 จักว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิในระดับต่ำสำหรับเพศชาย และระดับต่ำมากสำหรับเพศหญิง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้แนวความคิดที่จะเสนอแนะไว้ดังนี้

1. จากการวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเพชรบูรณ์เท่านั้น ดังนั้นในการนำแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิไปใช้กับนักเรียนระดับอื่นหรือกลุ่มประชากรที่แตกต่างออกไป ควรจะสร้างเกณฑ์ปกติใหม่ในการแปลผลคะแนนจากการสอบวัด

2. แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการแนะแนว การบริหารการศึกษา และการวิจัย โดยใช้ประกอบการสังเกต การสัมภาษณ์ จะช่วยให้สามารถวินิจฉัยวิเคราะห์และนำไปพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดค่านสมาธิของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการสร้างหรือพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมค่านอื่น ๆ เช่น ค่านเบญจศีล เบญจธรรม ความยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้แบบทดสอบวัดคุณธรรมเป็นที่รู้จักและใช้แพร่หลายยิ่งขึ้น

4. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมในรูปของสถานการณ์สมมุติ สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาต้องไม่ใช่สถานการณ์ที่ธรรมดาเกินไป คือง่ายต่อการตัดสินใจหรือยากต่อการตัดสินใจมากเกินไป เพราะจะทำให้มีคำตอบจากนกคำหรือติกลับได้ และถ้าเลือกควรได้พิจารณาให้ถึงระดับ โดยตัวเลือกที่สร้างขึ้นจะต้องแบ่งเป็นระดับของคุณธรรมค่านั้น ๆ อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร ธรรมเพื่อชีวิต โรงพิมพ์ อ.บุญช่วย 2527, 279 หน้า
- กิริติ บุญเจือ ชุดพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน ไทยวัฒนาพานิช 2523, 125 หน้า
- คณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารคู่มือในการฝึกอบรมนักเรียนในค่านิยมธรรมไทยระดับ
มัธยมศึกษา คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2525, 201 หน้า
- ชาวล แร่ตูล คู่มือดำเนินการสอบแบบทดสอบมาตรฐานความถนัดทางการเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงพิมพ์คุรุสภา 2520, 59 หน้า
- ชไมพร มุขโต ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปรินท์อานินท์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 131 หน้า อักส่าเนา
- ชัยวัฒน์ อัทธพันธ์ จริยศาสตร์ สหบุรุษการพิมพ์ 2525, 253 หน้า
- ชาลี ลัทธิ การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองก็บางประการของเด็กที่จบชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 ปรินท์อานินท์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507,
111 หน้า อักส่าเนา
- ชูศรี วงศ์รัตนะ สถิติเพื่อการวิจัย โรงพิมพ์เจริญผล 2525, 252 หน้า
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา
ไทยวัฒนาพานิช 2524, 130 หน้า
- ทองเคื่อน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก จริยธรรมของเยาวชนไทย
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงพิมพ์
การศาสนา 2520, 399 หน้า (รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21)
- นิทรา วรรณะ การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เชกกรุงเทพนมหานคร ปรินท์อานินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524,
136 หน้า อักส่าเนา

เบญจรัตน์ จารุรัตน์จามร การสร้างแบบทดสอบวัดความรู้พื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพิษณุโลก ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 174 หน้า อักสาเนา
 ปรีชา ขวัญช้างยืน ปรัชญากรีก (แปล) ไทวัฒนาพานิช 2514, 215 หน้า
 ปลัดกระหวงศึกษาศึกษาธิการ, สำนักงานกองเผยแพร่การศึกษา สัมภาษณ์ว่าก้วยจริยศึกษาของ
กระหวงศึกษาศึกษาธิการ ณ ศาลาสันติธรรม 20 - 24 กุมภาพันธ์ 2504 โรงพิมพ์ รสพ.
 2504, 208 หน้า

พุทธทาสภิกขุ ชุมนุมเรื่องยาวของพุทธทาสภิกขุ โรงพิมพ์ธรรมทาน 2500, 493 หน้า

พุทธทาสภิกขุ เทกกิจฉกรรรม การพิมพ์พระนคร 2519, 413 หน้า

พุทธทาสภิกขุ บรมธรรม การพิมพ์พระนคร 2499, 518 หน้า

พนัส หันนาคินทร์ การสอนค่านิยมและจริยศึกษา โครงการตาราง มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2523, 180 หน้า

พรณี อุศรีเพ็ง การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่เด็กชั้น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2529, 158 หน้า อักสาเนา

พระนกล ฐมรโต สโรชา โรงพิมพ์ หจก. สยามสเตรชเชินเนอรัลพพลายส์ ม.ป.ป.
 189 หน้า

พระราชวรมนี พจนานุกรมพุทธศาสตร์ โรงพิมพ์การศาสนา 2520, 374 หน้า

พระราชวรมนี พุทธธรรม พิมพ์ครั้งที่ 5 โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา 2526, 206 หน้า

พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโน) พระพุทธศาสนา - อมตเทศนา เรือนแก้วการพิมพ์
 2527, 78 หน้า

พระวรศักดิ์ วรขโม ครูกับศีลธรรม ธรรมบูชา 2522, 325 หน้า

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 2 วัฒนาพานิช
 2525, 930 หน้า

ฉนวน สายยศ และอังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 วัฒนาพานิช
2522, 276 หน้า

ฉนวน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีกิจการพิมพ์ 2524,
287 หน้า

วสิน อินทสระ จริยศาสตร์ ม.ป.ท. 2518, 503 หน้า

วสิน อินทสระ หลักการสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา โรงพิมพ์อมรการพิมพ์ 2524,
688 หน้า

ศักดิ์ชัย นิวิฐทวี จริยศาสตร์ศึกษา โอเคียนส์โตร์ 2525, 142 หน้า

ศึกษานิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 จงเจริญการพิมพ์
2520, 252 หน้า

ศึกษานิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 อมรินทร์การพิมพ์
2523, 383 หน้า

ศึกษานิการ, กระทรวง กรมศาสนา หลักการวิธีการจัดจริยศึกษาและหัวข้อจริยธรรม
สำหรับใช้อบรมสั่งสอนนักเรียนนักศึกษา (ฉบับทดลอง) โรงพิมพ์การศาสนา 2521

ศึกษานิการ, กระทรวง กรมวิชาการ การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทาง
จริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม โรงพิมพ์

กรมการศาสนา 2524 ข, 101 หน้า (รายงานการวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 34)

ศึกษานิการ, กระทรวง กองวิจัยทางการศึกษา โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพ
ต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ชนประดิษฐ์การพิมพ์ 2527, 171 หน้า

ศึกษานิการ, กระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กิจกรรม
การเรียนการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษา โรงพิมพ์ภาพพิมพ์ 2528, 116 หน้า
(เอกสารอันดับที่ 54/2528)

ศึกษานิการ, กระทรวง หน่วยศึกษานิเทศก์ คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐาน
เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ม.ป.ท. 2525, 159 หน้า อัสสัมนา

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู อักษรบัณฑิต 2525, 138 หน้า
สมบูรณ์ ชิตพงษ์ และสาเร้ง บุญเรืองรัตน์ การวัดความถนัด ไทยวัฒนาพานิช 2524,
106 หน้า

สันติ สุขทรัพย์ การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประจำวัยไทย สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2528, 129 หน้า อักสาเนา

สาโรช บัวศรี จริยธรรมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา 2526, 61 หน้า

สุชิน เพ็ชรรัก การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจและอิทธิบาทสี่เพื่อเป็นแนวทาง
ในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมชาติไทย ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2518, 73 หน้า อักสาเนา

สุชีพ ปุณฺณภาพ พระไตรปิฎกฉบับประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 4 มหามกุฏราชวิทยาลัยใน
พระบรมราชูปถัมภ์ 2524, 820 หน้า

สุภาพร จันทรศิริโยธิน ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ปรินิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 127 หน้า อักสาเนา

แสงสุรีย์ คนศิลป์ ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองลักษณะออกดีทั่วไปและความเคร่งครัดของ
นักเรียนวัยรุ่นในภาคเหนือ ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 157 หน้า อักสาเนา

ไสว ขอมงกลอุคม การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคมวัตถุ 4 สำหรับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2528, 180 หน้า อักสาเนา

อนวัจน์ ตั้งสมบูรณ์ การสร้างแบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ในเขตกรุงเทพมหานคร ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2526, 125 หน้า อักสาเนา

อัศวอนงค์ ปราโมช, ม.ล. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของพยานวิชาชีพใน
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 89 หน้า
 อัดสำเนา

Atkinson, R.F. Conduct : An Introduction to Moral Philosophy.
 London Macmillan, 1969. 123 p.

Bourke, Vernon J. Ethics. New York, The Macmillan Company,
 1966. 497 p.

Brown, R. Social Psychology. New York, The Free Press, 1968.
 412 p.

Durkheim, Emile. Moral Education. London, The Free Press,
 1973. 288 p.

Edward, Allen L. Technique of Attitude Scale Construction.
 New York, Appleton - Century - Crofts Inc., 1957. 256 p.

Garrett, Henry. E. Statistic in Psychological and Education.
 New York, David McKay Company Inc., 1967. 491 p.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York, McGraw -
 Hill Book Company, 1973. 681 p.

Holstein, Constance, B. "Irreversible Stepwise Sequence in the
 Development of Moral Judgement : A Longitudinal Study of
 Male and Female" Child Development. p. 151 - 161, 47:1,
 1976.

Jeffreys, M. Personal Value in The Modern World. Harmondsworth,
 Middlesex Penguin Books, 1962. 174 p.

Kohlberg, Lawrence. "The Child as a Moral Philosopher," in
Reading in Educational Psychology Today. p. 37 - 43 California,
 CRM Book Inc., 1969.

- Kohlberg, Lawrence, N. Hann and J. Langer. "Family Patterns of Moral Reading" Child Development. 47:1204 - 1205 December 1976.
- Lickona, Thomas. Moral Development and Behavior. New York, Holt Rinehart and Winston, 1976. 430 p.
- Longman Dictionary of Contemporary English. Harlow and London, Longman Group, 1978. 1303 p.
- Piaget, Jean. The Moral Judgment of Child. Illinois, The Free Press, 1960. 414 p.
- Piaget, Jean. and Barbel Inhelder. The Psychology of Child. New York, Basic Books Inc., 1969. 171 p.
- Rest, James R. "New Approach in Assessing Moral Judgment," in Moral Development and Behavior. Edited by Thomas Lickona. New York, Holt Rinehart and Winston Co., 1976. 344 p.
- Schneider Barry Howard "An Elaboration of the Relationship Between Parential Behavior and Children's Moral Development," Dissertation Abstracts International. 7(39) : 4152 - A, January, 1979.
- Sear, R.R. , E.E. Maccoby and H. Levin. Pattern of Child Rearing. New York, Paterson and Company, 1975. 547 p.
- Thorndike, E.L. and Clarence L. Barnhart. High School Dictionary. Chicago, Scott Foresman, 1957. 1096 p.
- Titus, Harold Happer. Ethics for Today. American Book Company. 1963. 470 p.
- Wilson, John, Williams Norman and Barry Sugarman. Introduction to Moral Education. Great Britain : C. Nicholls & Company Ltd. 1976. 463 p.

ကမ္ဘာ့အသံ

ภาคผนวก ก.

คู่มือดำเนินการสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์กรแม่ค่าน้ำใจ

คู่มือดำเนินการสอบ แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด คำนสมาธิ

ความหมายของคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปด คำนสมาธิ

คุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดคำนสมาธิ หมายถึง แนวทางประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบจิตใจ การหาจิตใจให้แจ่มใส มีความตั้งมั่น มีความเข้มแข็ง ไม่อ่อนไหว ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมในการหาหน้าที่ อันเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

1. สัมมาวาจาณะ หมายถึง ความเพียรชอบ ได้แก่ คุณธรรมในด้านของการพยายามกระทำทารงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนการหาแบบอย่างที่ดีมาปฏิบัติ และการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองให้มีความถูกต้อง

2. สัมมาสติ หมายถึง ความระลึกชอบ ได้แก่ คุณธรรมในด้านของการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และจิตใจ ไม่ให้เกิดโทษแก่ตนเองและสังคม มีสติที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ถูกต้องทันที่ รู้จักการยับยั้งตนเอง มีการใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะตัดสินใจปฏิบัติ

3. สัมมาสมาธิ หมายถึง การตั้งมั่นชอบ ได้แก่คุณธรรมในด้านของการควบคุมจิตใจตนเอง ให้มีความแน่วแน่ในสิ่งที่กระทำ มีจิตใจแจ่มใสไม่เศร้าหมอง มีความตั้งมั่นในการกระทำไม่ให้สิ่งรบกวนจากภายนอกมารบกวนในการทำงานได้

ความมุ่งหมาย

แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดคำนสมาธิ สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ทดสอบคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดคำนสมาธิ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่ามีคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดคำนสมาธิอยู่ในระดับใด เพื่อประโยชน์ต่อบิคา มารดา ผู้ปกครอง ครู ครูแนะแนวในการที่จะพัฒนาคุณธรรมค่านนี้ของนักเรียนที่อยู่ในความปกครอง

โครงสร้างแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดคำนสมาธิ เป็นแบบทดสอบในรูป

สถานการณ์สมมุติ แล้วให้ผู้ตอบตอบคำถามตามความรู้สึก ความคิดเห็นหรือการกระทำ
บางอย่างของนักเรียน โดยสมมุติตนเองให้อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยให้นักเรียนได้ออกตอบ
เพียงคำตอบเดียวจาก 3 ตัวเลือก แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัลเปก้านสมาธิมี
ข้อละ 1 สถานการณ์และมีสถานการณ์ในแต่ละคำถาม 20 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 60 ข้อ
ซึ่งแยกเป็น 3 คำย่อย ดังนี้

1. คำสมาธิยาวยาบะ
2. คำสมาธิ
3. คำสมาธิสมาธิ

ตัวอย่าง

(อ) ปาฐกถาที่มีความคิดว่าเป็นอนาคตเธอจะต้องเป็นครูให้ได้ แต่คุณพ่อคุณแม่
เห็นว่าการศึกษาจะเป็นครูนั้นสอบเข้าลำบากมากถ้าไม่เก่งจริง ถ้าท่านเป็น
ปาฐกถาท่านจะทำอย่างไร?

- ก. ตั้งใจเรียนและขยันให้มากขึ้นเพื่อให้สอบเข้าเป็นครูให้ได้
- ข. เรียนไปตามปกติมีความขยันขึ้นบ้างแต่ถ้าสอบเป็นครูไม่ได้ก็เปลี่ยน
เป็นอย่างอื่น
- ค. เลิกความคิดที่จะเป็นครู เพราะเป็นอย่างอื่นที่ง่ายกว่าคิดว่า

การพัฒนาแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัลเปก้านสมาธิ ได้ดำเนินการ
สร้างตั้งแต่ปี 2529 ถึง 2530 จึงสำเร็จตามต้องการ การดำเนินการทดสอบและปรับปรุง
ได้ทำติดต่อกันสามครั้ง คือ

การทดสอบครั้งที่ 1 ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 167 คน
วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแต่ละข้อ
ตั้งแต่ 1.493 ถึง 10.666 แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์ คือมีค่า t มากกว่า
1.75 ขึ้นไป เพื่อรวบรวมเป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเมืองคัลเปก้านสมาธิ สำหรับ

ใช้ในการทดสอบครั้งที่ 2 ต่อไป ซึ่งก็เลือกได้ 73 ข้อ จากเดิม 74 ข้อ

การทดสอบครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 221 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.535 ถึง 12.942 จึงคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงและถึงเกณฑ์ไว้จำนวน 20 ข้อ รวม 60 ข้อ เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งที่ 3

การทดสอบครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง 765 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.627 ถึง 24.755 ซึ่งสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อ และได้ค่าสถิติพื้นฐานและคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐาน และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ในแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

แบบทดสอบวัดคุณธรรม จริยธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	n	X	S	V	r_{tt}
ด้านสัมมาวาจา	20	45.162	6.662	.148	.838**
ด้านสัมมาสติ	20	42.112	6.904	.164	.813**
ด้านสัมมาสมาธิ	20	38.897	6.595	.170	.790**
รวมทั้งฉบับ	60	126.166	19.204	.152	.966**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ในการดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งนี้ ได้หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้วิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) และตรวจสอบด้วยค่าสถิติ t-test ปรากฏว่ามีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หาค่าความเที่ยงเชิงสภาพโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนจากการสังเกตของอาจารย์ที่ปรึกษา ปรากฏว่ามีความเที่ยงตรงสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละคำถาม และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละคำถามกับแบบทดสอบทั้งฉบับ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบของแบบทดสอบแต่ละคำถาม และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละคำถามกับแบบทดสอบทั้งฉบับ

แบบทดสอบ	คำถามสมาวายามะ	คำถามสมาสติ	คำถามสมาสมาธิ	รวมทั้งฉบับ
คำถามสมาวายามะ	1.000	.918 **	.862 **	.915 **
คำถามสมาสติ		1.000	.924 **	.981 **
คำถามสมาสมาธิ			1.000	.959 **
รวมทั้งฉบับ				1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบแบ่งเป็นสามระยะคือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และเมื่อสอบเสร็จแล้ว มีลำดับขั้นดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ควรปฏิบัติดังนี้คือ

1.1 กำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมอุปกรณ์ในการสอบให้เรียบร้อย และมีผู้ดำเนินการสอบ 1 คน กับผู้ช่วย 1 คน

1.3 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ ได้แก่ แบบทดสอบ กระดาษคำตอบ ให้มีจำนวนมากกว่าผู้เข้าสอบ ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

1.4 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษา คำชี้แจง วิธีทำแบบทดสอบ เคารพในผลงานอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบ ได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีการเน้นการสอบ ปฏิบัติดังนี้

2.1 พูกรับน้ำวาทิตใจผู้สอบ ให้มีความกระตือรือร้นที่จะทำการสอบอย่าง เต็มกำลังความสามารถ

2.2 การให้คำชี้แจง รายละเอียดของคำชี้แจงจะปรากฏอยู่บนแผ่นหน้าของ แบบทดสอบทุกฉบับ ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงจำกัดเฉพาะเท่าที่ปรากฏเท่านั้น โดยอธิบาย วิธีตอบแบบสอบถามให้ผู้เข้าสอบเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งทุกคน และอย่าให้ผู้เข้าสอบลงมือทำ ก่อนเวลา ควรให้ลงมือทำ แล้วเริ่มจับเวลาตั้งแต่ผู้ดำเนินการสอบอนุญาตให้ลงมือทำได้

2.3 การเตือนเวลา ให้เตือนสองครั้งเท่านั้น คือเตือนเมื่อหมดเวลา ครั้งแรก และอีก 2 - 3 นาที จะหมดเวลาอีกครั้งหนึ่ง

3. วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 สั่งให้ผู้สอบวางดินสอ หรือปากกาหยุดทำทันที แล้วเก็บกระดาษคำตอบ และแบบทดสอบ

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบแล้ว ก่อนที่จะให้ผู้สอบออกจากห้องสอบ ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยนักเรียน ที่พยายามตั้งใจสอบเป็นอย่างดี เพื่อให้ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบ ผู้ตรวจต้องยึดหลักการให้คะแนนดังนี้

1. ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิในค่านับสูง
2. ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิในค่านับระดับปานกลาง
3. ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิในค่านับต่ำ

สำหรับคะแนนของตัวเลือกแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 คะแนนของแบบทดสอบในแต่ละข้อคำถาม

๖ งาน	๖ ข้อคำถาม	คำตอบ			๖ ข้อคำถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
สัมมนา	1	3	2	1	11	3	2	1
	2	2	3	1	12	1	3	2
	3	3	2	1	13	2	1	3
	4	3	1	2	14	3	2	1
	5	3	2	1	15	3	1	2
	6	2	3	1	16	1	3	2
	7	1	2	3	17	2	1	3
	8	1	2	3	18	1	2	3
	9	3	1	2	19	3	2	1
	10	3	1	2	20	3	2	1
สัมมนา	1	1	2	3	11	3	2	1
	2	1	2	3	12	3	2	1
	3	2	3	1	13	2	3	1
	4	1	2	3	14	1	2	3
	5	1	2	3	15	3	2	1
	6	1	2	3	16	3	2	1
	7	1	2	3	17	2	1	3
	8	3	1	2	18	1	3	2
	9	1	3	2	19	1	3	2
	10	1	3	2	20	1	2	3

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
		ก	ข	ค		ก	ข	ค
สัมภาษณ์	1	1	3	2	11	1	2	3
	2	3	2	1	12	3	2	1
	3	1	2	3	13	1	2	3
	4	3	2	1	14	2	1	3
	5	3	1	2	15	3	1	2
	6	2	1	3	16	1	2	3
	7	1	2	3	17	1	3	2
	8	1	2	3	18	1	2	3
	9	1	2	3	19	3	2	1
	10	2	1	3	20	1	2	3

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนี้ เป็นเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local Norms) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาสร้างเกณฑ์ปกติมีจำนวน 765 คน เป็นชาย 389 คน เป็นหญิง 376 คน คะแนนเกณฑ์ปกตินี้เป็นคะแนนมาตรฐานในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Scores) ซึ่งสร้างเป็นค่านี ๆ และทั้งฉบับโดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ก็แสดงในตาราง 4, 5, 6 และ 7

ตาราง 4. เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมรณรงค์แก้ปัญหาน้ำเสีย สำหรับนักเรียนชาย

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจา	สัมมาสีล	สัมมาสมาธิ
60	82	85	83
59	80	83	81
58	78	81	80
57	76	79	78
56	74	77	77
55	72	75	76
54	70	73	74
53	68	72	72
52	66	70	71
51	65	68	69
50	63	67	68
49	61	65	66
48	59	63	65
47	57	61	64
46	55	60	62
45	53	58	61
44	51	56	59
43	50	54	58
42	48	52	56
41	46	51	55

ตาราง 4 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมพัทธภาพ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
40	44	49	54
39	42	47	52
38	40	46	50
37	38	44	49
36	36	42	48
35	34	40	46
34	32	38	45
33	31	37	43
32	29	35	41
31	27	33	40
30	25	31	39
29	23	30	37
28	21	28	35
27	19	26	34
26	17	24	33
25	15	23	31
24	14	21	30
23	12	19	28
22	10	17	27
21	8	15	25
20	6	13	24

ตาราง 4 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวายามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
19	5	12	22
18		10	21
17		8	19
16		6	18
15		5	16
14			15
13			13
12			12
11			11
10			9
9			8
8			6
7			5
$\bar{x}$	44.036	40.725	37.594
s	6.687	6.705	6.359
N	389	389	389

ตาราง 5 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนหญิง

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สมาธิวามะ	สมาธิ	สมาธิสมาธิ
60	77	77	79
59	75	76	78
58	73	74	76
57	72	72	75
56	71	71	73
55	68	69	72
54	66	68	70
53	65	66	69
52	63	64	67
51	61	63	66
50	60	61	65
49	58	60	63
48	57	58	62
47	55	56	60
46	53	55	59
45	51	53	57
44	49	52	56
43	48	50	54
42	46	49	53
41	44	47	51

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
40	13	45	50
39	41	44	48
38	39	42	47
37	38	40	45
36	36	39	44
35	34	37	43
34	32	35	41
33	31	34	39
32	29	32	38
31	27	31	36
30	26	29	35
29	24	27	33
28	22	26	32
27	21	24	30
26	19	23	29
25	17	21	28
24	16	19	26
23	14	18	24
22	12	16	23
21	10	14	21
20	9	13	20

ตาราง 5 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาชามะ	โสมมาสติ	สัมมาสมาธิ
19	7	11	18
18	5	10	17
17		8	15
16		6	14
15		5	12
14			11
13			9
12			8
11			6
10			5
$\bar{X}$	46.327	43.548	40.245
S	6.451	6.832	6.581
N	376	376	376

ตาราง 6 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่คณาจารย์ รวมทั้ง
สองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัปดาห์ยามะ	สัปดาห์สติ	สัปดาห์สมาธิ
60	82	78	81
59	80	77	80
58	78	75	78
57	76	74	77
56	74	72	75
55	72	71	74
54	70	69	72
53	68	67	71
52	67	66	69
51	65	64	67
50	63	63	66
49	61	61	65
48	59	60	63
47	57	58	62
46	55	56	60
45	53	55	59
44	51	53	57
43	50	52	56
42	48	50	54
41	46	49	53

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวาจาณะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
40	44	47	51
39	42	45	50
38	40	44	48
37	38	42	47
36	36	41	45
35	34	39	44
34	32	37	43
33	31	36	41
32	29	34	40
31	27	33	38
30	25	31	37
29	23	30	35
28	21	28	33
27	19	26	32
26	17	25	30
25	15	23	29
24	14	22	27
23	12	20	26
22	10	18	25
21	8	17	23
20	6	15	22

ตาราง 6 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	สัมมาวัชยามะ	สัมมาสติ	สัมมาสมาธิ
19	5	14	20
18		12	19
17		11	17
16		9	16
15		7	14
14		6	13
13		5	11
12			10
11			8
10			7
9			5
$\bar{x}$	45.162	42.112	38.897
s	6.667	6.909	6.600
N	765	765	765

ตาราง 7 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่กำนันสภาธิ รวมทั้งฉบับ
แยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
180	82	80	83
179	81	80	82
178	81	79	81
177	80	78	81
176	80	78	80
175	79	77	79
174	79	76	79
173	78	76	78
172	77	75	77
171	77	75	77
170	76	74	76
169	76	73	76
168	75	73	75
167	75	72	75
166	74	72	74
165	74	71	74
164	73	70	73
163	73	70	73
162	72	69	72
161	71	68	71

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
160	71	68	71
159	70	67	70
158	70	67	69
157	69	66	68
156	69	65	68
155	68	65	67
154	67	64	67
153	67	64	66
152	66	63	65
151	66	62	65
150	65	62	64
149	65	61	63
148	64	60	63
147	64	60	62
146	63	59	62
145	63	59	61
144	62	58	60
143	61	57	60
142	61	57	59
141	60	56	59
140	60	55	58

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
139	59	55	57
138	59	54	57
137	58	53	56
136	57	53	55
135	57	52	55
134	56	52	54
133	56	51	53
132	55	50	53
131	54	50	52
130	54	49	52
129	53	48	51
128	53	48	50
127	52	47	50
126	52	46	49
125	51	46	48
124	50	45	48
123	50	45	47
122	49	44	47
121	49	43	46
120	48	43	46
119	48	42	45

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
118	47	41	44
117	47	41	44
116	46	40	43
115	45	40	43
114	45	39	42
113	44	38	41
112	44	38	41
111	43	37	40
110	43	36	40
109	42	36	39
108	41	35	39
107	41	34	38
106	40	34	37
105	40	33	37
104	39	33	36
103	39	32	36
102	38	31	35
101	37	31	34
100	37	30	34
99	36	29	33
98	36	29	33

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
97	35	28	32
96	35	28	32
95	34	27	31
94	33	26	30
93	33	26	30
92	32	25	29
91	32	24	29
90	31	24	28
89	31	23	27
88	30	22	27
87	29	22	26
86	29	21	26
85	28	20	25
84	28	20	24
83	27	19	24
82	27	19	23
81	26	18	23
80	25	17	22
79	25	17	21
78	24	16	21
77	24	16	20

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
76	23	15	20
75	23	14	19
74	22	14	19
73	22	13	18
72	21	12	17
71	20	12	17
70	20	11	16
69	19	10	16
68	19	10	15
67	18		14
66	18		14
65	17		13
64	16		13
63	16		12
62	15		11
61	15		11
60	14		10
59	14		10
58	13		
57	13		
56	12		

ตาราง 7 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม
55	11		
54	11		
53	10		
52	10		
$\bar{X}$	122.314	130.152	126.166
S	18.779	18.872	19.204
N	389	376	765

เกณฑ์การตัดสิน

เนื่องจากการตีความหมายของคะแนนเป็นแบบอิงกลุ่ม เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบจึงใช้คะแนนมาตรฐานในรูปของคะแนนที่ปกติ ตัดสินผลการสอบ คือได้ดังนี้

1. การคิดคะแนนผลการสอบในแต่ละด้าน เมื่อสามารถวัดได้ว่านักเรียนคนใดได้คะแนนที่ปกติเท่าใดแล้ว ให้ตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล แพร์ทกุล 2520 : 53)

ตั้งแต่ T 65 และสูงกว่า	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นสูงมาก
ตั้งแต่ T 55 - T 65	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นสูง
ตั้งแต่ T 45 - T 55	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นพอใช้
เฉพาะ T 50	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นในระดับปานกลางของกลุ่ม
ตั้งแต่ T 35 - T 45	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นต่ำ
ตั้งแต่ T 35 และต่ำกว่า	แปลว่า	มีคุณธรรมค่านนั้นต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T 35, T 45, T 55 และ T 65 แล้วให้เลื่อนผู้สอบนั้น ไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

2. การคิดคะแนนผลการสอบรวมทุกด้าน โดยรวมคะแนนดิบทุกด้าน แล้วไปเทียบเป็นคะแนนที่ปกติจากการวางที่ให้ไว้ ส่วนเกณฑ์การตัดสินใช้เกณฑ์เดียวกับข้อ 1

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบทดสอบสำหรับงานวิจัย

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชุดนี้ใช้ในงานวิจัย เพื่อต้องการทราบการกระทำหรือความคิด
ของนักเรียนถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับตัวนักเรียน คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบ
ในแต่ละข้อนั้นไม่มีถูกหรือผิดอย่างแท้จริงและไม่กระทบกระเทือนผลการเรียน
ของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผล
การวิจัยจึงจะถูกต้อง
2. แบบทดสอบมีทั้งหมด 3 ฉบับย่อย ๆ กรุณาตอบให้ครบทุกฉบับและทุกข้อ
3. การตอบคำถามแต่ละข้อขอให้ทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเมื่อ
อ่านข้อคำถามแต่ละข้อจบแล้ว ให้เลือกตอบทันที
4. วิธีตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย $\times$ พับตัวอักษร ก ข หรือ ค
ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในกระดาษคำตอบ และห้ามนักเรียน
ขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบ

ตัวอย่าง

- (๐) ปาวิชาติมีความคิดว่าในอนาคตของเธอจะต้องเป็นครูให้ได้ แต่คุณพ่อ
คุณแม่เห็นว่าการทำงานที่จะเป็นครูนั้นสอบบรรจุลำบากมากถ้าไม่เก่งจริง
ถ้าหากเป็นปาวิชาติท่านจะหาอย่างไร ?
- ก. ตั้งใจเรียนและขยันให้มากขึ้นเพื่อให้สอบบรรจุครูให้ได้
- ข. ไปถามปอติที่มีความขยันขึ้นบ้างแต่ถ้าสอบเป็นครูไม่ได้ก็เปลี่ยน
เป็นอาชีพอื่น
- ค. เลิกความคิดว่าจะเป็นครู เพราะเป็นอาชีพอื่นที่ง่ายกว่าคิดว่า

กระดาษคำตอบ

๐ ก ~~ข~~ ค

เมื่อนักเรียนจะทำข้อ ข

แต่ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ข เป็น ค ให้ทำดังนี้

๐ ก ~~ข~~ ~~ค~~

หน้า 1

แบบทดสอบชุดที่ 1

มีจำนวน 20 ข้อ

- ข้อ 1 นวลฉวีเรียนวิชาคณิตศาสตร์อ่อนมาก หากที่บ้านไม่ค่อยถูกอยู่เสมอซึ่งมักจะถูกอาจารย์ผู้สอนคว่ำอยู่เป็นประจำเมื่อทำการบ้านผิด วันหนึ่งอาจารย์ได้แจกแบบทดสอบเก่าซึ่งมีทั้งข้อยากและง่ายปนกันให้ไปหัดทำที่บ้าน โดยที่อาจารย์ไม่ได้กำหนดให้ส่งและไม่เก็บคะแนน ถ้าท่านเป็นนวลฉวีท่านจะทำอย่างไรกับแบบทดสอบที่อาจารย์แจกมาให้ ?
- พยายามทำให้หมดทุกข้อ ข้อไหนยากก็ให้อาจารย์อธิบายก่อน
 - ทำข้อที่ทำได้ ข้อไหนยากก็ไม่ทำเพื่อทดสอบตัวเองเวลาอยู่บ้าน
 - เก็บไว้เฉย ๆ เพราะเราทำก็คงจะทำได้เสียเวลาทำงานอื่นเปล่า ๆ
- ข้อ 2 วิทวัสไม่ชอบที่จะทำงานแบบผู้หญิงเลย แต่ในวิชาการดูแลรักษาน้ำนอาจารย์ได้สั่งให้นักเรียนทุกคนทำพรมเช็ดเท้ามาส่งคนละหนึ่งผืน ถ้าท่านเป็นวิทวัสท่านจะทำอย่างไร ?
- ก็ทำให้เสร็จ ๆ ไป เพราะถ้าไม่ทำก็จะไม่ได้คะแนน
 - พยายามหาพรมนั้นให้ดีที่สุดถึงแม้ว่าจะไม่ชอบ
 - อาศัยให้เพื่อนผู้หญิงทำให้
- ข้อ 3 นเรศได้ทำการทดลองการเปลี่ยนสีของดอกไม้โดยใช้น้ำมะนาวที่บ้าน 4 - 5 ครั้ง แต่ปรากฏว่าดอกไม้ไม่เปลี่ยนสีเหมือนอย่างที่อาจารย์ทดลองให้ดู ซึ่งการทดลองนี้อาจารย์ให้เขียนลำดับขั้นและผลของการทดลองส่งด้วย ถ้าท่านเป็นนเรศท่านจะทำอย่างไร ?
- ทำการทดลองจนกว่าจะได้เพราะอาจารย์ก็ทำได้มาแล้ว
 - ทดลองหาอีกครั้ง ถ้าไม่เปลี่ยนสีก็เขียนรายงานเท่าที่ทำได้
 - ลอกของเพื่อนมาส่งก็ได้เพราะผลของการทดลองก็เหมือน ๆ กัน

หน้า 2

- ข้อ 4 อ่านาจเป็นลูกชายคนเดียวที่คุณพ่อ คุณแม่มุ่งหวังที่จะให้อ่านาจเรียนสูง ๆ แต่อ่านาจเป็นคนที่ไม่ชอบเรียนมาก จึงถูกผู้อื่นกล่าวว่อ่านาจเป็นคนโง่ บัญญาออน อ่านาจก็เลยคิดว่าตัวเองโง่ ไม่อยากเรียนต่อไป ถ้าท่านเป็นอ่านาจท่านจะทำอย่างไร ?
- พยายามขยันเรียนให้มากขึ้น
 - หางานสบาย ๆ ทำดีกว่าเรียนไปก็เสียเวลาโดยใช่เหตุ
 - ไม่สนใจว่าใครจะว่าอย่างไร แต่เพื่อพ่อแมขยันขึ้นหน่อยก็ได้
- ข้อ 5 ในการเรียนวิชาเกษตร อาจารย์ให้นักเรียนแต่ละคนปลูกผักคนละหนึ่งแปลง ซึ่งปรากฏว่าแปลงผักของธีระนั้นงอกงามมาก ในขณะที่แปลงผักของสันติไม่ค่อยงาเลย ทั้งที่แปลงก็อยู่ติดกัน ถ้าท่านเป็นสันติท่านจะทำอย่างไร ?
- พยายามบำรุงรักษาให้งอกงามโดยปรึกษาธีระ
 - ดูแลตามปกติเพราะเป็นเรื่องของธรรมชาติ
 - ปล่อยไว้เฉย ๆ แล้วเวลาอาจารย์มาตรวจก็บอกว่ากินต่างกัน
- ข้อ 6 ในวันเข้าพรรษา ทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยให้นักเรียนปลูกต้นไม้คนละหนึ่งต้น และได้กำหนดให้ปลูกตามจุดต่าง ๆ กัน ตามแปลนเพื่อความสวยงามเวลาต้นไม้โตขึ้น ปรากฏว่าจุดที่เอกคณิตได้ปลูกต้นไม้ นั้นแดดก็ร้อนและดินก็แข็ง ถ้าท่านเป็นเอกคณิตท่านจะทำอย่างไร ?
- รีบ ๆ ทำแล้วปลูกให้เสร็จตามหน้าที่
 - หาวิธีการและพยายามปลูกให้เจริญงอกงามที่สุด
 - บอกอาจารย์ว่าจุดไม่ไหวขอ ไม่ปลูก
- ข้อ 7 คุณแม่ของอรุณมีอาชีพทำอาหารปั่นโตส่งตามบ้านซึ่งรายได้พอมีใช้จายไปวันหนึ่ง ๆ คุณแม่ของอรุณจึงจะส่งเพิ่มขึ้น แต่บ้านของคนที่ยื่นเพิ่มนั้นอยู่ไกลกันมาก อรุณที่เป็นคนส่งต้องเดินไปส่งเพราะอรุณขี่จักรยานไม่เป็น ทั้งที่หัดมาหลายครั้งจนเจ็บไปหมด ถ้าท่านเป็นอรุณท่านจะทำอย่างไร ?
- ไม่หัดอีกต่อไป หัดไปก็เจ็บตัวให้คุณแม่ใช้คนอื่นไปแทน
 - ลองหัดรถเล็ก ๆ ก่อนถ้าไม่เป็นก็เลิกหัด
 - เดินไปส่งก่อนแล้วหาเวลาหัดขี่จักรยานให้เป็น

หน้า 3

ข้อ 8 ในการจัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการของโรงเรียน นักเรียนแต่ละคนจะได้รับมอบหมายงานให้ทำเพื่อแสดงเป็นผลงานของนักเรียนคนละอย่าง คนอื่น ๆ ได้รับความ้งานง่าย ๆ แต่ของนิรุจน์ได้รับมอบให้ทำแผนที่ขนาดใหญ่ซึ่งหาลำบากมาก ถ้าท่านเป็นนิรุจน์ท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. ขอร้องอาจารย์เพราะประหยัดเวลาและสวยงามดีด้วย
- ข. ทำเองเพื่อให้รู้ว่าเป็นแผนที่ เพราะคนที่มาชมก็รู้ว่าเป็นแผนที่นักเรียนหา
- ค. หาเองให้ปราณีตสวยงามแม้จะลำบาก

ข้อ 9 วันชัยได้รับมอบหมายให้ทำความสะอาดห้องวิทยาศาสตร์ทุกวัน ซึ่งวันชัยก็มาทำความสะอาดอย่างเรียบร้อยสม่ำเสมอทุกวัน แต่ปรากฏว่าอาจารย์ที่มอบหมายไม่เคยมาดูเลย จนวันชัยก็คิดว่าอาจารย์คงลืมไปแล้ว ถ้าท่านเป็นวันชัยท่านจะปฏิบัติอย่างไรต่อไปในคำสั่งนั้น ?

- ก. ทำความสะอาดต่อไปตามปกติทุกอย่าง
- ข. หยุดทำจนกว่าอาจารย์จะมาเตือนหรือมาดู
- ค. ทำบ้าง ไม่ทำบ้างเพราะเว้นวันสองวันห้องก็ไม่สกปรกเท่าไร

ข้อ 10 มนัสมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะทอนกุกูลาบเพื่อมาปลูกเป็นสวนที่หน้าบ้าน ซึ่งคุณพ่อก็เห็นดีด้วย มนัสจึงไปขอกอนกึงกุกูลาบของเพื่อน แต่ปรากฏว่าหากการทอนไป 4 - 5 ครั้ง กึงกอนกึงไม่ออกรากเลยทั้งที่เพื่อนก็บอกว่าเขาทอนที่ไรก็มีรากออกทุกครั้ง ถ้าท่านเป็นมนัสท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. ปรึกษาเพื่อนว่าหาอย่างไรแล้วทำการทอนต่อให้ได้
- ข. ไม่ต้องทอนอีกต่อไปให้เสียเวลาและยุ่งยาก ให้คุณพ่อซื้อกึงกอนมาปลูกจะเร็วกว่า
- ค. ลองทอนกุกึงสักครั้งถ้าไม่สำเร็จก็เปลี่ยนเป็นสวนดอกไม้อื่น

หน้า 4

- ข้อ 11 สุมาสีไม่ชอบกีฬาประเภทใด ๆ เลย เมื่อมาเรียนวิชาป้องกัน สุมาสีจึงทำคะแนนได้ต่ำและมีสิทธิ์ที่จะสอบตก ถ้าสอบปฏิบัติ 3 จุดประสงค์สุดท้ายไม่ผ่าน ถ้าท่านเป็นสุมาสีท่านจะหาอย่างไร ?
- หักเงินบ่อย ๆ เพื่อให้สอบ 3 จุดประสงค์สุดท้ายผ่าน
 - ก็ทำเท่าที่ทำได้ ทกก็ยังมมีโอกาสสอบแก้ตัวอีกครั้งหนึ่ง
 - ไม่ผ่านก็ช่างเถอะ คนเราไม่เหมือนกันและเราก็ไม่ชอบด้วย
- ข้อ 12 สาวิตรีเป็นลูกสาวคนเดียวของนักธุรกิจชื่อดังมีกิจการการค้ามากมาย คนงานของคุณพ่อแต่ละคนจบการศึกษาสูง ๆ แล้วก็คอยมาประจบเอาใจสาวิตรีโดยอาสาช่วยทำงานให้สาวิตรีอยู่เสมอ วันหนึ่งสาวิตรีมีการบ้านมากกว่าปกติ ซึ่งถ้าทำเองก็จะพลาดการรายงานที่ที่สาวิตรีชอบ ถ้าท่านเป็นสาวิตรีท่านจะหาอย่างไรกับงานที่ได้รับมาจากโรงเรียน ?
- ให้คนงานของคุณพ่อทำก็แล้วกันครั้งเดียวไม่เป็นไรหรอก
 - ทำให้เสร็จเรียบร้อยยอมอดคุกกี้สักวัน
 - ทำเองไปก่อนพอถึงรายการที่เราชอบก็ให้คนงานของคุณพ่อทำต่อ
- ข้อ 13 จรรยาับอาสาอาจารย์ที่จะจัดบอร์ดหลังห้องเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองไทย ทุกวัน จรรยาได้พยายามที่จะคัดเลือกและสรุปข่าวที่สำคัญ ๆ มาจัดบอร์ดเสมอ แต่ปรากฏว่าผลการสอบวิชาสังคมศึกษาไม่ได้มีคะแนนดีขึ้นเลย ถ้าท่านเป็นจรรยา ท่านจะหาอย่างไร ?
- ให้เพื่อนที่ไล่คะแนนดี ๆ มาช่วยเราจัดบอร์ดบ้าง
 - เลิกจัดเพราะอาจารย์ก็ไม่ได้ให้คะแนน แล้วก็ไม่มีอะไรดีขึ้น
 - จัดต่อไป เพราะไม่เกี่ยวกับการสอบเลย

หน้า 5

- ข้อ 14 สารคดีมีลายมือที่แย่มาก ทำให้อาจารย์ผู้สอนในวิชาต่าง ๆ น้อยๆ เสมอว่าอ่านลายมือของสารคดีที่โปรดหัวทุกที อาจารย์ที่ปรึกษาก็แนะนำให้สารคดีคัดลายมือที่บ้านวันละ 50 จบ ถ้าท่านเป็นสารคดีท่านจะทำอย่างไรกับคำแนะนำของอาจารย์ ?
- ตั้งใจคัดตามคำแนะนำของอาจารย์เพื่อที่ลายมือจะดีขึ้น
 - ลองทำตามอาจารย์แต่วันไหนเมื่อ ๆ ก็คัดแค่ 2 - 3 จบก็พอ
 - ไม่ทำตามเพราะอาจารย์คงประชดเล่น ๆ และคนจะเก่งไม่ใช่อยู่ที่ลายมือ
- ข้อ 15 สมบัติเป็นคนเดียวในหมู่บ้านที่ได้เรียนต่อในระดับมัธยม ทั้งที่รายได้ของครอบครัวก็ไม่ดีนัก ด้วยคุณพ่อคุณแม่เห็นว่าสมบัติเรียนดีกว่าคนอื่น ๆ จึงมุ่งหวังที่จะให้สมบัติได้เข้ารับราชการ ส่วนสมบัตินั้นไม่ค่อยอยากเรียนเพราะต้องเสียเวลาหลายปี และการเข้ารับราชการก็ยากต้องเก่งจริงถึงจะได้ ถ้าท่านเป็นสมบัติท่านจะทำอย่างไร ?
- ขยันเรียนให้เก่ง ๆ และสอบเข้ารับราชการให้ได้
 - เลิกเรียนแล้วให้คุณพ่อคุณแม่ส่งน้องแทน
 - บอกคุณพ่อคุณแม่ว่าขอเปลี่ยนเป็นอาชีพอื่นที่สอบเข้าลำบากน้อยกว่า
- ข้อ 16 นางพวงขี้จักรยานมาโรงเรียนทุกวันเพราะโรงเรียนกับบ้านอยู่ใกล้กันมาก นางพวงเคยขอให้คุณพ่อซื้อรถจักรยานยนต์ให้ แต่คุณพ่อบอกว่าไม่มีเงิน ถ้ามีเงินแล้วจะซื้อให้ ถ้ามามีคุณพ่อขายที่นาเพื่อที่จะซื้อรถได้ นางพวงจึงไปขอให้คุณพ่อซื้อรถจักรยานยนต์ให้ แต่คุณพ่อไม่ซื้อให้ ถ้าท่านเป็นนางพวงท่านจะทำอย่างไร ?
- โกรธคุณพ่อแล้วไม่ยอมไปโรงเรียนเพราะคุณพ่อสัญญาไว้แล้ว
 - ขี้จักรยานต่อไป มีจักรยานก็ดีกว่าไม่มี
 - ขอเป็นชั้นรถเมล์และขอเงินค่าขนมเพิ่ม

หน้า 6

ข้อ 17 นพพรต้องการเปลี่ยนแผนการเรียนจากเกษตรไปเป็น คณิต - อังกฤษ จึงไปปรึกษาอาจารย์ อาจารย์แนะนำว่าต้องได้คะแนนคณิตกับอังกฤษสูง ๆ และชยันเรียนให้มาก ๆ อาจมีโอกาที่จะเปลี่ยนได้ตอนชั้น ม.2 ถ้าท่านเป็นนพพรท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. ลองทำตามคำแนะนำของอาจารย์ดูถ้าล้ามากนั้นก็อยู่แผนการเรียนเดิม
- ข. ก็อยู่แผนการเรียนเดิมนั้นแหละจะค้นคว้าไปหาไม่
- ค. ตั้งใจเรียนและชยันให้มากขึ้นเป็นพิเศษ

ข้อ 18 อาจารย์ได้สั่งให้นักเรียนทำแจกันไม้ไผ่ส่ง โดยให้กลับไปทำที่บ้านใช้เวลาหนึ่งสัปดาห์ นางสาวณัฏฐาไม่มีฝีมือทางด้านนี้เลยทำให้งานล้าช้า 3-4 อันแล้วก็ยังได้ไม่สวย คุณแม่เลยแนะนำให้นางสาวณัฏฐาไปให้คุณลุงข้างบ้านทำให้ ถ้าท่านเป็นนางสาวณัฏฐาจะหาอย่างไร ?

- ก. ทำตามที่คุณแม่แนะนำ เพราะทำมา 3-4 อันแล้วก็ยังได้ไม่สวย
- ข. ก็ทำเองถ้าไม่สวยก็ส่งตามนั้น
- ค. ทำตามความสามารถของเรามี จนกว่าจะทำได้สวย

ข้อ 19 อาจารย์คนไหนที่เข้ามาสอนห้องนิรนามก็มักชมเชยเพื่อนของนิรนามที่ชื่อกาทร อยู่เสมอว่าเรียนรวย ตั้งใจเรียนดี และชยัน จึงทำให้เรียนเก่ง ถ้าท่านเป็นนิรนามซึ่งก็มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. พยายามทำให้ดีขึ้นชยันเรียนให้มาก ๆ เหมือนหรือดีกว่ากาทร
- ข. ทำตามปกติแต่เพิ่มความชยันเรียนมากกว่าเดิมอีกหน่อย

หน้า 7

ข้อ 20 การสอบเก็บคะแนนครั้งแรก ปรากฏว่าอรชาเอาแต่ซ่อมก็พาจนมีคําและมาอาศัย
 คุุณหนึ่งสัปดาห์ก่อนสอบเป็นวัน ๆ ไป ซึ่งผลการเรียนอรชาต้องสอบแก้ตัวถึง 3 วิชา
 แต่ก็สามารถสอบแก้ตัวผ่านได้ และนี่ก็ใกล้การสอบปลายภาค แล้วก็ใกล้การไป
 แข่งขันกีฬาจังหวัดซึ่งอรชาเป็นตัวแทนของโรงเรียนด้วยเช่นกัน ถ้าท่านเป็นอรชา
 ท่านจะหาอย่างไร ?

๖. ก. แบ่งเวลาการช้อปปิ้งกับการดูหนังสือใหม่ไม่เท่าแบบเดิมอีก
ข. ช้อปปิ้งตามเดิมแต่ดูหนังสือใหม่มากขึ้นหน่อย
ค. ทำตามเดิมเพราะถึงอย่างไรก็สอบแก้ตัวผ่านอยู่แล้ว

หน้า 8

แบบทดสอบชุดที่ 2

มีจำนวน 20 ข้อ

- ข้อ 1 จิตรีเป็นเพื่อนสนิทกับวรรณ วันหนึ่งวรรณได้ยินสมศรีว่าจิตรีเป็นคนซื่อซื่อขบ
ลักของเพื่อนเสมอ ถ้าท่านเป็นวรรณท่านจะทำอย่างไร ?
- เลิกคบกับจิตรี
 - บอกจิตรีให้ทราบเรื่องเพื่อที่หาทางแก้ไข
 - ดูจากข้อเท็จจริงว่าเป็นอย่างไรก่อนที่จะหาทางแก้ไข
- ข้อ 2 พงษ์เกินกลับบ้านคนเดียวในเวลากลางคืน ซึ่งต้องผ่านทางเปลี่ยวและเมื่อ 2 วัน
ที่ผ่านมามีการฆ่ากันตายเพื่อชิงทรัพย์ ทันใดนั้นก็เห็นชายรูปร่างสูงใหญ่คนหนึ่งเกินออก
มาจากพุ่มไม้เกินตรงมาที่พงษ์ ถ้าท่านเป็นพงษ์ท่านจะทำอย่างไร ?
- วิ่งหนีให้เร็วที่สุดและตะโกนให้คนช่วย
 - เกินให้เร็วกว่าปกติเพื่อที่จะหนีคนร้าย
 - เกินไปตามธรรมดาและระวังตัว เพราะอาจไม่ใช่คนร้ายก็ได้
- ข้อ 3 ขณะที่มานิตกำลังดูหนังสือเพื่อที่จะสอบในตอนบ่ายอยู่นั้น ก็มีวิทยุซึ่งเป็นนักเรียน
รุ่นน้องเกินเข้ามาหาและกล่าวหาว่ามานิตขโมยปากกาของตนไป ซึ่งความจริงแล้ว
มานิตไม่รู้เรื่องอะไรด้วยเลย ถ้าท่านเป็นมานิตท่านจะทำอย่างไร ?
- ปฏิเสธไปว่าไม่ใช่ขโมยแล้วให้ไปเสียจะดูหนังสือ
 - อธิบายให้น้องเข้าใจว่าไม่ใช่ขโมย อาจมีการเข้าใจผิดกันขึ้น
 - ไล่ตะเพิดไปเลย เสียเวลาดูหนังสือ

) หน้าที่ 9

- ข้อ 4 วันหนึ่งเสื้อกีฬาของพรทิพย์หายไป วารุณซึ่งไม่ถูกกับกรรมการมาบอกพรทิพย์ว่า สงสัยว่ากรรมการจะขโมยเสื้อกีฬาของพรทิพย์ไปเพราะเห็นในกระเป๋าของกรรมการ ถ้าท่านเป็นพรทิพย์ท่านจะทำอย่างไร ?
- รีบไปบอกอาจารย์ว่ากรรมการขโมยเสื้อเราไปให้อาจารย์จัดการ
 - ลองไปสอบถามกรรมการดูว่าเห็นเสื้อหรือไม่
 - สืบหาข้อเท็จจริงเสียก่อนเพราะทั้งสอง ไม่ถูกกันอาจมีการใส่ร้ายกันได้
- ข้อ 5 ทนงศักดิ์กำลังระบายสีรูปที่วาดจนจะเสร็จอยู่แล้ว ก็พอดีมีเพื่อนมาชวนเตะโตะโดยบังเอิญ ทำให้สีหกใส่ภาพที่กำลังวาดอยู่เล็กน้อย ถ้าท่านเป็นทนงศักดิ์ท่านจะทำอย่างไร ?
- โกรธมากแล้วแกล้งสลัดสีไปใส่ภาพของคนที่มาชวนเตะเราบ้าง
 - ตักเตือนเพื่อนแต่ถ้าตั้งใจมีเรื่องแน่
 - ฉวยให้เพื่อนแล้วรีบแก้ไขภาพที่วาดอยู่
- ข้อ 6 นีรุษว่ายนํ้าได้นิดหน่อยแต่ก็ชอบเล่นนํ้ามาก วันหนึ่งเพื่อน ๆ ของนีรุษได้มาชวน นีรุษไปเล่นนํ้าที่แม่น้ำซึ่งนํ้ากำลังขึ้น โดยสัญญากับนีรุษว่าจะเล่นตรงนํ้าตื้น ๆ และจะคอยช่วยเหลือ ถ้าท่านเป็นนีรุษท่านจะทำอย่างไร ?
- ไปเลยเพราะกำลังอยากเล่นอยู่แล้ว
 - ไปแต่เอาห่วงยางไปด้วย
 - ไม่ไปเพราะมีแต่เด็ก ๆ อาจเกิดอันตรายขึ้นได้
- ข้อ 7 โรงเรียนที่มัสยาเรียนอยู่นั้นปรากฏว่ารถจักรยานหายอยู่เป็นประจำ วันหนึ่งขณะที่ มัสยากำลังจะไปที่ห้องนํ้า มัสยาก็เห็นว่ามียุติคนหนึ่งกำลังไขกุญแจรถของเพื่อน มัสยาอยู่ ถ้าท่านเป็นมัสยาท่านจะทำอย่างไร ?
- ร้องตะโกนว่าคนขโมยรถเพื่อให้เด็กคนนั้นตกใจและจะได้จับได้
 - รีบวิ่งไปบอกอาจารย์ว่าเห็นคนขโมยรถ
 - เข้าไปถามว่าเป็นใครเพราะอาจไม่ใช่ขโมยก็ได้

หน้า 10

ข้อ 8 ฐานะทางบ้านของชาวยุชชีดีมาก ชาวยุชชีมีเงินใช้จ่ายอย่างเหลือเฟือ วันหนึ่งเพื่อนคนหนึ่งได้เอาลูกอมมาให้ชาวยุชชีลองอม โดยบอกว่า เป็นลูกอมจากต่างประเทศ ลองดูแล้วจะติดใจ ถ้าท่านเป็นชาวยุชชีท่านจะทำอย่างไร ?

- ก. ขอเอาไว้ก่อนแต่ยังไม่อม เพราะอาจเป็นพวกกล่อมประสาทได้
- ข. ลองอมดูว่าจริงดังที่เพื่อนบอกหรือเปล่า
- ค. ไม่อม เพราะถ้าจะอมก็มีเงินซื้อเอง

ข้อ 9 ยิงบุตรถูกคุณพ่อว่ากล่าวเรื่องคนเพื่อนเกเร ยิงบุตรจึงเดินหนีออกจากบ้านมา ก็ไปพบเพื่อนกลุ่มหนึ่ง เพื่อนรู้ว่ายิงบุตรมีปัญหากับคุณพ่อก็เลยแนะนำว่าถ้าอยากสบายก็มาคนสำคัญในมือของเขาคือว่าจะทำให้เกิดความสบายใจ ถ้าท่านเป็นยิงบุตรท่านจะทำอย่างไร ?

- ก. ลองดูตามเพื่อนบอกเพราะกลุ่มใจอยู่แล้ว อยากให้เกิดความสบายใจ
- ข. ไม่ทำตามเพื่อนแล้วรีบกลับไปขอโทษคุณพ่อที่เดินหนีมา
- ค. ไม่สนใจเพื่อนไปหาที่สงบ ๆ ระบายอารมณ์

ข้อ 10 วิชยาที่กำลังแท้งตัว ไปโรงเรียนโดยตั้งใจว่าจะใส่เสื้อนักเรียนตัวใหม่ที่คุณแม่ซื้อมาให้ แต่ปรากฏว่าเมื่อเธอหยิบเสื้อขึ้นมาเสื้อของเธอนั้นเปื้อนโคลนเต็มไปหมด เพราะน้องชายวัย 2 ขวบของเธอเล่นโคลนแล้วมาจับเสื้อของเธอ ถ้าท่านเป็นวิชยาท่านจะทำอย่างไร ?

- ก. ว่าน้องแล้วไปฟ้องคุณแม่ให้คุณแม่ทำโทษ
- ข. ใส่เสื้อตัวเก่าไปก่อนครวญหน้าต้องระวังไว้ให้ทางมีอน้อง
- ค. จำใจใส่เสื้อตัวเก่า แต่ก็ขอมั่นองสักหน่อยที่ทำให้เสียความตั้งใจ

หน้า 11

- ข้อ 11 เมื่อคืนวรชัยถูกหนังสือคึกหาไต้หวันคันสายจึงต้องรีบไปโรงเรียน ขณะที่วรชัยจะออกจากบ้านนั้นเองก็เห็น ไฟที่เกิดจากการเผาขยะข้างบ้านกำลังลามเข้ามาในบริเวณบ้านของวรชัย และมีเด็กคนหนึ่งกำลังพยายามที่จะดับไฟนั้นอยู่ ถ้าท่านเป็นวรชัยท่านจะทำอย่างไร ?
- รีบไปช่วยเด็กดับไฟก่อน
 - ร้องบอกคนในบ้านว่าไฟไหม้แล้วรีบไปโรงเรียน
 - รีบไปโรงเรียนเฉยๆ ไม่ทัน เพราะก็มีเด็กกำลังดับไฟอยู่แล้ว
- ข้อ 12 นางสาวเกลียดและกลัวงูมาก วันหนึ่งเพื่อนแกล้งโยนงูอย่างไถ่่งนางสาว ถ้าท่านเป็นนางสาวในตอนนั้นท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ตกใจแต่ก็รู้ว่าถ้าเป็นงูจริงเพื่อนคงไม่โยนมา
 - ตกใจและกลัวไม่ตั้งตัวนั้น
 - หัวเราะเพราะกลัวแล้วรีบไปบอกอาจารย์
- ข้อ 13 ขณะที่มานะใส่รองเท้าคู่ใหม่ที่คุณพ่อเพิ่งซื้อให้ชนรถเมล์อยู่ก็มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งเดินมาเหยียบเท้าของมานะ ทำให้รองเท้าของมานะเปื้อนโคลน ถ้าท่านเป็นมานะท่านจะทำอย่างไร ?
- มองว่าควยสายตา แต่ไม่พูดอะไร
 - บอกเด็กว่าไม่เป็นไรเฉยๆ ใช้ของตัวเอง
 - ว่าเด็กคนนั้นที่ไม่รู้ให้ตี
- ข้อ 14 สุภชัยชอบล้อชื่อพ่อแม่ของศักดิ์ชายเป็นประจำ ศักดิ์ชายรู้สึกไม่พอใจ ถ้าท่านเป็นศักดิ์ชายท่านจะทำอย่างไรถ้าสุภชัยมาล้อชื่อพ่อแม่อีก ?
- ล้อชื่อพ่อแม่ของสุภชัยบ้างตอบแทนกัน
 - หาเฉย ๆ ถ้าล้ออีกจะฟ้องอาจารย์
 - ตักเตือนสุภชัยว่าไม่ดีกว่าจะเอาคุณพ่อคุณแม่มาล้อเล่นกัน

หน้า 12

- ข้อ 15 วันชัยชอบแกลังกิก็อยู่เสมอเพราะกิก็ตัวเล็กกว่า วันหนึ่งกิก็เห็นคนงานของคุณพ่อ
ซึ่งเกรงใจและเชื่อฟังกิดีมากกำลังจะชกวันชัยอยู่ ถ้าท่านเป็นกิตานจะทำอย่างไร ?
- รับวิ่งเข้าไปห้ามคนงานของคุณพ่อ
 - ปล่อยเฉยไว้สักพักแล้วค่อยไปห้าม
 - ปล่อยเฉยเลย วันชัยจะได้รู้สึกลำบากเสียบ้าง
- ข้อ 16 กำธรซึ่งรถจักรยานกลับบ้านโดยเอากระเป๋านักเรียนหนีบไว้ท้ายรถ ขณะนั้นเองก็มี
เด็กเล็ก ๆ คนหนึ่งเตะบอลมาโดนกระเป๋ารถของกำธรหล่นลงในโคลน ถ้าท่านเป็น
กำธรท่านจะทำอย่างไร ?
- รีบเก็บกระเป๋ามาเช็ดโคลนแล้วตกเตือนเด็ก
 - เก็บกระเป๋ามาไว้เหมือนเดิมแล้วขว้างลูกบอลไปไกล ๆ
 - ว่าเด็กคนนั้นที่มาทำให้กระเป๋ารถเราเปื้อนแล้วให้เด็กเช็ดให้สะอาด
- ข้อ 17 วันพุธนี้ครรชิตจะต้องสอบเก็บคะแนนวิชาสังคมศึกษาซึ่งครรชิตไม่ชอบวิชานี้ และ
ในขณะที่ครรชิตเริ่มจะอ่านหนังสือเตรียมสอบก็นึกขึ้นได้ว่าพรุ่งนี้จะต้องส่งการบ้าน
วิชาคณิตศาสตร์ซึ่งครรชิตชอบวิชามาก ถ้าท่านเป็นครรชิตท่านจะทำอย่างไร ?
- ทำการบ้านคณิตศาสตร์ก่อนเพราะเราชอบ สังคมเอาไว้ทีหลัง
 - ไม่รู้อะไรจะทำอะไรก่อนดี เพราะต่างก็สำคัญ
 - ดูสังคมก่อนเมื่อดูจบแล้วค่อยทำการบ้านคณิตศาสตร์
- ข้อ 18 ตู๋และต๋อยเป็นพี่น้องกัน ต๋อยเป็นคนกลัวผีมาก กลางคืนวันหนึ่งขณะที่ตู๋และต๋อย
เดินกลับบ้านที่อยู่ไหน ทางก็มืดมาก ทันใดนั้นตู๋ก็พูดขึ้นว่าผี ๆ ถ้าท่านเป็นต๋อย
ท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ตกใจมาก วิ่งกลับบ้านด้วยความเร็วสุดขีด
 - บอกตู๋ว่าอย่าพูดคนยังกลัว ๆ อยู่
 - กระโดดจับตู๋ไว้กอด

หน้า 13

ข้อ 19 นายมีเพิ่งออกจากคุกมาได้ไม่กี่เดือน แล้วก็มาอาศัยอยู่ข้างบ้านของวิชัยและ
 ชาวบ้านก็พูดกันว่านายมีไม่ได้ทำการงานอะไรสงสัยจะขโมยเขากินเหมือนเดิม
 วันหนึ่งนายมีได้เดินมาที่ประตูรั้วบ้านของวิชัย ซึ่งขณะนั้นวิชัยก็อยู่บ้านคนเดียว
 ถ้าท่านเป็นวิชัยท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. รีบหลบออกจากบ้านไปแจ้งตำรวจมาจับนายมี
- ข. ถามว่ามีอะไรอะไร แล้วเตรียมหาทางหนีไว้ เพราะนายมีอาจ
 ไม่มีเจตนาร้าย
- ค. รีบปิดประตูบ้านแล้วหลบเข้าไปอยู่ในห้อง

ข้อ 20 ณรงค์กับจุลินทร์เป็นเพื่อนรักกันมาก วันหนึ่งณรงค์ไปห้องน้ำเห็นจุลินทร์กำลัง
 สูบบุหรี่อยู่กับคนกลุ่มหนึ่ง ขณะนั้นเองอาจารย์ก็มาจับพวกที่สูบบุหรี่ ทำให้จุลินทร์
 กับคนกลุ่มนั้นรีบวิ่งหนีออกไป ถ้าท่านเป็นณรงค์ท่านจะหาอย่างไร ?

- ก. รีบวิ่งหนีตามไปเพราะเคียดแค้นอาจารย์มาจับตัวเราก็จะพลอยผิดไปด้วย
- ข. รีบเข้าห้องน้ำพออาจารย์ถามก็บอกว่าไม่รู้เรื่องอะไร
- ค. อยู่เฉย ๆ เพราะเราไม่ได้ทำผิดอะไร แล้วหาโอกาสตักเตือน
 จุลินทร์

หน้า 14

แบบทดสอบชุดที่ 3

มีจำนวน 20 ข้อ

- ข้อ 1 นริศราตั้งใจว่าการสอบครั้งนี้ นริศราจะต้องสอบให้ได้คะแนนดี ๆ แต่ปรากฏว่าก่อนสอบ 3 วัน คุณยายของนริศราซึ่งนริศรารักมากได้เสียชีวิตลงด้วยโรคชรา ถ้าท่านนริศราท่านจะเป็นอย่างไร ?
- เศร้าโศกเสียใจ ไม่มีกำลังใจที่จะดูหนังสือเลย
 - หักห้ามใจเป็นเรื่องของชีวิตแล้วดูหนังสือสอบให้เต็มที่
 - พยายามดูหนังสือแต่บางครั้งก็อดนึกถึงคุณยายไม่ได้
- ข้อ 2 ในช่วงชั่วโมงเขียนแบบ อาจารย์ได้สั่งให้นักเรียนเขียนแบบตามรูปแบบกระดานคำแล้วให้ส่งท้ายชั่วโมงเพราะอาจารย์จะไปประชุม ศักดิ์ชัยตั้งใจทำงานที่จะเขียนตามรูปให้ได้สวยและสะอาดเรียบร้อย แต่เพื่อนกลับส่งเสียงเล่นกันเอะอะ ถ้าท่านเป็นศักดิ์ชัยจะมีผลต่อการทำงานอย่างไร ?
- ทำได้ต่อไปเรื่อย ๆ สมกับที่ตั้งใจไว้
 - หาให้ภาพที่เขียนไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร
 - หงุดหงิดและว่าคนที่ส่งเสียงก้าง
- ข้อ 3 วิหวัธเป็นคนร่าเริงแจ่มใสแต่เอาจริงเอาจังกับงาน ผลงานจึงออกมาสะอาดและเรียบร้อยแม้ว่าตอนทำงานจะมีสิ่งรบกวนมากแค่ไหนก็ตาม ถ้าท่านเป็นวิหวัธบ้างท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ถ้ามีสิ่งรบกวนในขณะที่ทำงานเห็นที่คงทำงานไม่ได้แน่
 - ถ้ามีสิ่งรบกวนก็ทำงานได้แต่คงไม่ค่อยร่าเริงนัก
 - ทำได้เหมือนอย่างวิหวัธเพราะเราจคงอยู่กับงาน

หน้า 15

- ข้อ 4 ในชั่วโมงศิลปะอาจารย์ให้นักเรียนปั้นรูปเหมือน ซึ่งการท างานนี้ ได้คิดนั้นต้องมี ความตั้งใจสูงและต้องอดทนมาก ๆ ถ้าท่านเป็นนักเรียนคนหนึ่งที่จะต้องท างานชิ้นนี้ ท่านจะท าอย่างไร ?
- ท าค วยความตั้งใจและอดทนให้งานปรารถนาที่สุด
 - ท าเท่าที่จะมีความอดทนท าค ไปได้
 - เห็นที่จะท าค ไปได้เพราะความอดทนของเราคงไม่มีมากถึงเพียงนั้น
- ข้อ 5 อานนท์เจอปัญหาหลายค าน ข้างบ้านก็ทะเลาะกันส่งเสียงดังทุกวัน ที่บ้านก็มี น้องเล็ก ๆ ที่ส่งเสียงร้องไห้เกือบตลอดเวลา อานนท์เองก็ต้องท าค ารบ้านและอ่าน หนังสือที่บ้านค วย ถ้าท่านเป็นอานนท์ท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ตั้งใจท าค ารบ้านและอ่านหนังสือโดยไม่สนใจสิ่งอื่น
 - ท าค ารบ้านและอ่านหนังสือ ไม่ได้เลยเพราะหงุดหงิดแล้วก็รำคาญ
 - ก็ต้องทนท าค ไปได้เพราะไม่รู้จะไปท าค าค ใด
- ข้อ 6 สุจิตราใช้ความพยายามอย่างมากที่จะวาดภาพเหมือนให้สวยที่สุดเพื่อที่จะส่งอาจารย์ ในวันพรุ่งนี้ ขณะกำลังวาดอยู่นั้นคุณพ่อได้เปิดทีวีซึ่งกำลังมีรายการที่สุจิตราชอบมาก เสียค วย ถ้าท่านเป็นสุจิตราท่านจะเป็นอย่างไร ?
- รีบวาดให้เสร็จ ๆ จะได้ไปดูทีวี
 - ทนวาดอยู่ไม่ไหวแน่ไปดูทีวีก่อนดีกว่า
 - ไม่สนใจทีวี ตั้งใจวาดต่อ ไปให้สวยดังที่ตั้งใจไว้

หน้า 16

- ข้อ 7 พัทธรีคูหนังสือคืบบอย ๆ เพราะงานบ้านที่ช่วยคุณพ่อคุณแม่มีมาก วันหนึ่งอาจารย์ได้ย้ายห้องเรียนไปเรียนที่อาคารชั่วคราว ซึ่งอากาศก็ร้อนห้องข้างเคียงก็ส่งเสียงแทรกเข้ามาตลอดเวลา ตอนบ่ายขณะที่เรียนภาษาไทย อาจารย์ให้พัธรีท่องกลอน 2 บท เพื่อให้ไปท่องที่หน้าห้องโดยไม่ตองคูหนังสือ ถ้าท่านเป็นพัธรีและมาเจอสภาพเช่นท่านจะเป็นอย่างไร ?
- หงุดหงิดและง่วงทำให้อ่านแล้วจำไม่ได้
 - พยายามท่องเท่าที่จะจำได้ไปอ่านหน้าห้อง
 - ตั้งใจอ่านและจำให้ได้โดยไม่สนใจเสียงและสภาพแวดล้อม
- ข้อ 8 โฉมสุภาตั้งใจแล้วว่าวันศุกร์นี้จะต้องทำการบ้านให้เสร็จ แล้ววันเสาร์อาทิตย์จะได้ช่วยคุณพ่อคุณแม่ค้าขายหารอบบ้าน แต่ขณะที่โฉมสุภาทำการบ้านอยู่นั้น นางลักษณะเพื่อนสนิทของโฉมสุภาได้มาชวนไปเป็นเพื่อนคุณนตรีที่ตลาดซึ่งเขามาเปิดแสดงให้ชมฟรี ถ้าท่านเป็นโฉมสุภาท่านจะทำอย่างไร ?
- ไปคุณนตรีกับนางลักษณะเพราะนางมีให้ดูฟรีครึ่ง
 - รีบทำให้เสร็จ ๆ จะได้ไปคุณนตรี
 - ปฏิเสธนางลักษณะและตั้งใจทำงานต่อให้ดี
- ข้อ 9 วีระเป็นนักกีฬาป้องกันของโรงเรียน ขณะที่วีระทำการแข่งขันอยู่นั้น เพื่อน ๆ ได้มาส่งเสียงเชียร์กันอย่างมากมายและกองเชียร์ฝ่ายตรงข้ามก็ส่งเสียงแขวมาตลอดเวลา ถ้าท่านเป็นวีระท่านจะทำอย่างไร ?
- เล่นโชว์ฝีมือเสียเลย
 - บอกเพื่อนให้แขวฝ่ายตรงข้ามบ้างจะได้ไม่เสียเปรียบ
 - ไม่สนใจเสียงเชียร์และเสียงแขวตั้งใจเล่นต่อไปตามปกติ

หน้า 17

- ข้อ 10 รุ่งโรจน์ไปเห็นรถชนคนตายมากับตา เมื่อกลับบ้านมาตามปกติรุ่งโรจน์เคยดูหนังสือ
กอนนอนเป็นประจำ ถ้าท่านเป็นรุ่งโรจน์ท่านจะหาอย่างไร ?
- ก. ดูหนังสือตามปกติแต่ก็อดนึกหวาดเสียวในเหตุการณ์ที่เห็นมาไม่ได้
 - ข. งกดูหนังสือสวดมนต์กอนนอน
 - ค. ไม่คิดอะไรดูหนังสือตามปกติเหมือนทุกวัน
- ข้อ 11 ชะนะไปทัศนศึกษากับทางโรงเรียน ในขณะที่รถวิ่งขึ้นภูเขามีสถูทางคดเคี้ยวและ
เต็มไปด้วยหลุมพืดที่ลึกมาก ถ้าท่านเป็นชะนะท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ก. ตกใจหวาดเสียวร้องบอกคนขับให้ระวัง
 - ข. เอามือปิดหน้าไว้ไม่มองจะไ้ไม่กลัว
 - ค. อยู่เฉย ๆ หำใจให้ปกติเหมือนนั่งอยู่บนทางธรรมดา
- ข้อ 12 ชรัคชัยจะสวดมนต์ไหว้พระกอนนอนเป็นประจำ แต่ในวันนั้นข้างบ้านมีงานทานบุญขึ้น
บ้านใหม่มีภาพยนตร์กลางแปลง และคืนนั้นขณะที่ชรัคชัยกำลังสวดมนต์อยู่ ภาพยนตร์
กลางแปลงก็เริ่มฉายส่งเสียงดังเป็นอันมาก ถ้าท่านเป็นชรัคชัยท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ก. ไม่สนใจเสียงภาพยนตร์ สวดมนต์ต่อด้วยความตั้งใจ
 - ข. รีบสวดให้จบ ๆ จะได้ไปดูภาพยนตร์
 - ค. ไปดูภาพยนตร์ก่อนดีกว่า
- ข้อ 13 พรุ้งนกุลวดีจะต้องตื่นแต่เช้าเพื่อหุงข้าวให้คุณแม่ใส่บาตร กุลวดีจึงเข้านอนแต่หัวค่ำ
ขณะที่กำลังจะหลับนั้น คุณพ่อก็พาแขกมาทานอาหารที่บ้านและส่งเสียงคุยกัน ถ้า
ท่านเป็นกุลวดีท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ก. นอนไม่หลับเพราะมีเสียงรบกวน
 - ข. นอนหลับ ๆ ตื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา
 - ค. ไม่สนใจเสียงคุยแล้วหลับให้ไ้

หน้า 18

- ข้อ 14 ระหว่างพักเที่ยงศรีสุภาถูกคุณครูทำโทษให้ทำความสะอาดห้องเพราะเมื่อเช้าศรีสุภามาโรงเรียนสาย ในขณะที่ศรีสุภากำลังตั้งใจทำความสะอาดห้องอยู่นั้น เพื่อน ๆ ก็มาเล่นปิงปองอยู่ข้าง ๆ ห้องอย่างสนุกสนาน ถ้าท่านเป็นศรีสุภา ท่านจะเป็นอย่างไร ?
- รับ ๆ ทำให้เสร็จจะได้ไปเล่นกับเพื่อน ๆ
 - ไม่ทำต่อไปแล้วไปเล่นกับเพื่อน ๆ อีกว่า
 - ทำต่อไปเรื่อย ๆ ไม่สนใจว่าเพื่อนกำลังเล่นอยู่
- ข้อ 15 สมศักดิ์เรียนอยู่แผนการเรียนอุตสาหกรรม วันนี้อาจารย์ได้ให้นักเรียนฝึกการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในโรงฝึกงาน ขณะที่สมศักดิ์กำลังฝึกการใช้เครื่องกลึงอยู่นั้น เพื่อนซึ่งฝึกการเชื่อมแก๊สอยู่ได้เปิดแก๊สมากเกินไป ทำให้ไฟพุ่งออกมาสว่างไปทั้งโรงฝึกงาน ถ้าท่านเป็นสมศักดิ์ท่านจะเป็นอย่างไร ?
- หยุดการกลึงไว้ก่อน
 - รีบวิ่งหนีออกจากโรงงาน
 - ตกใจทำให้งานที่ทำอยู่เกิดความผิดพลาดชิ้นเล็กน้อย
- ข้อ 16 ขณะที่วิทยากรกำลังเขียนโปสเตอร์อยู่นั้น คุณพ่อได้กลับมาบ้านและเรียกคุณแม่พร้อมบอกว่าถูกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นเงินถึง 200,000 บาท ถ้าท่านเป็นวิทยากร ท่านจะเป็นอย่างไร ?
- ดีใจมาก รีบวิ่งเข้าไปขอของขวัญจากคุณพ่อ
 - ทำงานต่อแต่ก็นึกว่าจะขออะไรจากคุณพ่อดี
 - ดีใจกับคุณพ่อแต่ก็ตั้งใจทำงานต่อให้เสร็จเรียบร้อย

หน้า 19

- ข้อ 17 ขณะที่มาโนชกำลังสอบวิชาคณิตศาสตร์และกำลังคิดแก้ปัญหาโจทย์ที่ซับซ้อนมากจนจะคิดออกอยู่แล้ว เพื่อนของอาจารย์ที่คุมสอบได้มาหาอาจารย์แล้วคุยกันอยู่หน้าห้องสอบ ถ้าท่านเป็นมาโนชเสียงคุยนี้นจะมีผลอย่างไรกับการคิดแก้ปัญหาโจทย์ที่กำลังจะคิดออก ?
- ก. ทำให้ที่กำลังคิดออกกลับล้มไปเลย
 - ข. ตั้งใจคิดต่อเพราะก็ไม่ได้สนใจกับอาจารย์คุมสอบอยู่แล้ว
 - ค. หยุดคิดไว้ก่อนแล้วคิดต่อภายหลัง
- ข้อ 18 หลังจากที่คุณนั่งทำการบ้านเสร็จก็นึกขึ้นได้ว่าพรุ่งนี้จะต้องท่องบทสนทนาภาษาอังกฤษ แต่ขณะที่กำลังท่องอยู่นั้นก็เกิดจับหูปรกติ จึงมีเสียงพูดเสียงเป็นดังสนั่นไปหมด ถ้าท่านเป็นคนหนึ่งนั่งเสียงเหล่านั้นจะมีผลต่อการท่องอย่างไร ?
- ก. เลิกท่องก่อนแล้วไปรวมสนุกกับเขา
 - ข. ที่ท่องได้แล้วบางประโยคกลับต้องมาท่องใหม่อีกจึงจำได้
 - ค. ท่องไปตามปกติไม่สนใจต่อเสียงเหล่านั้น
- ข้อ 19 ขณะที่สุรศักดิ์กำลังเรียนวิชาสุขศึกษาอยู่นั้น เพื่อนซึ่งขออนุญาตอาจารย์ไปห้องน้ำได้ไปนำเอาจดหมายของสุรศักดิ์มาให้ สุรศักดิ์เองก็คอยจดหมายของพี่อยู่เช่นกัน ถ้าท่านเป็นสุรศักดิ์ท่านจะทำอย่างไรกับจดหมายนั้น ?
- ก. เก็บไว้ก่อนแล้วตั้งใจเรียนต่อไป
 - ข. เปิดดูสักนิดว่าใช่จดหมายของพี่หรือเปล่า
 - ค. รีบเปิดจดหมายอ่านดูก่อน ว่าใครเขียนมาว่าอย่างไร

หน้า 20

ข้อ 20 ชิคชนกกำลังประคิษฐ์ดอกไม้ซึ่งเป็นงานละเอียดมากและถ้าไม่ระมัดระวังก็จะทำให้ดอกไม้เนิ่นไม่สวย ขณะที่กำลังทำงานอยู่น้องชายได้วิ่งเข้ามาในห้อง ถ้าท่านเป็นชิคชนกจะมีผลต่อการประคิษฐ์ดอกไม้ได้อย่างไร ?

- ก. ทำให้ดอกไม้ที่ทำอยู่เสียหาย เลยน้องที่ทำให้ตกใจ
- ข. หยุดทำดอกไม้แล้วหันมามอง ท้าตอบด้วยความหงุดหงิดที่ถูกขัดจังหวะ
- ค. ไม่สนใจเลยคงทำต่อไปตามปกติ

-----แบบทดสอบหมดเพียงเท่านี้ ตรวจดูว่าทำครบทุกข้อทุกชุดหรือยัง-----

การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นแก่ คำนสาธา
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทคัดย่อ

ของ

ชาญวทยา สุวรรณรอน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2530

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมือickleแปค
 ค้านสมาธิ ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบวัดคุณธรรม
 จริยธรรมมือickleแปค ค้านสมาธิ ฉบับนี้ประกอบด้วยสามค้านย่อย คือ สัมมาวายามะ
 สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2529
 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 1,153 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา วิธีการศึกษา
 ได้ทำการทดลองสามครั้ง การทดสอบครั้งที่ 1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
 เพื่อคัดเลือกพร้อมปรับปรุงข้อสอบ การทดสอบครั้งที่ 2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
 อีกครั้งหนึ่งและคัดเลือกข้อสอบ การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก
 ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนที่ปกติ

ผลการศึกษาพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบหาโดยใช้การทดสอบค่าที
 มีค่าตั้งแต่ 9.620 ถึง 24.755 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเชื่อมั่นของ
 แบบทดสอบหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าตั้งแต่ .790 ถึง .838 และ
 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรวมทั้งฉบับมีค่า .966 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ
 แบบทดสอบหาโดยวิธีกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้วพบว่า มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพของแบบทดสอบหาโดยการหา
 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการสังเกตกับคะแนนของแบบทดสอบโดยวิธีสหสัมพันธ์ของ
 เพียร์สัน มีค่าตั้งแต่ .914 ถึง .928 และค่าความเที่ยงตรงรวมทั้งฉบับมีค่า .916
 แบบทดสอบทั้งสามค้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในแต่ละค้านอยู่ระหว่าง .862 ถึง .924
 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละค้านกับทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .915 ถึง .981
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF NOBLE EIGHTFOLD PATH VIRTUE TEST ON CONCENTRATION
FOR MATHAYOM SUKSA I STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

CHARNVIT SUWANARAW

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1987

The purpose of this study was to construct a qualified Noble Eightfold Path Virtue Test on Concentration for students in Mathayom Suksa I level. This test, composed of three subtests, was designed to measure the Noble Eightfold Path Virtue on Concentration in three aspects : Right effort (*Sammāvāyāma*), Right mindfulness (*Sammāsati*), and Right concentration (*Sammāsamādhi*). The samples of the study randomized by using the simple random sampling technique, were 1,153 Mathayom Suksa I students of the academic year 1986 in Changwat Petchaboon. The procedure of study consisted of three testings. The first testing was administered to review and select test items and to find discriminating power. The second one was to re-determine the discriminating power of the test and select test items. And the third one was to find discriminating power, reliability, validity and normalized T - score norms.

The result of this study indicated that the discriminating power through using t - test which ranged from 9.620 to 24.755 was significant at .01 level. The reliability of three subtests, calculated by Alpha Coefficient Formula, indicated that the reliability ranged from .790 to .838 and showed .966 for the whole test. The construct validity of test, determined by using known group technique, was highly significant at the .01 level.

Pearson product - moment correlation coefficients were employed to find the concurrent validity between the score of the student scored by virtue test in responsibility and by teacher. The concurrent validity on each aspect of responsibility ranged from .914 to .928 and showed .916 for the whole test. The intercorrelations of subtests to test ranged from .915 to .981 and statistically significant at .01 level.